

RAHAPOLIITIKA RAKENDAMINE EUROALAL

SEPTEMBER 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

**EUROSÜSTEEMI
RAHAPOLIITILISTE
INSTRUMENTIDE JA
MENETLUSKORRA
ÜLDDOKUMENTATSIOON**

E U R O O P A K E S K P A N K

2006. aastal on
kõikidel Euroopa
Keskpanga
väljaannetel
5-eurose
rahatähe motiiv.

RAHAPOLIITIKA RAKENDAMINE EUROALAL

SEPTEMBER 2006

EUROSÜSTEEMI RAHAPOLIITILISTE INSTRUMENTIDE JA MENETLUSKORRA ÜLDDOKUMENTATSIOON

© Euroopa Keskpank, 2006

Address

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Saksamaa

Postiaadress

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Saksamaa

Telefon

+49 691 3440

Koduleht

<http://www.ecb.int>

Faks

+49 691 344 6000

Teleks

411 144 ecb d

*Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus
õppe- ja mitteärilistel eesmärkidel
on lubatud, kui viidatakse algallikale.
Käesolevas aruandes sisalduvad
statistilised andmed on esitatud
seisuga 1. jaanuar 2007.*

ISSN 1830-2718 (trüki versioon)

ISSN 1830-2793 (elektroniline versioon)

SISUKORD

SISSEJUHATUS

1. PEATÜKK

RAHAPOLIITILISE RAAMISTIKU ÜLEVAADE

1.1 Euroopa Keskpankade Süsteem	7
1.2 Eurosüsteemi eesmärgid	7
1.3 Eurosüsteemi rahapoliitilised instrumendid	7
1.3.1 Avaturuoperatsioonid	7
1.3.2 Püsivõimalused	8
1.3.3 Kohustuslik reserv	8
1.4 Osapooled	9
1.5 Alusvara	9
1.6 Rahapoliitilise raamistiku muudatused	10

2. PEATÜKK

RAHAPOLIITILISTEKS OPERATSIOONIDEKS

KÕLBLIKUD OSAPOOLED

2.1 Üldkriteeriumid	11
2.2 Kiirpakkumiste ja kahepoolsete operatsioonide osapoolte valimine	11
2.3 Sanktsioonid osapoolte kohustuste rikkumise korral	12
2.4 Juurdepääsu peatamine või lõpetamine usaldatavusnormatiividele viidates	13

3. PEATÜKK

AVATURUOPERATSIOONID

3.1 Pöördtehingud	14
3.1.1 Üldist	14
3.1.2 Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	14
3.1.3 Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	15
3.1.4 Peenhäälestus-pöördoperatsioonid	15
3.1.5 Struktuurilised pöördoperatsioonid	16
3.2 Otsetehingud	16
3.3 EKP võlasertifikaatide väljalaskmine	17
3.4 Valuutavahetustehingud	17
3.5 Tähtajaliste hoiuste kogumine	18

4. PEATÜKK

PÜSIVÕIMALUSED

4.1 Laenamise püsivõimalus	20
4.2 Hoiustamise püsivõimalus	21

6. PEATÜKK

MENETLUSED

5.1 Pakkumismenetlused	22
5.1.1 Üldist	22
5.1.2 Pakkumisoperatsioonide kalender	23
5.1.3 Pakkumisoperatsioonide väljakuulutamine	23
5.1.4 Osapoolte ettevalmistused pakkumisteks ja pakkumiste esitamine	25
5.1.5 Pakkumiste jaotamise kord	26
5.1.6 Tulemuste väljakuulutamine	28
5.2 Kahepoolsete operatsioonide kord	30
5.3 Arvelduskord	31
5.3.1 Üldist	31
5.3.2 Avaturuoperatsioonide arveldamine	31
5.3.3 Päevalõpukord	32

6. PEATÜKK

KÕLBLIKUD VARAD

6.1 Üldist	33
6.2 Alusvara kõlblikkuse määratlus	33
6.2.1 Turustatavate varade kõlblikkuskriteeriumid	33
6.2.2 Turustamatute varade kõlblikkuskriteeriumid	35
6.2.3 Täiendavad nõuded kõlblike varade kasutamisel	37
6.3 Eurosüsteemi krediidihindamisraamistik	40
6.3.1 Reguleerimisala ja osad	40
6.3.2 Turustatavate varade kõrgetele krediidistandarditele vastavuse määramine	40
6.3.3 Turustamatute varade kõrgetele krediidistandarditele vastavuse määramine	42
6.3.4 Krediidihindamise süsteemide vastuvõetavuskriteeriumid	44
6.3.5 Krediidihindamissüsteemi toimivuse seire	46
6.4 Riskiohjemeetmed	47
6.4.1 Üldpõhimõtted	47
6.4.2 Turustatavate varade riskiohjemeetmed	48
6.4.3 Turustamatute varade riskiohjemeetmed	51
6.5 Alusvara hindamis põhimõtted	51

6.6	Kõlblike varade piiriülene kasutamine	52	8	Lisatagatise nõude arvutamine	50
6.6.1	Keskpankadevaheline korrespondentpanganduse mudel	53	9	Reservibaas ja kohustusliku reservi määr	58
6.6.2	Väärtpaberiarveldussüsteemide vahelised ühendused	54	10	Kohustusliku reservi hoiuste intressi arvutamine	60
7. PEATÜKK					
KOHUSTUSLIK RESERV					
7.1	Üldist	56	Joonised		
7.2	Asutused, mille kohta kehtib kohustusliku reservi nõue	56	1	Tavapakkumismenetluste tavapärase ajagraafik (EKP (Kesk-Euroopa) ajad)	23
7.3	Kohustusliku reservi kindlaksmääramine	57	2	Kiirpakkumismenetluste tavapärase ajagraafik	24
7.4	Reservihoiuste hoidmine	59	3	Keskpankadevaheline korrespondentpanganduse mudel	52
7.5	Reservibaasi aruandlus ning selle kinnitamine ja kontrollimine	59	4	Väärtpaberiarveldussüsteemide vahelised ühendused	53
7.6	Kohustusliku reservi nõude rikkumine	60	Tabelid		
LISAD					
1	Rahapoliitiliste operatsioonide ja menetluste näited	63	1	Eurosüsteemi rahapoliitilised operatsioonid	9
2	Sõnastik	78	2	Põhiliste ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tavapärased kauplemispäevad	24
3	Välisvaluuta sekkumisoperatsioonide ja rahapoliitiliste valuutavahetustehingute osapoolte valimine	88	3	Eurosüsteemi avaturuoperatsioonide tavapärased arvelduspäevad	31
4	Euroopa Keskpanga rahandus- ja pangandusstatistika aruandlusraamistik	89	4	Eurosüsteemi rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikud varad	39
5	Eurosüsteemi veebilehed	98	5	Kaudsed krediidi hinnangud euroala piirkondade ja kohalikest omavalitsustest ning avaliku sektori üksustest väljalaskjatele, võlgnikele ja garantidele, kellel ei ole reitinguagentuuri krediidi hinnangut	42
6	Menetlused ja sanktsioonid osapoolte kohustuste rikkumise korral	99	6	Turustatavate varade likviidsusklassid	48
7	Kehtiva katte loomine krediidiinõuetele	101	7	Turustatavate fikseeritud ja nullkuponigiga instrumentide suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused	49
TAUSTINFOD, JOONISED JA TABELID					
Taustinfod					
1	EKP võlasertifikaatide väljalaskmine	17	8	Turustatavate vastassuunaliselt liikuva intressimääraga võlainstrumentide suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused	49
2	Valuutavahetustehingud	18	9	Fikseeritud intressimääraga krediidiinõuete suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused	51
3	Pakkumismenetluste teostamise etapid	22			
4	Fikseeritud intressimääraga pakkumiste jaotamine	26			
5	Eurodes nomineeritud muutuva intressimääraga pakkumiste jaotamine	27			
6	Muutuva intressimääraga valuutavahetustehingute pakkumiste jaotamine	29			
7	Riskiohjemeetmed	47			

LÜHENDID

CCBM	keskpankade vaheline korrespondentpanganduse mudel
CET	Kesk-Euroopa aeg
EKP	Euroopa Keskpank
EKPS	Euroopa Keskpankade Süsteem
EL	Euroopa Liit
EMP	Euroopa Majanduspiirkond
EMÜ	Euroopa Majandusühendus
ESA 95	Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteem 1995
EÜ	Euroopa Ühendus
ICSD	rahvusvaheline väärtpaberite keskdepositoorium
ISIN	rahvusvaheline väärtpaberite identifitseerimisnumber
RTGS	reaalajaline brutoarveldussüsteem
SSS	väärtpaberiarveldussüsteem
TARGET	üleeuroopaline automatiseeritud reaalajaline brutoarveldussüsteem
UCITS	avatud investeerimisfondid

SISSEJUHATUS

Käesolevas dokumendis esitatakse operatsiooniline raamistik, mille eurosüsteem* on valinud ühtse rahapoliitika teostamiseks euroalal. Dokument moodustab osa eurosüsteemi rahapoliitiliste instrumentide ja menetluskorra õiguslikust raamistikust ning on mõeldud eurosüsteemi rahapoliitiliste instrumentide ja menetluskorra ülddokumentatsiooniks, mille eesmärk on eelkõige pakkuda osapooltele teavet, mida nad vajavad seoses eurosüsteemi rahapoliitilise raamistikuga.

Ülddokumentatsioon ise ei anna osapooltele õigusi ega sea neile kohustusi. Eurosüsteemi ja selle osapoolte õiguslik suhe määratakse kindlaks asjakohaste lepingute või määrustega.

Dokument on jagatud seitsmeks peatükiks: 1. peatükis antakse ülevaade eurosüsteemi rahapoliitilisest operatsioonilisest raamistikust. 2. peatükis määratletakse eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide osapoolte kõlblikkuskriteeriumid. 3. peatükis kirjeldatakse avaturuoperatsioone, 4. peatükis aga osapoolte käsutuses olevaid püsivõimalusi. 5. peatükis kirjeldatakse rahapoliitiliste operatsioonide tegemisel rakendavat korda. 6. peatükis määratletakse rahapoliitiliste operatsioonide alusvara kõlblikkuskriteeriumid. 7. peatükis tutvustatakse eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi.

Lisades on esitatud näited rahapoliitiliste operatsioonide kohta, sõnastik, eurosüsteemi valuutaturul teostatavate sekkumisoperatsioonide (interventsioonide) osapoolte valiku kriteeriumid, Euroopa Keskpanga raha- ja pangandusstatistika aruandlusraamistiku tutvustus, eurosüsteemi veebilehtede loetelu, osapoolte kohustuste rikkumisel rakendatavate menetluste ja sanktsioonide kirjeldus ning täiendavad õiguslikud nõuded katte tagamiseks krediidinõuetele, mida kasutatakse eurosüsteemis tagatisena.

* EKP nõukogu on otsustanud hõlmata terminiga "eurosüsteem" Euroopa Keskpankade Süsteemi neid osi, mis täidavad tema põhiülesandeid, s.t Euroopa Keskpanga ja kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga ühisraha kasutusele võtnud liikmesriikide keskpanku.

1. PEATÜKK

RAHAPOLIITILISE RAAMISTIKU ÜLEVAADE

1.1 EUROOPA KESKPANKADE SÜSTEEM

Euroopa Keskpankade Süsteem (EKPS) koosneb Euroopa Keskpangast (EKP) ja Euroopa Liidu liikmesriikide keskpankadest.¹ Euroopa Keskpankade Süsteem tegutseb kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga (asutamisleping) ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirjaga (EKPS põhikiri). Euroopa Keskpankade Süsteemi juhivad EKP otsuseid tegevad organid. EKP nõukogu vastutab rahapoliitika väljatöötamise eest ning EKP juhatus on volitatud rakendama rahapoliitikat vastavalt nõukogu tehtud otsustele ja kehtestatud suunistele. Kui see on võimalik ja otstarbekas ning aitab kaasa töö tulemuslikkuse tagamisele, laseb EKP liikmesriikide keskpankadel² teostada eurosüsteemi ülesannete hulka kuuluvaid operatsioone. Eurosüsteemi rahapoliitilisi operatsioone teostatakse kõigis liikmesriikides³ ühtsetel tingimustel.

1.2 EUROSÜSTEEMI EESMÄRGID

Asutamislepingu artikli 105 kohaselt on eurosüsteemi esmane eesmärk hinnastabiilsuse säilitamine. Nimetatud põhieesmärki piiramata peab eurosüsteem toetama Euroopa Ühenduse üldist majanduspoliitikat. Nende eesmärkide poole pürgimisel peab eurosüsteem tegutsema kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõtetega ja toetama ressursside efektiivset jaotamist.

1.3 EUROSÜSTEEMI RAHAPOLIITILISED INSTRUMENDID

Oma eesmärkide saavutamiseks on eurosüsteemi käsutuses hulk rahapoliitilisi instrumente; eurosüsteem teostab avaturuoperatsioone, pakub püsivõimalusi ja kohustab krediitiasutusi hoidma kohustuslikku reservi eurosüsteemis olevail kontodel.

1.3.1 AVATURUOPERATSIOONID

Avaturuoperatsioonid mängivad eurosüsteemi rahapoliitikas olulist rolli, suunates intressimäärasid, juhtides likviidsust turul ja kajastades rahapoliitilist olukorda. Avaturuoperatsioonide teostamiseks on eurosüsteemis viit liiki instrumente. Kõige olulisem instrument on *pöördtehing* (rakendatakse tagasiostulepingute või tagatud laenude baasil). Eurosüsteem võib kasutada ka *otsetehinguid*, *võlasertifikaatide väljalaskmist*, *valuutavahetustehinguid* ja *tähtajalise hoiuste kogumist*. Avaturuoperatsioone algatab EKP, kes otsustab ka kasutatava instrumendi ja tehingu teostamise tingimused. Teostamise viisiks võib valida tavapakkumismenetlused, kiirpakkumismenetlused või kahepoolset menetlusi.⁴ Eesmärkide, regulaarsuse ja menetluskorra põhjal võib eurosüsteemi avaturuoperatsioonid jagada järgmisse nelja kategooriasse (vt ka tabel 1):

- *Põhilised refinantseerimisoperatsioonid* on regulaarsed likviidsust lisavad pöördtehingud, mis toimuvad kord nädalas ja mille tähtaeg on tavaliselt üks nädal. Selliseid tehinguid teostavad liikmesriikide keskpangad tavapakkumiste põhimõttel. Põhilised refinantseerimisoperatsioonid on eurosüsteemi avaturuoperatsioonide eesmärkide poole pür-

- 1 Tuleks märkida, et nende liikmesriikide keskpankadel, kes ei ole Euroopa Ühenduse asutamislepingu (edaspidi "asutamislepingu") kohaselt ühisraha kasutusele võtnud, säilivad rahapoliitika valdkonnas siseriikliku õiguse kohased volitused ning seega ei ole nad seotud ühtse rahapoliitika teostamisega.
- 2 Käesolevas dokumendis tähistatakse terminiga "liikmesriikide keskpangad" asutamislepingu kohaselt ühisraha kasutusele võtnud liikmesriikide keskpankasid.
- 3 Käesolevas dokumendis tähistatakse terminiga "liikmesriik" liikmesriiki, mis on asutamislepingu kohaselt võtnud kasutusele ühisraha.
- 4 Eurosüsteemi avaturuoperatsioonide, s.t tavapakkumismenetluste, kiirpakkumismenetluste ja kahepoolsete operatsioonide teostamiseks kasutatavaid menetlusi kirjeldatakse täpsemalt 5. peatükis. *Tavapakkumismenetluste* puhul kulub pakkumise väljakuulutamist kuni otsuse tulemuste kinnitamiseni kõige rohkem 24 tundi. Tavapakkumismenetlustes võivad osaleda kõik osapooled, kes vastavad punktis 2.1 sätestatud üldistele kõlblikkuskriteeriumidele. *Kiirpakkumised* teostatakse 90 minuti jooksul. Eurosüsteem võib kiirpakkumismenetlustes osalema valida piiratud arvu osapooli. Terminiga "kahepoolset operatsioonid" tähistatakse kõiki juhtumeid, mil eurosüsteem teostab ühe või mitme osapoollega tehingu ilma pakkumismenetlust kasutamata. Kahepoolsete operatsioonide hulka kuuluvad väärtpaberiborside ja turuesindajate vahendusel teostatavad operatsioonid.

1. PEATÜKK

Rahapoliitilise raamistiku ülevaade

gimisel esmatähtsad ning tagavad finantssektorile suure osa refinantseerimise mahust.

- *Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid* on likviidsust lisavad pöördtehingud, mis toimuvad kord kuus ja mille tähtaeg on tavaliselt kolm kuud. Selliste operatsioonide eesmärk on tagada osapooltele täiendav pikemaajalisem refinantseerimine ning neid teostavad liikmesriikide keskpangad tavapakkumiste põhimõttel. Selliste operatsioonide puhul ei kavatse eurosüsteem tavaliselt anda turule märku ning seepärast on ta üldjuhul intressivõtja.
- *Peenhäälestusoperatsioonid* toimuvad vastavalt vajadusele ja nende eesmärk on juhtida likviidsust turul ja suunata intressimäärasid eelkõige selleks, et tasandada turul toimuvate ootamatute likviidsuskõikumiste mõju intressimääradele. Peenhäälestusoperatsioonid toimuvad enamasti pöördtehingutena, kuid need võivad toimuda ka otsetehingutena, valuutavahetustehingutena ja tähtjaliste hoiuste kogumisena. Peenhäälestusoperatsioonide teostamisel rakendatavaid instrumente ja menetluskorda kohandatakse sõltuvalt tehinguliigist ja operatsiooni konkreetsest eesmärgist. Peenhäälestusoperatsioone teostavad tavaliselt liikmesriikide keskpangad, kasutades kiirpakkumismenetlusi või kahepoolseid menetlusi. EKP nõukogu võib otsustada, kas erandolukorras võib kahepoolseid peenhäälestusoperatsioone teostada EKP ise.
- Lisaks sellele võib eurosüsteem teostada *struktuurioperatsioone*, lastes välja võlasertifikaate ning kasutades pöörd- ja otsetehinguid. Selliseid operatsioone teostatakse siis, kui EKP soovib kohandada eurosüsteemi struktuurilist positsiooni finantssektori suhtes (regulaarselt või ebaregulaarselt). Pöördtehingutena teostatavaid struktuurioperatsioone ja võlainstrumentide väljalaskmist viivad liikmesriikide keskpangad ellu tavapakkumismenetlustega. Otsetehingutena teostatavaid struktuurioperatsioone viiakse ellu kahepoolsete operatsioonidena.

1.3.2 PÜSIVÕIMALUSED

Püsivõimaluste eesmärk on lisada ja absorbeerida üleöolikviidsust, anda märku rahapoliitika üldistest suundumustest ja piirata pankadevahelise üleöoturu intressimäärasid. Olenevalt teatavate operatsioonide juurdepääsutingimuste täitmisest on juhul, kui kõlblikud osapooled sellekohast initsiatiivi näitavad, neil kasutada kaht liiki püsivõimalusi (vt ka tabel 1):

- Osapooled võivad kasutada *laenamise püsivõimalust*, et saada liikmesriikide keskpangadelt kõlblike varade vastu üleöolikviidsust. Tavaolukorras ei kehti osapooltele vahendite kasutamise suhtes laenupiiranguid ega muid piiranguid peale piisava alusvara esitamise nõude. Laenamise püsivõimaluse intressimäär võetakse tavaliselt pankadevahelise üleöoturu intressi ülemmääraks.
- Osapooled võivad kasutada hoiustamise püsivõimalust, et teha liikmesriikide keskpangades üleöohoiuseid. Tavaolukorras ei kehti osapooltele vahendite kasutamise suhtes ei hoiustamis- ega muid piiranguid. Hoiustamise püsivõimaluse intressimäär võetakse tavaliselt pankadevahelise üleöoturu intressi alamääraks.

Püsivõimalusi haldavad liikmesriikide keskpangad detsentraliseeritult.

1.3.3 KOHUSTUSLIK RESERV

Eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem kehtib euroalal tegutsevate krediidiasutuste suhtes ja selle peamiseks eesmärgiks on rahaturu intressimäärade stabiliseerimine ja struktuurse likviidsuspudujäägi loomine (või suurendamine). Iga asutuse reservinõue määratakse kindlaks tema bilansikomponentide põhjal. Intressimäärade stabiliseerimiseks lubab eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem institutsioonidel kasutada perioodi keskmist täitmist. Reservinõude täitmine määratakse kindlaks institutsiooni päeva keskmiste reservihoiuste põhjal arvestusperioodi jooksul. Institutsioonide kohustusliku reservi

Tabel 1 Eurosüsteemi rahapoliitilised operatsioonid

Rahapoliitilised operatsioonid	Tehingute liigid		Tähtaeg	Sagedus	Menetluskord
	Likviidsuse lisamine	Likviidsuse absorbeerimine			
Avaturuoperatsioonid					
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	Pöördtehingud	–	Üks nädal	Kord nädalas	Tavapakkumised
Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	Pöördtehingud	–	Kolm kuud	Kord kuus	Tavapakkumised
Peenhäälestusoperatsioonid	Pöördtehingud	Pöördtehingud	Määratlemata	Ebaregulaarsed	Kiirpakkumised
	Valuuta- vahetustehingud	Tähtajaliste hoiuste kogumine			
	Otseostud	Otsemüük	–	Ebaregulaarsed	Kahepoolised operatsioonid
Struktuurioperatsioonid	Pöördtehingud	Võlasertifikaatide väljalaskmine	Standardiga määratletud või määratlemata	Regulaarsed ja ebaregulaarsed	Tavapakkumised
	Otseostud	Otsemüük	–	Ebaregulaarsed	Kahepoolised operatsioonid
Püsivõimalused					
Laenamise püsivõimalus	Pöördtehingud	–	Üleöö	Kasutamine osapoolte äranägemisel	
Hoiustamise püsivõimalus	–	Hoiused	Üleöö	Kasutamine osapoolte äranägemisel	

hoiused tasustatakse eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimääraga.

1.4 OSAPOOLED

Eurosüsteemi rahapoliitiline raamistik on loodud selliselt, et tagatud oleks lai osapoolte valik. Institutsioonid, kelle suhtes kehtib EKPSi põhikirja artikli 19.1 kohane kohustusliku reservi nõue, võivad kasutada püsivõimalusi ja osaleda avaturuoperatsioonides, mis põhinevad tavapakkumistel. Eurosüsteem võib peenhäälestusoperatsioonides osalema valida piiratud arvu osapooli. Otsetehingute puhul ei kehtestata osapoolte valikule eelnevaid piiranguid. Rahapoliitika huvides teostatavate valuutavahetustehingute puhul kasutatakse aktiivseid valuutaturu osalisi. Kõnealuste operatsioonide osapoolteks on ainult sellised eurosüsteemi valuutaturul teostatavateks sekkumisoperatsioonideks valitud institutsioonid, mis asuvad euroalal.

1.5 ALUSVARA

Vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 18.1 peavad kõik eurosüsteemi laenuoperatsioonid (s.t likviidsust lisavad rahapoliitilised operatsioonid ja päevasised laenuoperatsioonid) tuginema piisavatele tagatistele. Eurosüsteemis on tehingute tagamiseks võimalik kasutada väga erinevaid varasid. Eurosüsteem on töötanud välja kõlblike tagatiste ühtse raamistiku, mida kasutatakse kõigis eurosüsteemi laenuoperatsioonides (edaspidi “ühtne loetelu”). Alates 1. jaanuarist 2007 vahetab see loetelu välja senise, majandus- ja rahaliidu loomisest kehtinud kaheastmelise tagatisvara süsteemi. Ühtne loetelu hõlmab nii turustatavaid kui ka turustamatuid varasid, mis vastavad eurosüsteemi poolt kogu euroala jaoks kindlaksmääratud kõblikkuskriteeriumidele. Turustatavaid ja turustamatuid varasid ei eristata varade kvaliteedi ega nende kõblikkuse järgi eurosüsteemi mitmesugusteks rahapoliitilisteks operatsioonideks, kuid siiski selle erinevusega, et tavaliselt ei kasuta eurosüsteem turustamatuid varasid otsetehinguteks. Kõiki kõblikke varasid võib kasuta-

da piiriülevalt, mida võib teha keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli (CCBM) vahendusel või turustatavate varade puhul Euroopa Liidu väärtpaberiarveldussüsteemide vaheliste kõlblike ühenduste kaudu.

1.6 RAHAPOLIITILISE RAAMISTIKU MUUDATUSED

EKP nõukogu võib muuta eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide instrumente, tingimusi, kriteeriume ja menetlusi.

2. PEATÜKK

RAHAPOLIITILISTEKS OPERATSIOONIDEKS KÕLBLIKUD OSAPOOLED

2.1 ÜLDKRITEERIUMID

Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide osapooled peavad vastama teatavatele kõlblikuskriteeriumidele.¹ Need kriteeriumid määratletakse selliselt, et eurosüsteemi rahapoliitilisi operatsioone saaksid kasutada lai valik asutusi, et toetataks asutuste võrdset kohtlemist kogu euroalal ja tagataks, et osapooled täidavad teatavaid operatsioonilisi ja usaldatavusnõudeid:

- Kõlblikeks osapoolteks saavad olla ainult sellised asutused, kelle suhtes kehtib EKPS põhikirja artikli 19.1 kohane eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem. Asutused, mis on vabastatud eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemist tulenevatest kohustustest (vt punkt 7.2), ei ole eurosüsteemi püsivõimaluste ja avaturuoperatsioonide jaoks kõlblikud osapooled.
- Osapooled peavad olema finantsiliselt usaldusväärsed. Siseriiklikud asutused peavad nende suhtes rakendama vähemalt ühte EL/EMP ühtlustatud järelevalve vormi.² Osapooltena võib siiski aktsepteerida ka finantsiliselt usaldusväärseid asutusi, kelle suhtes rakendatakse võrreldava tasemega ühtlustamata siseriiklikku järelevalvet, nt selliste asutuste euroalal tegutsevaid filiaale, mille peakorter asub väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda (EMP).
- Osapooled peavad vastama kõigile vastava liikmesriigi keskpanga (või EKP) rakendatavates asjakohastes lepingutes või määrustes sätestatud toimimiskriteeriumidele, et tagada eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide tõhus teostamine.

Kõnealused kõlblikuskriteeriumid on kogu euroalal ühtsed. Üldistele kõlblikuskriteeriumidele vastavad asutused võivad:

- omada ligipääsu eurosüsteemi püsivõimalustele ning
- osaleda tavapakkumistel põhinevates eurosüsteemi avaturuoperatsioonides.

Asutus võib omada ligipääsu eurosüsteemi püsivõimalustele ja tavapakkumistel põhinevatele avaturuoperatsioonidele ainult oma asukohajärgse liikmesriigi keskpanga kaudu. Kui asutus tegutseb (peakontori või filiaalide kaudu) mitmes liikmesriigis, on igal üksusel ligipääs kõnealustele operatsioonidele oma asukohajärgse liikmesriigi keskpanga kaudu olenemata asjaolust, et asutuse pakkumise võib igas liikmesriigis esitada ainult üks üksus (kas peakontor või määratud filiaal).

2.2 KIIRPAKKUMISTE JA KAHEPOOLSETE OPERATSIOONIDE OSAPOOLTE VALIMINE

Otsetehingute puhul ei kehtestata osapoolte valikule eelnevaid piiranguid.

Rahapoliitilistel eesmärkidel teostatud valuutavahetustehingute puhul peavad osapooled olema suutelised teostama tulemuslikult suuremahulisi valuutatehinguid igasugustes turutingimustes. Valuutavahetustehingute osapoolte valik vastab euroalal asuvatele osapooltele, kes on valitud eurosüsteemi valuutaturul teostatavateks sekkumisoperatsioonideks. Valuutaturul teostatavate sekkumisoperatsioonide osapoolte valimise kriteeriumid ja kord on esitatud lisan 3.

Muude kiirpakkumismenetlustele ja kahepoolsetele menetlustele tuginevate operatsioonide (peenhäälestus-pöördtehingud ja tähtajaliste hoiuste kogumine) puhul valib iga liikmesriigi keskpang osapoolte kogumi oma asukoha liikmesriigis tegutsevate asutuste seast, mis vastavad osapoolte üldistele kõlblikuskriteeriumidele. Esmane valikukriteerium on aktiivsus rahaturul. Lisaks võib arvesse võtta ka muid kriteeriume, näiteks maaklerite tegevuse tulemuslikkust ja pakkumisvõimet.

1 Otsetehingute puhul ei kehtestata osapoolte valikule eelnevaid piiranguid.

2 Krediidiasutuste ühtlustatud järelevalve aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiiv 2006/48/EÜ krediidiasutuste asutamise ja tegevuse kohta (uuestisõnastamine), ELT L 177, 30.6.2006, lk 1.

2. PEATÜKK

Rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikud osapooled

Kiirpakkumismenetluste ja kahepoolsete operatsioonide puhul kauplevad liikmesriikide keskpangad üksnes osapooltega, kes kuuluvad nende vastavate peenhäälestusoperatsioonide osapoolte hulka. Kui funktsionaalsetel põhjustel ei saa liikmesriigi keskpang iga operatsiooni puhul kaubelda kõigi oma peenhäälestusoperatsioonide osapooltega, toimub osapoolte valik kõnealuses liikmesriigis rotatsiooni korras, et tagada võrdne juurdepääs.

EKP nõukogu võib otsustada, kas erandlike asjaolude korral võib kahepoolseid peenhäälestusoperatsioone teostada EKP ise. Kui EKP peaks teostama kahepoolseid operatsioone, valib EKP võrdse juurdepääsu tagamiseks osapooled rotatsiooni korras nende euroalal tegutsevate osapoolte seast, kes on kõlblikud kiirpakkumismenetluste ja kahepoolsete operatsioonide jaoks.

2.3 SANKTSIOONID OSAPOLTE KOHUSTUSTE RIKKUMISE KORRAL

EKP rakendab sanktsioone asutuste suhtes, mis rikuvad kohustusliku reservi kohaldamist käsitlevatest EKP määrustest ja otsustest tulenevaid kohustusi, vastavalt nõukogu 23. novembri 1998. aasta määrusele (EÜ) nr 2532/98 Euroopa Keskpanga volituste kohta rakendada sanktsioone,³ Euroopa Keskpanga 23. septembri 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 2157/1999 Euroopa Keskpanga volituste kohta sanktsioonide rakendamiseks (EKP/1999/4),⁴ nõukogu 23. novembri 1998. aasta määrusele (EÜ) nr 2531/98 kohustuslike reservide kohaldamise kohta Euroopa Keskpanga poolt,⁵ arvestades muudatusi, ja Euroopa Keskpanga 12. septembri 2003. aasta määrusele 1745/2003 kohustuslike reservide kohaldamise kohta (EKP/2003/9).⁶ Asjakohased sanktsioonid ja nende kohaldamise menetluskord on sätestatud eespool nimetatud määrustes. Lisaks sellele võib eurosüsteem kohustusliku reservi nõuete tõsise rikkumise korral peatada osapoolte osaluse avaturuoperatsioonides.

Eurosüsteem võib kohaldada ja kohaldab osapoolte suhtes rahatrahve või peatab osapoolte osaluse avaturuoperatsioonides vastava liikmes-

riigi keskpanga (või EKP) rakendatavate lepingute või määruste kohaselt, kui osapooled rikuvad vastava liikmesriigi keskpanga (või EKP) rakendatavatest lepingutest või määrustest tulenevaid kohustusi nii, nagu allpool sätestatud.

See kehtib juhtudel, kui rikutakse pakkumiseeskirju (kui osapool ei saa üle kanda piisavalt suurt hulka alusvara, et katta likviidsuse lisamise operatsiooni raames talle määratud summa, või kui ta ei suuda esitada piisavat hulka sularaha, et arveldada talle likviidsuse absorbeerimise operatsiooni käigus määratud summa) ja kahepoolsete tehingute eeskirju (kui osapool ei saa esitada piisavat hulka kõlblikke alusvarasid või kui ta ei saa eraldada kokkulepitud kahepoolseks tehinguks piisaval hulgal sularaha).

Samuti kehtib see juhtudel, kui osapool rikub alusvara kasutamise eeskirju (kui osapool kasutab varasid, mis on kõlbmatud või kõlbmatuks muutunud või mida osapool ei saa kasutada näiteks seetõttu, et väljalaskja/garant ja osapool on lähedalt seotud või samased) ja kui rikutakse päevalõpukorra ja laenamise püsivõimaluse kasutamise tingimuste kohta kehtivaid eeskirju (kui osapool, kelle arvelduskonto bilanss on päeva lõpus negatiivne, ei täida laenamise püsivõimaluse kasutamise tingimusi).

Lisaks osapolele, kes rikub eeskirju, võib peatamismeetmeid rakendada ka sama asutuse teistes liikmesriikides asuvate filiaalide suhtes. Teatavaks ajavahemikuks võib peatada osapoolte osaluse kõigis edasistes rahapoliitilistes operatsioonides, kui see on erandliku meetmena vajalik rikkumise tõsiduse tõttu (näiteks sagedane või pikaajaline rikkumine).

Pakkumisoperatsioone, kahepoolseid tehinguid, alusvara, päevalõpuoperatsioone või laenamise püsivõimaluse kasutamise tingimusi käsitlevate eeskirjade rikkumise korral liikmesriikide keskpankade kehtestatavad rahatrahvid arvutatakse

3 EÜT L 318, 27.11.1998, lk 4.

4 EÜT L 264, 12.10.1999, lk 21.

5 EÜT L 318, 27.11.1998, lk 1.

6 ELT L 250, 2.10.2003, lk 10.

eelnevalt kindlaksmääratud trahvimäära põhjal (nagu on sätestatud lisas 6).

2.4 JUURDEPÄÄSU PEATAMINE VÕI LÕPETAMINE USALDATAVUSNORMATIIVIDELE VIIDATES

Asjaomase liikmesriigi keskpanga (või EKP) rakendatavate lepingute või määruste kohaselt võib eurosüsteem usaldatavusnormatiividele viidates peatada või lõpetada osapoolte juurdepääsu rahapoliitilistele instrumentidele.

Lisaks sellele võib osapoolte juurdepääsu peatamine või lõpetamine olla põhjendatud juhtudel, kui osapool jätab täitmata lepingulised kohustused, mis on määratletud liikmesriikide keskpankade rakendatavates lepingutes või määrustes.

3. PEATÜKK

AVATURUOPERATSIOONID

Avaturuoperatsioonid mängivad eurosüsteemi rahapoliitika olulist rolli. Neid kasutatakse intressimäärade suunamiseks, turu likviidsuse juhtimiseks ja rahapoliitilise olukorra kajastamiseks. Eesmärkide, regulaarsuse ja menetluskorra põhjal võib eurosüsteemi avaturuoperatsioonid jagada nelja kategooriasse: põhilised refinantseerimisoperatsioonid, pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid, peenhäälestusoperatsioonid ja struktuurioperatsioonid. Kasutatavatest instrumentidest on pöördtehingud peamised eurosüsteemi avaturuinstrumentid ning neid võib kasutada kõigis neljas operatsioonikategoorias, samal ajal kui võlasertifikaate võib kasutada struktuurilisteks absorbeerimisoperatsioonideks. Lisaks võib eurosüsteemis peenhäälestusoperatsioonide teostamiseks kasutada veel kolme instrumenti: otsetehinguid, valuutavahetustehinguid ja tähtajaliste hoiuste kogumist. Järgmistes punktides tutvustatakse üksikasjalikult eurosüsteemis kasutatavate eri liiki avaturuinstrumentide konkreetseid omadusi.

3.1 PÖÖRDTEHINGUD

3.1.1 ÜLDIST

INSTRUMENTI LIIK

Pöördtehingud on operatsioonid, mille puhul eurosüsteem ostab või müüb kõlblikke varasid tagasiostulepingu alusel või teostab laenuoperatsiooni, kasutades kõlblikke varasid tagatisena. Pöördtehinguid kasutatakse põhiliste refinantseerimisoperatsioonide ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide teostamiseks. Lisaks sellele võib eurosüsteem pöördtehinguid kasutada struktuuri- ja peenhäälestusoperatsioonideks.

ÕIGUSLIK OLEMUS

Liikmesriikide keskpangad võivad pöördtehinguid teostada kas tagasiostulepingutena (s.t vara omandiõigus läheb üle kreditorile ning osapooled lepivad kokku vastupidises tehingus, mille puhul vara läheb tulevikus uuesti üle võlgnikule) või tagatud laenudena (s.t varade kohta esitatakse täitmisele pööratav nõudeõigus, kuid võlakohustuse täitmise korral jääb vara omanikuks võlgnik). Täiendavaid sätteid tagasiostulepingu-

tel põhinevate pöördtehingute kohta esitatakse vastava liikmesriigi keskpanga (või EKP) rakendatavates lepingutes. Tagatud laenudel põhinevate pöördtehingute teostamiskord võtab arvesse eri liikmesriikides rakendatavaid menetlusi ja formaalsusi, mida on vaja õiguse loomiseks tagatise (nt pandi või loovutuse või hüpoteegi) suhtes ja selle hilisemaks realiseerimiseks.

INTRESSITINGIMUSED

Tagasiostulepingu puhul vastab ostuhinna ja tagasiostuhinna vahe operatsiooni tähtjaks laenatud rahasummalt makstavale intressile, s.t tagasiostuhind sisaldab vastavat maksta jäänud intressi. Tagatud laenuna teostatava pöördtehinguga intressimäära kindlaksmääramiseks rakendatakse ettenähtud intressimäära laenusumma suhtes operatsiooni tähtaja jooksul. Eurosüsteemi avaturu pöördoperatsioonide suhtes kohaldatav intressimäär on lihtintressimäär, mis arvutatakse vastavalt intressiarvestusmeetodile “tegelik päevade arv/360”.

3.1.2 PÕHILISED REFINANTSEERIMISOPERATSIOONID

Põhilised refinantseerimisoperatsioonid on olulisimad eurosüsteemi teostatavad avaturuoperatsioonid, millel on esmatähtis roll intressimäärade suunamisel, turu likviidsuse juhtimisel ja rahapoliitilise olukorra kajastamisel. Lisaks sellele tagatakse nendega rahandussektorile suur osa refinantseerimismahust.

Põhiliste refinantseerimisoperatsioonide omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- tegemist on likviidsust lisavate pöördoperatsioonidega;
- neid teostatakse regulaarselt igal nädalal;¹
- tavaliselt on nende tähtaeg üks nädal;²

¹ Põhilisi ja pikemaajalisi refinantseerimistoiminguid teostatakse vastavalt eurosüsteemi eelnevalt avaldatud pakkumistoimingute kalendrile (vt ka punkt 5.1.2), mis on olemas EKP veebilehel (www.ecb.int) ja samuti eurosüsteemi veebilehtedel (vt lisa 5).

² Põhiliste ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tähtaeg võib aeg-ajalt varieeruda olenevalt muu hulgas liikmesriikide pangapühadest.

- liikmesriikide keskpangad teostavad neid detsentraliseeritult;
- neid teostatakse tavapakkumismenetlustena (vastavalt punktile 5.1);
- kõik üldistele kõlblikkuskriteeriumidele (vt punkt 2.1) vastavad osapooled võivad esitada pakkumisi põhilisteks refinantseerimisoperatsioonideks ning
- põhiliste refinantseerimisoperatsioonide tagatisvaraks on kõlblikud nii turustatavad kui ka turustamatud varad (vt 6. peatükk).
- neid teostatakse tavapakkumismenetlustena (vastavalt punktile 5.1);
- kõik üldistele kõlblikkuskriteeriumidele (vt punkt 2.1) vastavad osapooled võivad esitada pakkumisi pikemaajalisteks refinantseerimisoperatsioonideks ning
- pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide alusvaraks on kõlblikud nii turustatavad kui ka turustamatud varad (vt 6. peatükk).

3.1.3 PIKEMAAJALISED REFINANTSEERIMIS-OPERATSIOONID

Eurosüsteem teostab ka regulaarseid refinantseerimisoperatsioone, mille tähtaeg on tavaliselt kolm kuud ja mille eesmärk on pakkuda finantssektorile täiendavat pikemaajalist refinantseerimist. Nende operatsioonide osakaal refinantseerimise üldises mahus on väike. Selliste operatsioonide puhul ei kavatse eurosüsteem tavaliselt turule märku anda ning toimib seega üldjuhul intressivõtjana. Sellest tulenevalt teostatakse pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone tavaliselt muutuva intressimääraga pakkumistena ja aeg-ajalt märgib EKP jaotatavate operatsioonide mahu tulevastes pakkumistes ära. Erandjuhtudel võib eurosüsteem pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone teostada ka fikseeritud intressimääraga pakkumistena.

Pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- tegemist on likviidsust lisavate pöördoperatsioonidega;
- neid teostatakse regulaarselt igal kuul;
- tavaliselt on nende tähtaeg kolm kuud;
- liikmesriikide keskpangad teostavad neid detsentraliseeritult;

3.1.4 PEENHÄALESTUS-PÖÖRDOPERATSIOONID

Eurosüsteem võib peenhäälestusoperatsioone teostada avaturu pöördtehingutena. Peenhäälestusoperatsioonide eesmärk on juhtida likviidsusturul ja suunata intressimäärasid eelkõige selleks, et tasandada turul toimuvate ootamatute likviidsuskõikumiste mõju intressimääradele. Ootamatud turusuundumused eeldavad kiiret tegutsemist ja seepärast on soovitatav hoida kõnealuste operatsioonide teostamise menetluskord ja operatsioonilised detailid paindlikud.

Peenhäälestus-pöördtehingute omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- need tehingud võivad toimuda likviidsust lisavate või absorbeerivate operatsioonidena;
- nende sagedust ei ole määratletud;
- nende tähtaega ei ole määratletud;
- likviidsust lisavaid peenhäälestus-pöördtehinguid teostatakse tavaliselt kiirpakkumismenetlustena, kuigi välistatud ei ole ka kahepoolsed operatsioonid (vt 5. peatükk);
- likviidsust absorbeerivaid peenhäälestus-pöördtehinguid teostatakse üldjuhul kahepoolsete operatsioonidena (vastavalt punktile 5.2);
- liikmesriikide keskpangad teostavad neid operatsioone tavaliselt detsentraliseeritult (EKP nõukogu otsustab, kas erandolukorras

võib kahepoolseid peenhäälestus- pöördtehinguid teostada EKP);

- eurosüsteem võib punktis 2.2 määratletud kriteeriumide kohaselt valida hulga osapooli, kes võivad osaleda peenhäälestus-pöördtehingutes ning
- peenhäälestus-pöördoperatsioonide alusvaraks on kõlblikud nii turustatavad kui ka turustamatud varad (vt 6. peatükk).

3.1.5 STRUKTUURILISED PÖÖRDOPERATSIOONID

Eurosüsteem võib struktuurioperatsioone teostada avaturu pöördtehingutena, mille eesmärk on kohandada eurosüsteemi finantssektori struktuurilist positsiooni.

Nende operatsioonide omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- tegemist on likviidsust lisavate operatsioonidega;
- nende sagedus võib olla regulaarne või eba-regulaarne;
- nende tähtaega ei ole eelnevalt määratletud;
- neid teostatakse tavapakkumismenetlustena (vt punkt 5.1);
- liikmesriikide keskpangad teostavad neid detsentraliseeritult;
- kõik üldistele kõlblikuskriteeriumidele (vt punkt 2.1) vastavad osapooled võivad esitada pakkumisi struktuurilisteks pöördoperatsioonideks ning
- struktuuriliste pöördoperatsioonide alusvaraks on kõlblikud nii turustatavad kui ka turustamatud varad (vt 6. peatükk).

3.2 OTSETEHINGUD

INSTRUMENDI LIIK

Avaturu otsetehingud on tehingud, mille puhul eurosüsteem ostab või müüb kõlblikke varasid otse turul. Selliseid operatsioone teostatakse ainult struktuurilistel ja peenhäälestusega seotud eesmärkidel.

ÕIGUSLIK OLEMUS

Otsetehing eeldab omandiõiguse täielikku üleminekut müüjalt ostjale, ilma et sellega seonduks omandiõiguse tagasimineku. Tehingud teostatakse tehinguks kasutatava võlainstrumentiga seotud turutavade kohaselt.

HINNATINGIMUSED

Hindade arvutamisel tegutseb eurosüsteem tehinguks kasutatavate võlainstrumentide puhul kõige üldisemalt heakskiidetud turutavade kohaselt.

MUUD OMADUSED

Eurosüsteemi otsetehingute omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- need operatsioonid võivad toimuda likviidsust lisavana (otseost) või likviidsust absorbeerivana (otsemüük);
- nende sagedust ei ole määratletud;
- neid teostatakse kahepoolsete operatsioonidena (vt punkt 5.2);
- liikmesriikide keskpangad teostavad neid tavaliselt detsentraliseeritult (EKP nõukogu võib otsustada, kas erandolukorras võib peenhäälestus-otseoperatsioone teostada EKP);
- otsetehingute puhul ei kehtestata osapoolte valikule eelnevaid piiranguid; ning
- otsetehingute alusvarana kasutatakse tavaliselt ainult turustatavat vara (vt 6. peatükk).

3.3 EKP VÕLASERTIFIKAATIDE VÄLJALASKMINE

INSTRUMENDI LIIK

EKP võib välja lasta võlasertifikaate eesmärgiga kohandada eurosüsteemi finantssektori struktuurilist positsiooni, et tekitada turul likviidsuspuidujääk (või seda suurendada).

ÕIGUSLIK OLEMUS

Sertifikaadid määravad EKP võlakohustuse sertifikaadi hoidja ees. Sertifikaate lastakse välja ja hoitakse väärtpaberite registreerimisvormi kohaselt euroala väärtpaberidepositooriumides. EKP ei kehtesta piiranguid sertifikaatide võõrandatavusele. Täiendavaid sätteid EKP võlasertifikaatide kohta esitatakse konkreetsete sertifikaatide tingimustes.

INTRESSITINGIMUSED

Sertifikaate lastakse välja diskontomääraga, s.t neid lastakse välja alla nominaalmäära ja lunastatakse kehtivusaja lõppedes nominaalmäära alusel. Väljalaskesumma ja lunastamisumma vahe moodustab väljalaskesummalt sertifikaadi kehtivuse ajal kokkulepitud intressimääraga koguneva intressi. Kohaldatav intressimäär on lihtintressimäär, mis arvutatakse vastavalt intressiarvestusmeetodile "tegelik päevade arv/360". Väljalaskesumma arvutamist kirjeldatakse taustinfos 1.

MUUD OMADUSED

EKP võlasertifikaatide väljalaskmise omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- sertifikaate lastakse välja selleks, et absorbeerida turul likviidsust;
- sertifikaate võib välja lasta regulaarselt või ebaregulaarselt;
- sertifikaadid kehtivad kuni 12 kuud;
- sertifikaate lastakse välja tavapakkumismenetlustega (vt punkt 5.1);
- sertifikaatide pakkumine ja nendega arveldamine toimub detsentraliseeritult keskpankades ning
- kõik üldistele kõlblikkuskriteeriumidele (vt punkt 2.1) vastavad osapooled võivad esitada pakkumisi EKP võlasertifikaatide märkimiseks.

3.4 VALUUTAVAHETUSTEHINGUD

INSTRUMENDI LIIK

Rahapoliitilistel eesmärkidel teostatud valuutavahetustehingud hõlmavad hetke- ja forvardtehinguid, milles euroga kaubeldakse välisvaluuta vastu. Neid kasutatakse peenhäälestuseks peamiselt eesmärgiga juhtida likviidsust turul ja suunata intressimäärasisid.

ÕIGUSLIK OLEMUS

Rahapoliitilistel eesmärkidel teostatud valuutavahetustehingud on operatsioonid, mille puhul eurosüsteem ostab (või müüb) eurot hetketehin-

Taustinfo 1

EKP VÕLASERTIFIKAATIDE VÄLJALASKMINE

Väljalaskesumma on:

$$P_T = N \times \frac{1}{1 + \frac{r_I \times D}{36000}}$$

kus

- N = võlasertifikaadi nominaalsumma
- r_I = intressimäär (%)
- D = võlasertifikaadi kehtivusaeg (päevades)
- P_T = võlasertifikaadi väljalaskesumma

guga välisvaluuta vastu ja samal ajal müüb (või ostab) selle forvardtehinguga tagasi kindlaks-määratud tagasiostupäeval. Täiendavad sätted valuutavahetustehingute kohta sätestatakse vastava liikmesriigi keskpanga (või EKP) rakendatavate lepinguliste eeskirjadega.

VALUUTA JA VAHETUSKURSI TINGIMUSED

Üldjuhul tegeleb eurosüsteem üksnes laialdaselt kaubeldavate valuutadega ja tegutseb standardsete turutavade kohaselt. Iga valuutavahetustehingu puhul lepivad eurosüsteem ja osapooled kokku vahetustehingu kursivahe. See kursivahe väljendab forvardkursi ja hetkekursi vahelist erinevust. Euro-välisvaluutade vahetustehingute kursivahed noteeritakse üldiste turutavade kohaselt. Valuutavahetustehingute kursiarvutused on esitatud taustinfos 2.

MUUD OMADUSED

Valuutavahetustehingute omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- need tehingud võivad toimuda likviidsust lisavate või absorbeerivate operatsioonidena;
- nende sagedust ei ole määratletud;

- nende tähtaega ei ole määratletud;
- neid teostatakse kiirpakkumismenetluste või kahepoolsete operatsioonidena (vt 5. peatükk);
- liikmesriikide keskpangad teostavad neid tavaliselt detsentraliseeritult (EKP nõukogu võib otsustada, kas erandolukorras võib kahepoolseid valuutavahetustehinguid teostada EKP) ning
- eurosüsteem võib punktis 2.2 ja lisa 3 määratletud kriteeriumide kohaselt valida piiratud hulga osapooli, kes võivad osaleda valuutavahetustehingutes.

3.5 TÄHTAJALISTE HOIUSTE KOGUMINE

INSTRUMENDI LIIK

Eurosüsteem võib esitada osapooltele üleskute paigutada intressiga tasustatavad tähtajalised hoiused osapoole asukohajärgse liikmesriigi keskpanga. Tähtajaliste hoiuste kogumine on kavandatud üksnes peenhäälestuseks, et absorbeerida likviidsust turul.

Taustinfo 2

VALUUTAVAHETUSTEHINGUD

S = euro (EUR) ja välisvaluuta (ABC) hetkekurs (tehingupäeval)

$$S = \frac{x \times ABC}{1 \times EUR}$$

F_M = euro ja välisvaluuta ABC forvardkurs tagasiostupäeval (M)

$$F_M = \frac{y \times ABC}{1 \times EUR}$$

Δ_M = euro ja ABC forvardkursi vahe tagasiostupäeval (M)

$$\Delta_M = F_M - S$$

$N(.)$ = valuuta hetkesumma; $N(.)_M$ on valuuta forvardsumma:

$$N(ABC) = N(EUR) \times S \quad \text{või} \quad N(EUR) = \frac{N(ABC)}{S}$$

$$N(ABC)_M = N(EUR)_M \times F_M \quad \text{või} \quad N(EUR)_M = \frac{N(ABC)_M}{F_M}$$

ÕIGUSLIK OLEMUS

Osapooltelt vastuvõetud hoiused on tähtajalised ja fikseeritud intressimääraga. Liikmesriikide keskpangad ei anna hoiuste vastu tagatisi.

INTRESSITINGIMUSED

Hoiuste suhtes kohaldatav intressimäär on lihtintressimäär, mis arvutatakse vastavalt intressiarvestusmeetodile “tegelik päevade arv/360”. Intressi makstakse hoiuse tähtaja möödumisel.

MUUD OMADUSED

Tähtajaliste hoiuste kogumise omadused võib kokku võtta järgmiselt:

- hoiuseid kogutakse likviidsuse absorbeerimiseks;
- hoiuste kogumise sagedust ei ole määratletud;
- hoiuste tähtaegu ei ole määratletud;
- hoiuste kogumine toimub tavaliselt kiirpakumismenestlustena, kuid välistatud ei ole ka kahepoolset operatsiooni (vt 5. peatükk);
- liikmesriikide keskpangad teostavad hoiuste kogumist tavaliselt detsentraliseeritult (EKP nõukogu võib otsustada, kas erandolukorras võib tähtajaliste hoiuste³ kahepoolset kogumist teostada EKP) ning eurosüsteem võib punktis 2.2 määratletud kriteeriumide kohaselt valida tähtajaliste hoiuste kogumiseks piiratud hulga osapooli.

3 Tähtajalisi hoiuseid hoitakse liikmesriikide keskpankades asuvatel kontodel; seda tehakse ka siis, kui EKP teostab selliseid toiminguid tsentraliseeritult.

4. PEATÜKK

PÜSIVÕIMALUSED

4.1 LAENAMISE PÜSIVÕIMALUS

INSTRUMENDI LIIK

Osapooled võivad kasutada laenamise püsivõimalust, et saada kõlblike varade vastu liikmesriikide keskpangadelt üleöolikiivisust eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga (vt 6. peatükk). Püsivõimaluse eesmärk on rahuldada osapoolte ajutised likviidsusvajadused. Tavaoludes võetakse laenamise püsivõimaluse intressimäär pankadevahelise üleöoturu intressi ülemmääraks. Püsivõimaluse tingimused on kogu euroalal ühesugused.

ÕIGUSLIK OLEMUS

Liikmesriikide keskpangad võivad pakkuda likviidsust laenamise püsivõimaluse alusel kas üleöö tagasiostulepingutena (s.t vara omandiõigus läheb üle kreditorile ning osapooled lepivad kokku pöördtehingus, mille puhul vara läheb järgmisel pangapäeval uuesti üle võlgnikule) või tagatud üleöölaenukena (s.t varade kohta esitatakse täitmisele pööratav võlakiri, kuid võlakohustuse täitmise korral jääb vara omanikuks võlgnik). Täiendavaid sätteid tagasiostulepingute kohta esitatakse vastava liikmesriigi keskpanga rakendatavates lepingutes. Tagatud laenukena likviidsuse pakkumise korra puhul võetakse arvesse eri liikmesriikides rakendatavaid menetlusi ja formaalsusi, mida on vaja õiguse loomiseks tagatise (pandi, loovutuse või hüpoteegi) suhtes ja selle hilisemaks realiseerimiseks.

KASUTUSTINGIMUSED

Asutused, mis vastavad punktis 2.1 määratletud osapoolte üldistele kõblikkuskriteeriumidele, võivad kasutada laenamise püsivõimalust. Laenamise püsivõimaluse kasutamist võimaldatakse asutuse tegetsemiskohajärgse liikmesriigi keskpanga kaudu. Laenamise püsivõimalust saab kasutada ainult neil päevadel, mil töötavad asjaomase riigi reaallajaline brutoarveldussüsteem (RTGS) ja asjaomane väärtpaberiarveldussüsteem.

Iga äripäeva lõpus loetakse osapoolte päevasise deebetjääki nende liikmesriigi keskpanga arvelduskontodel automaatselt taotluseks kasutada laenamise püsivõimalust. Püsivõimaluse kasutamise päevalõpukorda kirjeldatakse punktis 5.3.3.

Laenamise püsivõimaluse kasutamist saamiseks võib osapool esitada taotluse osapoolte tegetsemiskohajärgse liikmesriigi keskpangale. Selleks et liikmesriigi keskpank saaks taotluse samal päeval läbi vaadata, peab liikmesriigi keskpank saama taotluse kätte hiljemalt 30 minutit pärast TARGETi tegelikku sulgemisaega.^{1,2} Üldjuhul suletakse TARGET kell 18 EKP aja (Kesk-Euroopa aja) järgi. Laenamise püsivõimaluse kasutamist taotlemise tähtaega lükatakse 30 minuti võrra edasi reserve arvestusperioodi eurosüsteemi viimasel pangapäeval. Taotluses tuleb märkida laenu summa ning juhul, kui tehingu alusvara ei ole eelnevalt liikmesriigi keskpanga hoiule antud, tuleb tehingu jaoks esitada alusvara määratlada.

Kui piisavate kõblike alusvarade esitamise nõue välja arvata, siis ei ole laenamise püsivõimaluse alusel eraldatavate vahendite summa piiratud.

TÄHTAEG JA INTRESSITINGIMUSED

Laenamise püsivõimaluse alusel antud laenu tähtaeg kestab üle öö. Vahtelt TARGETis osalevate osapoolte puhul makstakse laenu tagasi järgmisel päeval, kui asjaomase liikmesriigi RTGS ja asjaomased väärtpaberiarveldussüsteemid töötavad, süsteemide avamise ajal.

Eurosüsteem teatab eelnevalt intressimäära, mis arvutatakse vastavalt intressiarvestusmeetodile "tegelik päevade arv/360". EKP võib intressimäära igal ajal muuta ning muudetud intressimäär jõustub kõige varem järgmisel eurosüsteemi pangapäeval.^{3,4} Kõnealuse võimaluse kohast intressi makstakse koos laenu tagasimaksmisega.

- 1 Mõnes liikmesriigis ei pruugi keskpank (või selle filiaalid) riiklike või piirkondlike pangapühade tõttu olla rahapoliitiliste operatsioonide teostamiseks avatud teatavatel eurosüsteemi pangapäevadel. Sellisel juhul teavitab asjaomase liikmesriigi keskpank osapooli eelnevalt korralduse, mille kohaselt saab laenamise püsivõimalust kasutada pangapühade ajal.
- 2 Päevad, mil TARGET on suletud, tehakse teatavaks EKP veebilehel (www.ecb.int) ja samuti eurosüsteemi veebilehtedel (vt lisa 5).
- 3 Käesolevas dokumendis tähistatakse terminiga "eurosüsteemi pangapäev" iga päeva, mil EKP ja vähemalt ühe liikmesriigi keskpank on avatud eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide teostamiseks.
- 4 Intressimäärade muutmise üle otsustab EKP nõukogu. Vastavaid otsuseid teeb nõukogu rahapoliitilise olukorra hindamisel (kuu esimesel koosolekul) ning need jõustuvad alles reserve arvestusperioodi alguses.

HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUSE PEATAMINE

Püsivõimaluse kasutamise luba antakse ainult kooskõlas EKP eesmärkide ja üldiste rahapoliitiliste kaalutlustega. EKP võib igal ajal hoiustamise püsivõimaluse tingimusi kohandada või püsivõimaluse peatada.

4.2 HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUS**INSTRUMENDI LIIK**

Osapooled võivad kasutada hoiustamise püsivõimalust liikmesriikide keskpankades üleõhoiuste tegemiseks. Hoiustelt tasutakse eelnevalt täpsustatud määraga intressi. Tavaoludes võetakse püsivõimaluse intressimäär pankadevahelise üleõoturu intressi alammääraks. Hoiustamise püsivõimaluse tingimused on kogu euroalal ühesugused.⁵

ÕIGUSLIK OLEMUS

Osapooltelt vastuvõetud üleõhoiustele tasutakse kindlaksmääratud suurusega intressi. Osapooltele ei anta hoiuste vastu tagatisi.

KASUTUSTINGIMUSED⁶

Asutused, mis vastavad punktis 2.1 määratletud osapoolte üldistele kõlblikuskriteeriumidele, võivad kasutada hoiustamise püsivõimalust. Hoiustamise püsivõimaluse kasutamisluba antakse asutuse tegutsemiskohajärgse liikmesriigi keskpanga kaudu. Hoiustamise püsivõimalust saab kasutada ainult neil päevadel, mil asjaomase riigi RTGS on avatud.

Hoiustamise püsivõimaluse kasutamisluba saamiseks peab osapool saatma taotluse oma tegutsemiskohajärgse liikmesriigi keskpangale. Selleks et liikmesriigi keskpank saaks taotluse samal päeval läbi vaadata, peab liikmesriigi keskpank saama taotluse kätte hiljemalt 30 minutit pärast TARGETi tegelikku sulgemist, mis on üldjuhul kell 18 EKP aja (Kesk-Euroopa aja) järgi.^{7,8} Hoiustamise püsivõimaluse kasutamisluba taotlemise tähtaega lükatakse 30 minuti võrra edasi reservide arvestusperioodi eurosüsteemi viimasel pangapäeval. Taotluses tuleb märkida püsivõimaluse alusel hoiustatav summa.

Summa, mille osapool võib püsivõimaluse alusel hoiustada, ei ole piiratud.

TÄHTAEG JA INTRESSITINGIMUSED

Hoiustamise püsivõimaluse alusel hoitava hoiuse tähtaeg kestab üle öö. Vahetult TARGETis osalevate osapoolte puhul lõpeb kõnealuse püsivõimaluse alusel hoitavate hoiuste tähtaeg järgmisel päeval, mil asjaomase liikmesriigi RTGS töötab, süsteemi avamise ajal.

Eurosüsteem teatab eelnevalt intressimäära, mis arvutatakse vastavalt intressiarvestusmeetodile “tegelik päevade arv/360”. EKP võib intressimäära igal ajal muuta ning muudetud intressimäär jõustub kõige varem järgmisel eurosüsteemi pangapäeval.⁹ Hoiustele makstakse intressi hoiuse tähtaja möödumisel.

HOIUSTAMISE PÜSIVÕIMALUSE PEATAMINE

Püsivõimaluse kasutamiseks antakse luba ainult kooskõlas EKP eesmärkide ja üldiste rahapoliitiliste kaalutlustega. EKP võib igal ajal hoiustamise püsivõimaluse tingimusi kohandada või püsivõimaluse peatada.

5 Tulenevalt liikmesriikide keskpankade kontostruktuuride erinevusest võib euroala riikides esineda operatsioonidega seotud erinevusi.

6 Tulenevalt liikmesriikide keskpankade kontostruktuuride erinevusest võib EKP lubada liikmesriikide keskpankadel rakendada kasutustingimusi, mis erinevad mõnevõrra siin osutatutest. Liikmesriikide keskpangad esitavad teavet kõigi lahknevuste kohta käesolevas dokumendis kirjeldatud kasutustingimustest.

7 Vt käesoleva peatüki 1. joonealust märkust.

8 Vt käesoleva peatüki 2. joonealust märkust.

9 Vt käesoleva peatüki 4. joonealust märkust.

5. PEATÜKK

MENETLUSED

5.1 PAKKUMISEMENETLUSED

5.1.1 ÜLDIST

Eurosüsteemi avaturuoperatsioone viiakse läbi tavaliselt pakkumismenetlustena. Need teostatakse kuues etapis, nagu näidatud taustinfos 3.

Eurosüsteemis eristatakse kaht liiki pakkumismenetlusi: tavapakkumismenetlused ja kiirpakkumismenetlused. Tavapakkumiste ja kiirpakkumiste menetluskord on identne, erineb vaid ajakava ja osapoolte valik.

TAVAPAKKUMISEMENETLUSED

Tavapakkumismenetluste puhul kulub pakkumismenetluse väljakuulutamise kuni otsuse tulemuste kinnitamiseni kõige rohkem 24 tundi (kui pakkumiste esitamise tähtaja lõppemisest otsuse tulemuste väljakuulutamiseni kulub ligikaudu kaks tundi). Joonis 1 annab ülevaate tavapakkumise teostamise tavapärasest ajagraafikust. Kui vajalikuks peetakse, võib EKP otsustada kohandada ajagraafikut konkreetsete operatsioonide korral.

Põhilised refinantseerimisoperatsioonid, pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid ja struktuurioperatsioonid (välja arvatud otsetehin-

gud) teostatakse alati tavapakkumismenetlustena. Tavapakkumismenetlustes võivad osaleda osapooled, kes vastavad punktis 2.1 määratletud üldistele kõlblikkuskriteeriumidele.

KIIRPAKKUMISEMENETLUSED

Kiirpakkumismenetlusi teostatakse tavaliselt poolteise tunni jooksul pärast pakkumismenetluse väljakuulutamist ning kinnitamine toimub vahetult pärast jaotamistulemuste väljakuulutamist. Kiirpakkumismenetluse teostamise tavapärasest ajagraafikut tutvustab joonis 2. Vajaduse korral võib EKP otsustada kohandada ajalist raamistikku konkreetsete operatsioonide korral. Kiirpakkumismenetlust kasutatakse ainult peenhääletusoperatsioonide raames. Eurosüsteem võib punktis 2.2 määratletud kriteeriumide ja menetluskorra kohaselt valida piiratud hulga osapooli, kes võivad osaleda kiirpakkumismenetlustes.

FIKSEERITUD INTRESSIMÄÄRAGA JA MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISEMENETLUSED

Eurosüsteem võib valida kas fikseeritud intressimääraga (mahupõhiste) või muutuva intressimääraga (intressipõhiste) pakkumismenetluste vahel. Fikseeritud intressimääraga pakkumismenetluse puhul määrab EKP eelnevalt kindlaks intressimäära ning osapooled teevad pakkumisi summa kohta, mille ulatuses nad soovivad

Taustinfo 3

PAKKUMISEMENETLUSTE TEOSTAMISE ETAPID

- 1. etapp** **Pakkumise väljakuulutamine**
 - a) EKP teadaanne üldkasutatavate elektrooniliste kanalite kaudu
 - b) Liikmesriikide keskpankade teadaanne siseriiklike elektrooniliste kanalite kaudu ja otse konkreetsetele osapooltele (kui vajalikuks peetakse)
- 2. etapp** **Osapoolte ettevalmistused pakkumisteks ja pakkumiste esitamine**
- 3. etapp** **Pakkumiste koondamine eurosüsteemi poolt**
- 4. etapp** **Pakkumiste jaotamine ja pakkumistulemuste väljakuulutamine**
 - a) EKP jaotamisotsus
 - b) Jaotamistulemuste väljakuulutamine
- 5. etapp** **Individaalsete jaotamistulemuste kinnitamine**
- 6. etapp** **Tehingute arveldamine** (vt punkt 5.3)

EKPga tehinguid teha eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga.¹ Muutuva intressimääraga pakkumise korral teevad osapooled pakkumisi rahasumma ja intressimäära kohta, millega nad soovivad tehinguid teha liikmesriigi keskpangaga.²

5.1.2 PAKKUMISOPERATSIOONIDE KALENDER

PÕHILISED JA PIKEMAAJALISED REFINANTSEERIMISOPERATSIOONID

Põhilisi ja pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone teostatakse eurosüsteemi soovitusliku kalendri kohaselt.³ Kalender avaldatakse hiljemalt kolm kuud enne aasta algust, mille kohta see kehtib. Põhiliste ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tavapärased kauplemispäevad on näidatud tabelis 2. EKP eesmärk on tagada, et kõigis liikmesriikides asuvad osapooled saaksid osaleda nii põhilistes kui ka pikemaajalistes refinantseerimisoperatsioonides. Seepärast kohandab EKP kõnealuste operatsioonide kalendri koostamise käigus tavapäraselt ajakava, et võtta arvesse eri liikmesriikide pangapühasid.

STRUKTUURIOPERATSIOONID

Tavapakkumismenetlustena teostatavaid struktuurioperatsioone ei tehta varem koostatud kalendri kohaselt. Tavaliselt teostatakse neid ja nendega seotud arveldusi siiski ainult päevadel, mis on RKP pangapäevad⁴ kõigis liikmesriikides.

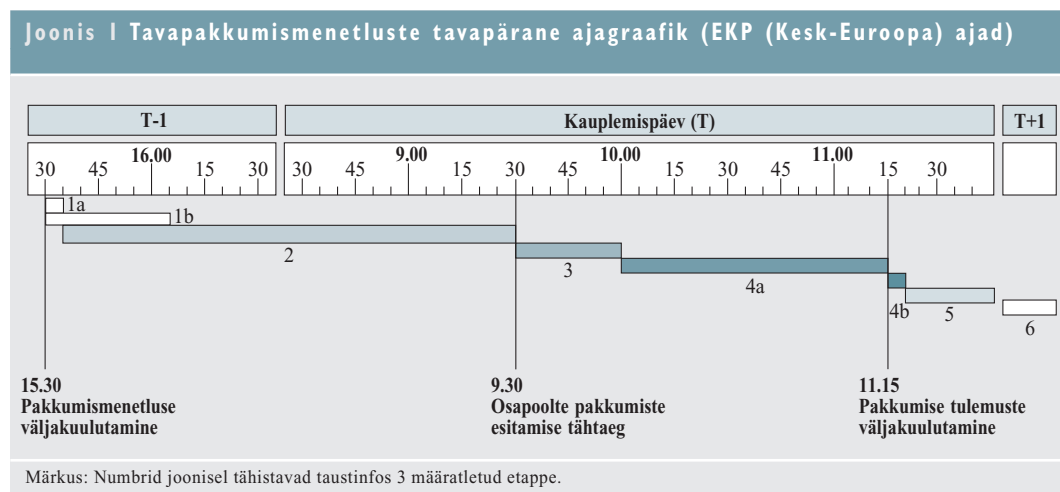
Peenhäälestusoperatsioone ei tehta varem koostatud kalendri kohaselt. EKP võib otsustada peenhäälestusoperatsioonide teostamise mis tahes eurosüsteemi pangapäeval. Sellistes operatsioonides osalevad ainult selliste liikmesriikide keskpangad, kus kauplemispäev, arvelduspäev ja tagasimaksepäev langevad liikmesriigi keskpanga tööpäevale.

5.1.3 PAKKUMISOPERATSIOONIDE VÄLJAKUULUTAMINE

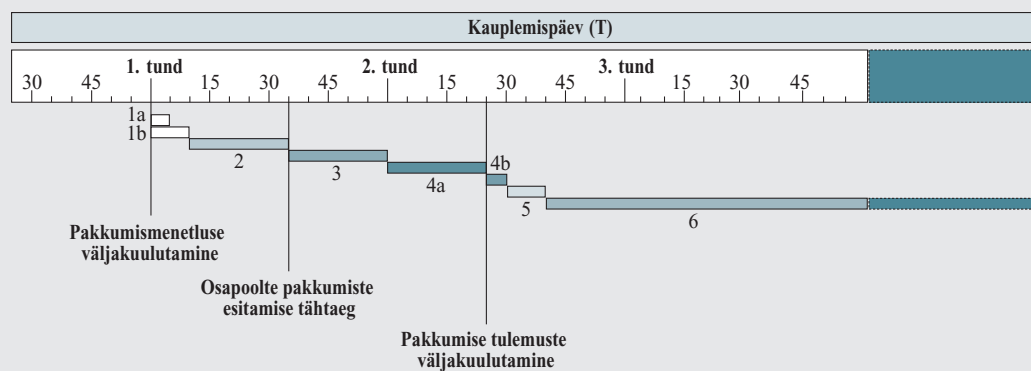
Eurosüsteemi tavapakkumismenetlused kuulutatakse avalikult välja elektrooniliste kanalite kaudu. Lisaks sellele võivad liikmesriikide keskpangad teatada pakkumisoperatsioonist osapooltele otse, ilma elektroonilisi kanaleid kasutamata.

- 1 Fikseeritud intressimääraga valuuta vahetustehingute puhul fikseerib EKP vahetustehingute hinna ning osapooled teevad pakkumise fikseeritud summa kohta, mida nad soovivad sellistel tingimustel müüa (ja tagasi osta) või osta (ja tagasi müüa).
- 2 Muutuva intressimääraga valuutavahetustehingute puhul teevad osapooled pakkumise fikseeritud summa ja tehingute hinna kohta, millega nad soovivad toimingut teostada.
- 3 Eurosüsteemi pakkumisoperatsioonide kalender on kättesaadav EKP veebilehel (www.ecb.int) ja samuti eurosüsteemi veebilehtedel (vt lisa 5).
- 4 Käesolevas dokumendis tähistatakse terminiga "RKP pangapäev" iga päeva, mil konkreetse liikmesriigi keskpang on avatud eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide teostamiseks. Mõnes liikmesriigis võib keskpang olla RKP pangapäeval suletud kohalike või piirkondlike pangapühade tõttu. Sellisel juhul teavitab liikmesriigi keskpang osapooli eelnevalt korras, mida rakendatakse nende filiaalidega seotud tehingute suhtes.

PEENHÄÄLESTUSOPERATSIOONID

Joonis 2 Kiirpakkumismenetluste tavapärase ajagraafik

Märkus: Numbrid joonisel tähistavad taustinfos 3 määratletud etappe.

Avalik pakkumismenetluse väljakuulutamise teade sisaldab tavaliselt järgmisi andmeid:

- pakkumisoperatsiooni viitenumber;
- pakkumisoperatsiooni kuupäev;
- operatsiooni liik (likviidsuse lisamine või absorbeerimine ja kasutatava rahapoliitilise instrumendi liik);
- operatsiooni tähtaeg;
- enampakkumise liik (fikseeritud intressimääraga või muutuva intressimääraga pakkumine);
- teostamismeetod (Hollandi või Ameerika enampakkumine vastavalt määratlusele punktis 5.1.5);
- operatsiooni kavandatud maht (tavaliselt ainult pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide puhul);
- pakkumise fikseeritud intressimäär/hind/kursivahe (fikseeritud intressimääraga pakkumiste puhul);
- minimaalne/maksimaalne vastuvõetav intressimäär/hind/kursivahe (vajaduse korral);
- operatsiooni alguspäev ja tähtaeg (vajaduse korral) või instrumendi väärtuspäev ja tähtaeg (võlasertifikaatide väljalaskmise puhul);
- asjaomased valuutat ja valuuta, mille summa on fikseeritud (valuutavahetustehingute puhul);
- pakkumiste arvutamiseks kasutatav hetketehtingu viitekurs (valuutavahetustehingute puhul);
- pakkumismahu ülempiir (kui see on olemas);
- väiksem individuaalne jaotatav maht (kui see on olemas);
- väiksem jaotusmäär (kui see on olemas);

Tabel 2 Põhiliste ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tavapärased kauplemispäevad

Operatsiooni liik	Tavapärase kauplemispäev (T)
Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	Iga teisipäev
Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	Iga kalendrikuu viimane kolmapäev ¹⁾

1) Jõulupühade tõttu tuuakse detsembris tähtaeg tavaliselt ühe nädala võrra ettepoole, s.o kuu eelviimasele kolmapäevale.

- pakkumiste esitamise ajakava;
- sertifikaatide nimiväärtus (võlasertifikaatide väljalaskmise puhul) ning
- väljalaske ISIN-kood (võlasertifikaatide väljalaskmise puhul).

Peenhälestusoperatsioonide läbipaistvuse suurendamiseks kuulutab eurosüsteem tavaliselt kiirpakkumismenetlused avalikult varem välja. Erandolukorras võib EKP siiski otsustada jätta kiirpakkumismenetlustest eelnevalt avalikult teatamata. Kiirpakkumised kuulutatakse välja sama korra kohaselt kui tavapakkumised. Kiirpakkumiste puhul võtavad liikmesriikide keskpangad ühendust otse valitud osapooltega, olenemata sellest, kas pakkumine on avalikult välja kuulutatud või mitte.

5.1.4 OSAPOOLE ETTEVALMISTUSED PAKKUMISTEKS JA PAKKUMISTE ESITAMINE

Osapoolte pakkumiste vorm peab vastama liikmesriikide keskpankade poolt asjaomase operatsiooni jaoks kindlaksmääratud näidisele. Pakkumised tuleb esitada selle liikmesriigi keskpangale, kus on asutuse tegevuskoht (peakontor või filiaal). Asutuse pakkumised võib igas liikmesriigis esitada vaid üks üksus (kas peakontor või määratud filiaal).

Fikseeritud intressimääraga pakkumismenetluste korral peavad osapooled oma pakkumises nimetama summa, mille ulatuses nad soovivad liikmesriikide keskpankadega tehinguid teha.⁵

Muutuva intressimääraga pakkumiste puhul võivad osapooled esitada pakkumisi kuni kümnelt erineval intressimäär/hinna/kursivahe tasemel. Osapooled peavad igas pakkumises nimetama summa, mille ulatuses nad soovivad liikmesriikide keskpankadega tehinguid teha, ja vastava intressimäär.^{6,7} Intressimäärade pakkumine tuleb väljendada 0,01 protsendipunkti kordajates. Muutuva intressimääraga valuutavahetustehingu pakkumise puhul tuleb vahetustehingu kursivahe noteerida vastavalt kehtivale turutavale ning

pakkumised tuleb väljendada kursivahe 0,01 kordajates.

Põhiliste refinantseerimisoperatsioonide puhul on minimaalne pakkumissumma 1 000 000 eurot. Nimetatud summast suuremad pakkumised tuleb väljendada 100 000 euro kordajates. Peenhälestus- ja struktuurioperatsioonide puhul kasutatakse samu miinimumpakkumisi ja kordajaid. Miinimumpakkumiste summat rakendatakse iga üksiku intressimäär/hinna/kursivahe taseme suhtes.

Pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide jaoks määrab iga liikmesriigi keskpank kindlaks miinimumpakkumise summa vahemikus 10 000–1 000 000 eurot. Kindlaksmääratud miinimumpakkumise summast suuremad pakkumised tuleb väljendada 10 000 euro kordajates. Miinimumpakkumiste summat rakendatakse iga üksiku intressimäärataseme suhtes.

EKP võib ebaproportsionaalselt suurte pakkumiste välistamiseks kehtestada pakkumismahu ülempiiri. Selline pakkumismahu ülempiir esitatakse pakkumise avaliku väljakuulutamise teates.

Eeldatakse, et osapooled suudavad alati katta neile määratud summad piisava hulga kõlbliku alusvaraga.⁸ Vastava liikmesriigi keskpanga rakendatavad lepingud või määrused võimaldavad kehtestada sanktsioone, kui osapoleele ei ole võimalik kanda üle piisaval hulgal tagatisvara või sularaha, et katta talle pakkumisoperatsiooniga määratud summa.

Pakkumised on tühistatavad kuni pakkumiste esitamise tähtajani. Pakkumised, mis esitatakse pä-

5 Fikseeritud intressimääraga valuutavahetustehingute puhul tuleb nimetada fikseeritud summa, mille ulatuses osapool on valmis eurosüsteemiga tehinguid tegema.

6 Seoses EKP võlasertifikaatide väljalaskmisega võib EKP otsustada, et pakkumisi tuleb väljendada pigem hinna kui intressimäär kujul. Sellistel juhtudel tuleb hinnad noteerida nominaalväärtuse protsendimäärana.

7 Muutuva intressimääraga valuutavahetustehingute puhul tuleb nimetada fikseeritud summa ja vastav vahetustehingu hind, mille ulatuses osapool on valmis eurosüsteemiga tehinguid tegema.

8 Või esitada piisavalt sularaha, kui tegemist on likviidsust absorbeerivate operatsioonidega.

FIKSEERITUD INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISTE JAOTAMINE

Jaotuse protsendimäär on: $kogu\% = \frac{A}{\sum_{i=1}^n a_i}$

osapoolle i eraldatud summa on: $kogu_i = kogu\% \times (a_i)$

kus

A = kogu jaotatud summa

n = osapoolte koguarv

a_i = osapoolle i pakkumise summa

kogu% = jaotuse protsendimäär

$kogu_i$ = osapoolle i määratud kogusumma

rast pakkumise väljakuulutamisteates nimetatud tähtaega, on kehtetud. Tähtjast kinnipidamise üle otsustavad liikmeriikide keskpangad. Liikmesriikide keskpangad jätavad kõrvale kõik osapoolte pakkumised, kui osapoolte pakkumiste kogusumma on suurem kui EKP kehtestatud pakkumismahu ülempiir. Liikmesriikide keskpangad jätavad kõrvale ka kõik pakkumised, mis on pakkumiste alampiirist väiksemad või mis on aktsepteeritud intressimäära/hinna/kursivahe alammäärast väiksemad või ülemmäärast suuremad. Lisaks sellele võivad liikmesriikide keskpangad jätta kõrvale kõik pakkumised, mis ei ole täielikud või mis ei ole vormistatud ametliku näidise järgi. Kui pakkumine jäetakse kõrvale, teatatakse vastava liikmesriigi keskpangale oma otsuse osapooltele enne jaotamisotsuse tegemist.

5.1.5 PAKKUMISTE JAOTAMISE KORD**FIKSEERITUD INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISOPERATSIOON**

Fikseeritud intressimääraga pakkumise jaotamisel liidetakse osapooltelt saadud pakkumised kokku. Kui pakkumiste kogusumma on suurem kui kogu jaotatava likviidsuse summa, jaotatakse esitatud pakkumised proportsionaalselt vastavalt jaotatava summa suhtele pakkumise kogusummasse (taustinfo 4). Igale osapoolle määratav summa ümardatakse lähima euron. EKP võib fikseeritud intressimääraga pakkumiste

puhul siiski otsustada määrata igale pakkujale miinimumsumma/minimaalse osa.

EURODES NOMINEERITUD MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISMENETLUSED

Likviidsust lisavate euros nomineeritud muutuva intressimääraga pakkumiste jaotamisel loetakse pakkumised pakutud intressimäärade kahe- või kolme järjekorras. Esmajärjekorras rahuldatakse kõrgeima intressimääratasemega pakkumised ning järgnevad madalama intressimääraga pakkumisi aktsepteeritakse, kuni kogu jaotatav likviidsus on ammendunud. Kui madalaima aktsepteeritud intressimäärataseme (s.t intressi piirmäära) korral on pakkumiste kogusumma suurem kui jaotamisele kuuluv summa, jaotatakse see summa pakkumiste vahel proportsionaalselt vastavalt jaotamisele kuuluva summa suhtele intressi piirmääraga pakkumiste kogusummasse (vt taustinfo 5). Igale osapoolle määratud summa ümardatakse lähima euron.

Likviidsust absorbeerivate muutuva intressimääraga pakkumiste (mida võib kasutada võlasertifikaatide väljalaskmiseks ja tähtjaliste hoiuste kogumiseks) jaotamisel järjestatakse pakkumised väikseimast pakutud intressimäärast alates (või suurimast pakutud hinnast alates). Esmajärjekorras rahuldatakse madalaima intressimääratasemega (kõrgeima hinnaga) pakkumised ning seejärel aktsepteeritakse järgnevad kõrgema intressimääraga pakkumisi (madalama hinnaga

Taustinfo 5

EURODES NOMINEERITUD MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISTE JAOTAMINE

(näide viitab pakkumistele, mis on noteeritud intressimääradena)

Intressi piirmääraga jaotatava summa osakaal on:

$$\text{kogu}\%(r_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)}{a(r_m)}$$

osapoolle i määratud summa intressi piirmääraga on:

$$\text{kogu}(r_m)_i = \text{kogu}\%(r_m) \times a(r_m)_i$$

osapoolle i määratud kogusumma on:

$$\text{kogu}_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)_i + \text{kogu}(r_m)_i$$

kus

 A = kogu jaotatud summa r_s = osapoolte pakutud intressimäär s n = osapoolte koguarv $a(r_s)_i$ = osapoolle i pakutud summa intressimääraga s (r_s) $a(r_s)$ = pakkumise kogusumma intressimääraga s (r_s)

$$a(r_s) = \sum_{i=1}^n a(r_s)_i$$

 r_m = intressi piirmäär: $r_l \geq r_s \geq r_m$ likviidsust lisava pakkumise korral $r_m \geq r_s \geq r_l$ likviidsust absorbeeriva pakkumise korral r_{m-1} = intressi piirmäärale eelnev intressimäär (viimane intressimäär, mille korral pakkumised rahuldatakse täielikult): $r_{m-1} > r_m$ likviidsust lisava pakkumise korral $r_m > r_{m-1}$ likviidsust absorbeeriva pakkumise korral $\text{kogu}\%(r_m)$ = intressi piirmääraga jaotatava summa osakaal $\text{kogu}(r_s)_i$ = osapoolle i määratud summa intressimääraga s kogu_i = osapoolle i määratud kogusumma

pakkumised), kuni kogu absorbeeritav likviidsus on ammendunud. Kui kõrgeima aktsepteeritud intressimäära (madalaima hinna) taseme (s.t intressi piirmäära/hinna) korral on pakkumiste kogusumma suurem kui jaotamisele kuuluv summa, jaotatakse see summa pakkumiste vahel proportsionaalselt vastavalt jaotamisele kuuluva summa suhtele intressi piirmäära/hinnaga pakutud kogusummasse (vt taustinfo 5). Võlasertifikaatide väljalaskmiseks ümardatakse igale osapoolle määratud summa võlasertifikaatide

nominaalväärtuse lähima kordajani. Muude likviidsust absorbeerivate operatsioonide puhul ümardatakse igale osapoolle määratud summa lähima euroni.

EKP võib muutuva intressimääraga pakkumismenetluste puhul siiski otsustada määrata igale edukale pakkujale miinimumsumma.

MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA VALUUTAVAHETUSTEHINGUTE PAKKUMISED

Likviidsust lisavate muutuva intressimääraga valuutavahetustehingute pakkumiste jaotamisel järjestatakse pakkumised väiksemast pakutud kursivahe noteeringust alates.⁹ Esmajärjekorras rahuldatakse madalaima kursivahe noteeringuga pakkumised ning järgnevaid kõrgemaid kursivahe noteeringuid aktsepteeritakse, kuni jaotamisele kuuluv fikseeritud valuuta kogusumma on ammendunud. Kui kõrgeima aktsepteeritud kursivahe noteeringu (s.t kursivahe piirnoteeringu) korral on pakkumiste kogusumma suurem kui allesjääv jaotatav summa, jaotatakse allesjääv summa pakkumiste vahel proportsionaalselt vastavalt allesjääva jaotatava summa suhtele kursivahe piirnoteeringuga pakutud kogusummasse (vt taustinfo 6). Igale osapooltele määratud summa ümardatakse lähima euron.

Likviidsust absorbeerivate muutuva intressimääraga valuutavahetustehingute pakkumiste jaotamisel järjestatakse pakkumised suurimast pakutud kursivahe noteeringust alates. Kõigepealt rahuldatakse kõrgeima noteeringuga pakkumised ning järgnevaid madalamaid noteeringuid aktsepteeritakse, kuni absorbeeritava fikseeritud valuuta kogusumma on ammendunud. Kui madalaima aktsepteeritud noteeringu (s.t kursivahe piirnoteeringu) korral on pakkumiste kogusumma suurem kui allesjääv jaotatav summa, jaotatakse allesjääv summa pakkumiste vahel proportsionaalselt vastavalt allesjääva jaotatava summa suhtele piirnoteeringuga pakutud kogusummasse (vt taustinfo 6). Igale osapooltele määratud summa ümardatakse lähima euron.

ENAMPAKKUMISE LIIK

Muutuva intressimääraga pakkumiste puhul võib eurosüsteem rakendada kas ühtse või mitme intressimääraga enampakkumise menetlusi. Ühtse intressimääraga enampakkumise (Hollandi enampakkumise) puhul on kõigi rahuldatud pakkumiste suhtes kohaldatav intressimäär/hind/kursivahe samaväärne intressi piirmäär/piirhinda/kursivahe piirnoteeringuga (s.t sellega, mille puhul ammendub kogu jaotatav summa). Mitme intressimääraga enampakkumise (Ameerika enampakkumise) puhul on intressimäär/hind/kur-

sivahe samaväärne igaks konkreetseks pakkumiseks esitatud intressimäär/hinna/kursivahega.

5.1.6 TULEMUSTE VÄLJAKUULUTAMINE

Standard- ja kiirpakkumismenetluste tulemuste avalikuks väljakuulutamiseks kasutatakse elektroonilisi kanaleid. Lisaks sellele võivad liikmesriikide keskpangad teatada pakkumisoperatsioonist osapooltele otse, ilma elektroonilisi kanaleid kasutamata. Avalik pakkumistulemuste teade sisaldab tavaliselt järgmisi andmeid:

- pakkumisoperatsiooni viitenumber;
- pakkumisoperatsiooni kuupäev;
- operatsiooni liik;
- operatsiooni tähtaeg;
- eurosüsteemi osapoolte pakkumiste kogusumma;
- pakkujate arv;
- asjaomased valuutad (valuutavahetustehingute puhul);
- kogu jaotatud summa;
- jaotuse protsendimäär (fikseeritud intressimääraga pakkumismenetluste puhul);
- hetkekurs (valuutavahetustehingute puhul);
- aktsepteeritud intressi piirmäär/piirhind/kursivahe piirnoteering ja selle kohaselt jaotatud summa osakaal (muutuva intressimääraga pakkumiste puhul);

⁹ Kursivahe noteeringud loetletakse kasvavas järjestuses, võttes arvesse noteeringu märki, mis oleneb sellest, kas välisvaluuta ja euro vaheliste intressimäärade erinevus on negatiivne või positiivne. Kui vahetuslepingu kehtivuse ajal on välisvaluuta intressimäär kõrgem kui euro vastav intressimäär, on kursivahe noteering positiivne (s.t euro on noteeritud välisvaluuta suhtes nimiväärtusest kõrgemalt). Kui aga välisvaluuta intressimäär on madalam kui euro vastav intressimäär, on kursivahe noteering negatiivne (s.t euro on noteeritud välisvaluuta suhtes nimiväärtusest madalamalt).

Taustinfo 6

MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA VALUUTAVAHETUSTEHINGUTE PAKKUMISTE JAOTAMINE

Vahetustehingu kursivahe piirnoteeringu kohase jaotuse osakaal on:

$$\text{kogu}\%(\Delta_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)}{a(\Delta_m)}$$

osapoolle i piirnoteeringu kohaselt määratud summa on:

$$\text{kogu}(\Delta_m)_i = \text{kogu}\%(\Delta_m) \times a(\Delta_m)_i$$

osapoolle i määratud kogusumma on:

$$\text{kogu}_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)_i + \text{kogu}(\Delta_m)_i$$

kus

A = kogu jaotatud summa

Δ_s = osapoolte pakkumine kursivahe noteeringuga s

n = osapoolte koguarv

$a(\Delta_s)_i$ = osapoolle i pakutud summa kursivahe noteeringuga s (Δ_s)

$a(\Delta_s)$ = pakkumiste kogusumma kursivahe noteeringuga (Δ_s)

$$a(\Delta_s) = \sum_{i=1}^n a(\Delta_s)_i$$

Δ_m = kursivahe piirnoteering:

$\Delta_m \geq \Delta_s \geq \Delta_l$ likviidsust lisava valuutavahetustehingu korral

$\Delta_l \geq \Delta_s \geq \Delta_m$ likviidsust absorbeeriva valuutavahetustehingu korral

Δ_{m-1} = kursivahe noteeringule eelnev piirnoteering (viimane vahetustehingu noteering, mille korral pakkumised rahuldatakse täielikult):

$\Delta_m > \Delta_{m-1}$ likviidsust lisava valuutavahetustehingu korral

$\Delta_{m-1} > \Delta_m$ likviidsust absorbeeriva valuutavahetustehingu korral

$\text{kogu}\%(\Delta_m)$ = kursivahe piirnoteeringu kohase jaotuse osakaal

$\text{kogu}(\Delta_s)_i$ = osapoolle i määratud summa noteeringuga s

kogu_i = osapoolle i määratud kogusumma

- pakkumisintressi alammäär, pakkumisintressi ülemmäär ja kaalutud keskmine jaotusmäär (mitme intressimääraga enampakkumise puhul);
- operatsiooni alguspäev ja tähtaeg (vajaduse korral) või instrumendi väärtuspäev ja tähtaeg (võlasertifikaatide väljalaskmise puhul);
- väikseim individuaalne määratud summa (kui see on olemas);
- väikseim jaotusmäär (kui see on olemas);
- sertifikaatide nimiväärtus (võlasertifikaatide väljalaskmise puhul) ning
- väljalaske ISIN-kood (võlasertifikaatide väljalaskmise puhul).

Liikmesriikide keskpangad kinnitavad otse edukale osapoolele konkreetse jaotuse tulemused.

5.2 KAHEPOOLSETE OPERATSIOONIDE KORD

ÜLDIST

Liikmesriikide keskpangad võivad teostada operatsioone kahepoolsete menetluste vormis.¹⁰ Selliseid menetlusi võib kasutada avaturu peenhäälestusoperatsioonideks ja struktuurioperatsioonideks. Laiemas tähenduses võib neid määratleda kui menetlust, mille puhul eurosüsteem teostab tehingu ühe või mitme osapoolega ilma pakkumiseta. Seoses sellega on võimalik eristada kaht liiki kahepoolseid menetlusi: operatsioonid, mille puhul eurosüsteem võtab ühendust otse osapoolega, ja operatsioonid, mis teostatakse väärtpapieribörside ja turuesindajate kaudu.

OTSEKONTAKT OSAPOOLTEGA

Selle tehingu puhul võtavad liikmesriikide keskpangad ühendust otse ühe või mitme samasse riiki kuuluva osapoolega, kes valitakse välja punktis 2.2 määratletud kriteeriumide kohaselt. Liikmesriikide keskpangad otsustavad EKP antud täpsete juhtnööride kohaselt, kas sõlmida osapoolega lepingut. Tehingutega seotud arveldamine toimub liikmesriikide keskpankade kaudu.

Kui EKP nõukogu peaks otsustama, et erandolukorras võib kahepoolseid operatsioone teostada ka EKP ise (või üks või mitu EKP tegevusüksusena tegutsevat liikmesriikide keskpanka), kohandatakse selliste operatsioonide menetluskorda vastavalt. Sellisel juhul võtab EKP (või EKP tegevusüksusena tegutsevad liikmesriikide keskpangad) ühendust otse ühe või mitme euroalal tegutseva osapoolega, kes valitakse välja punktis 2.2 määratletud kriteeriumide kohaselt. EKP (või EKP tegevusüksusena tegutsevad liikmesriikide keskpangad) otsustavad, kas sõlmida osapoolega lepingut või mitte. Tehingutega seotud arveldamine toimuks siiski detsentraliseeritult liikmesriikide keskpankade kaudu.

Kahepoolseid operatsioone, mis põhinevad otsekontaktil osapoolega, võib kasutada pöördtehingute, otsetehingute, valuutavahetustehingute ja tähtajaliste hoiuste kogumise jaoks.

VÄÄRTPAPERIBÖRSIDE JA TURUESINDAJATE KAUDU TEOSTATAVAD OPERATSIOONID

Liikmesriikide keskpangad võivad otsetehinguid teostada väärtpapieribörside ja turuesindajate kaudu. Selliste operatsioonide puhul ei ole osapoolele valik eelnevalt piiratud ning menetlusi kohandatakse vastavalt turutavadele, mis tehingu objektiks oleva võlainstrumenti suhtes kehtivad. EKP nõukogu otsustab, kas erandolukorras võib EKP ise (või üks või mitu EKP tegevusüksusena tegutsevat liikmesriikide keskpanka) teostada peenhäälestus-otseoperatsioone väärtpapieribörside ja turuesindajate kaudu.

KAHEPOOLSETE OPERATSIOONIDE VÄLJAKUULUTAMINE

Kahepoolsetest operatsioonidest tavaliselt avalikult ette ei teatata. Lisaks sellele võib EKP otsustada kahepoolse operatsiooni tulemused avalikult välja kuulutamata jätta.

TEHINGUPÄEVAD

EKP võib otsustada kahepoolsete peenhäälestusoperatsioonide teostamise eurosüsteemi mis tahes pangapäeval. Sellistes operatsioonides osalevad ainult niisuguste liikmesriikide keskpangad, kus kauplemispäev, arvelduspäev ja tagasimaksepäev langevad riigi keskpanga tööpäevale.

Struktuurilise otstarbega kahepoolseid otseoperatsioone ja nendega seotud arveldusi teostatakse tavaliselt päevadel, mis on RKP pangapäevad kõigis liikmesriikides.

¹⁰ EKP nõukogu võib otsustada, kas erandolukorras võib kahepoolseid peenhäälestusoperatsioone teostada ka EKP ise.

5.3 ARVELDUSKORD

5.3.1 ÜLDIST

Eurosüsteemi püsivõimaluste kasutamise või avaturuoperatsioonides osalemise seotud rahaliste tehingute arveldamine toimub liikmesriigi keskpangas asuval osapoolte kontodel (või TARGETis osalevate arvelduspankade kontodel). Rahaliste tehingute arveldamine toimub alles pärast seda (või samal ajal), kui operatsiooni alusvara on lõplikult üle kantud. See tähendab, et alusvara tuleb kas eelnevalt hoiustada liikmesriigi keskpangas olevale depooarvele või sellega tuleb arveldada kõnealuses liikmesriigi keskpangas päevasiseselt ülekandega makse vastu. Alusvara ülekande teostatakse osapoolte väärt-paberite arvelduskontode kaudu väärt-paberiarveldussüsteemis, mis vastab EKP miinimumnõuetele.¹¹ Kui osapooltel ei ole depooarvet liikmesriigi keskpangas või väärt-paberite arvelduskontot EKP miinimumnõuetele vastavas väärt-paberiarveldussüsteemis, võib ta alusvaraga arveldamiseks kasutada korrespondentkrediidiasutuse väärt-paberite arvelduskontot või depooarvet.

Täiendavaid sätteid arvelduskorra kohta esitatakse lepingutes, mida liikmesriikide keskpangad (või EKP) konkreetse rahapoliitilise instrumendi suhtes rakendavad. Siseriiklike õiguslike ja tegetsemistavade tõttu võib arvelduskord eri liikmesriikide keskpankades pisut erineda.

5.3.2 AVATURUOPERATSIOONIDE ARVELDAMINE

Tavapakkumismenetlustel põhinevad avaturuoperatsioonid (s.t põhilised refinantseerimisoperatsioonid, pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid ja struktuurioperatsioonid) arveldatakse tavaliselt esimesel päeval pärast kauplemispäeva, mil kõik asjaomased siseriiklikud RTGSid ja kõik asjaomased väärt-paberiarveldussüsteemid on avatud. Põhimõtteliselt on eurosüsteemi eesmärk teostada oma avaturuoperatsioonidega seotud tehingute arveldused samal ajal kõigis liikmesriikides kõigi osapooltega, kes on esitanud piisava alusvara. Tulenevalt operatsioonidega seotud piirangutest ja väärt-paberiarveldussüsteemi tehnilistest omadustest võib avaturuoperatsiooni arvelduse ajastus euroalal olla päeva lõikes erinev. Põhiliste ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide arveldusaeg langeb tavaliselt kokku vastava tähtajaga eelmise operatsiooni tagasimakseajaga.

Eurosüsteemi eesmärk on teostada kiirpakkumismenetlustel ja kahepoolsetel menetlustel põhinevate avaturuoperatsioonide arveldused kauplemispäeval. Funktsionaalsetel põhjustel võib eurosüsteem nende operatsioonide, eelkõige otsetehingute (peenhäälestuse jaoks ja struktuurilisel otstarbel) ja valuutavahetustehingute tegemiseks aeg-ajalt kasutada muid arvelduspäevi (vt tabel 3).

11 Euroala kõlblike väärt-paberiarveldussüsteemide kasutamismõnede kirjeldus ja nende süsteemide vaheliste kõlblike ühenduste ajakohane loetelu on kättesaadavad EKP veebilehel (www.ecb.int).

Tabel 3 Eurosüsteemi avaturuoperatsioonide tavapärased arvelduspäevad¹⁾

Rahapoliitiline instrument	Tavapakkumismenetlustel põhinevate operatsioonide arvelduspäev	Kiirpakkumismenetlustel või kahepoolsetel menetlustel põhinevate operatsioonide arvelduspäev
Pöördtehingud	T+1 ²⁾	T
Otsetehingud	–	Alusvara puhul kehtiva turutava kohaselt
Võlasertifikaatide väljalaskmine	T+1	–
Valuutavahetustehingud	–	T, T+1 või T+2
Tähtajaliste hoiuste kogumine	–	T

1) T – kauplemispäev. Arvelduspäev – eurosüsteemi pangapäev.

2) Kui põhilise või pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni tavapärase arvelduspäev langeb kokku pangapäevaga, võib EKP otsustada kasutada teistsugust arvelduspäeva, muu hulgas võimalust arveldada samal päeval. Põhiliste ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide arvelduspäevad määratakse eelnevalt kindlaks eurosüsteemi pakkumisooperatsioonide kalendris (vt punkt 5.1.2).

5.3.3 PÄEVALÕPUKORD

Päevalõpukord on määratletud liikmesriikide RTGSe ja TARGETit käsitlevates dokumentides. Üldjuhul suletakse TARGET kell 18 EKP aja (Kesk-Euroopa aja) järgi. Pärast sulgemisaega ei võta liikmesriigi RTGSid vastu uusi maksekorraldusi, kuid enne sulgemisaega vastuvõetud maksekorralduste töötlemine jätkub. Osapooled peavad esitama taotlused laenamise püsivõimaluse või hoiustamise püsivõimaluse kasutamiseks asjaomase liikmesriigi keskpangale hiljemalt 30 minutit pärast TARGETi tegelikku sulgemisaega.¹²

Kui päevalõpu kontrollprotseduuri lõpetamise järel on kõlbliku osapoole (siseriikliku RTGSi) arvelduskonto saldo negatiivne, loetakse seda automaatselt laenamise püsivõimaluse kasutamisloa taotluseks (vt punkti 4.1).

¹² Eurosüsteemi püsivõimaluste kasutamisloa taotlemise tähtaega lükatakse 30 minuti võrra edasi kohustuslike reservide arvestusperioodi eurosüsteemi viimasel pangapäeval.

6. PEATÜKK

KÕLBLIKUD VARAD

6.1 ÜLDIST

EKPSi põhikirja artikliga 18.1 lubatakse EKP-l ja liikmesriikide keskpankadel tegutseda rahaturgudel, müüa ja osta alusvara otse või tagasiostulepingutega, ning nõutakse, et kõigi eurosüsteemi laenuoperatsioonide aluseks peavad olema piisavad tagatised. Sellest tulenevalt toetuvad kõik eurosüsteemi likviidsust lisavad operatsioonid alusvarale, mille osapooled on esitanud kas vara omandi üleandmise teel (otsetehingute või tagasiostulepingute puhul) või asjaomase vara kohta esitatava pandiga või loovutuse või hüpeteegi kujul (tagatud laenude puhul).¹

Et kaitsta eurosüsteemi tema rahapoliitiliste operatsioonidega seotud kahjude eest, tagada osapoolte võrdne kohtlemine ja suurendada töö tulemuslikkust ning läbipaistvust, peavad alusvarad vastama teatavatele kriteeriumidele, et neid loetaks eurosüsteemi rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikeks. Eurosüsteem on töötanud välja kõikidele eurosüsteemi laenuoperatsioonidele ühise kõlblike varade loetelu. See ühtne loetelu jõustub 1. jaanuaril 2007 ning vahetab välja senise kaheastmelise süsteemi, mis on kehtinud alates majandus- ja rahaliidu loomisest ning mille kasutamine lõpetatakse 31. maiks 2007.²

Ühtne loetelu hõlmab kaht varaliiki – turustatavad varad ja turustamatud varad. Neid ei eristata kvaliteedi ega kõlblikkuse järgi eurosüsteemi mitmesugusteks rahapoliitilisteks operatsioonideks, välja arvatud see, et turustatavaid varasid eurosüsteem otsetehinguteks ei kasuta. Eurosüsteemi rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike varasid võib kasutada päevasiseste laenude alusvarana.

Mõlema varaliigi kõlblikkuskriteeriumid on kogu euroalal ühtsed³ ning määratletud punktis 6.2. Et mõlemad varaliigid vastaksid samadele krediidistandarditele, on loodud eurosüsteemi krediidihindamisraamistik (ECAAF), mis tugineb mitmesugustele hindamisallikatele. Menetlusi ja eeskirju, millega tagatakse ja kontrollitakse eurosüsteemi kõrgete krediidistandardite nõude täitmist kõikide kõlblike tagatiste puhul, kirjel-

datakse punktis 6.3. Alusvara suhtes kehtivaid riskiohjemeetmeid ja hindamispõhimõtteid kirjeldatakse punktides 6.4 ja 6.5. Eurosüsteemi osapooled võivad kõlblike varasid kasutada piiriülesest (vt punkt 6.6).

6.2 ALUSVARA KÕLBLIKKUSE MÄÄRATLUS

EKP koostab, haldab ja avaldab turustatavate ja rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike varade loetelu.⁴ Turustamatute varade kohta ei avalda EKP ei kõlblike varade ega kõlblike võlgnike/garantide loetelu.

6.2.1 TURUSTATAVATE VARADE KÕLBLIKKUSKRITEERIUMID

Rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikud on EKP väljalastud võlasertifikaadid ja kõik võlainstrumendid, mille liikmesriikide keskpangad on oma riigis välja lasknud enne euro kasutuselevõttu.

Ülejäänud turustatavate varade kõlblikkus määratakse kindlaks järgmiste kriteeriumide põhjal (vt ka tabel 4):

- 1 Likviidsust absorbeerivad avaturu otse- ja pöördtehingud toetuvad samuti alusvarale. Likviidsust absorbeerivate avaturu pöördtehingute puhul kasutatava alusvara kõlblikkuskriteeriumid on samasugused nagu likviidsust lisavate avaturu pöördtehingute puhul. Likviidsust absorbeerivate operatsioonide puhul turuvääratuse allahindlusi siiski ei kasutata.
- 2 Teise astme varad, mis ühtse loetelu kõlblikkuskriteeriumide kohaselt tagatisena kõlblikud ei ole, jäävad kõlblikeks 31. maini 2007 ning samamoodi kohaldatakse sama kuupäevani nendega seotud allahindlusi (vastavalt 2005. aasta jaanuaris avaldatud ülddokumentatsioonile). EKP nõukogu on samuti otsustanud, et esimese astme varade loetellu võetud Prantsuse *fonds communs de créances*’ide (FCCde) osakud jäävad kõlblikeks üleminekuaja lõpuni, mis lõpeb 31. detsembril 2008.
- 3 Turustamatute varade alaliigi – krediidinõuete – suhtes kehtib 31. detsembrini 2011 kestev üleminekuperiood, mil euroalal võib esineda erinevusi kõlblikkus- ja toimumiskriteeriumides (vt punkt 6.2.2).
- 4 See loetelu avaldatakse EKP veebilehel (www.ecb.int) ning seda ajakohastatakse iga päev. Loetelu ei hõlma turustatavaid varasid, mille on emitteerinud kaup ja mittefinantsteenuseid pakuvad ettevõtted, kellel ei ole reitinguagentuuri reitingut emissiooni, emitendi või garanti kohta. Selliste võlainstrumentide kõlblikkus sõltub laenuingimuste hindamisallika hinnangust, mille vastav osapool on valinud kooskõlas laenuõuete suhtes kehtivate ECAFi (sätestatud punkt 6.3.3) eeskirjadega.

VARA LIIK

Tegemist peab olema *võlainstrumentidega*, mida iseloomustavad järgmised omadused:

- a) fikseeritud, tingimusteta põhisumma; ja
- b) kupong, millega ei või kaasneda negatiivne rahakäive. Lisaks sellele peaks kupong olema üks järgmistest: 1) nullkupong, 2) fikseeritud intressimääraga kupong või 3) ujuva intressimääraga kupong, mis on seotud viiteintressiga. Kupong võib olla seotud väljalaskja enda reitingu muutumisega. Lisaks sellele on kõlblikud ka inflatsioonimääraga indekseeritud võlakirjad.

Need omadused peavad säilima kuni kohustuse lunastamiseni. Võlainstrumentid ei tohi anda põhisumma ja/või intressimäära suhtes õigusi, mis on allutatud sama väljalaskja muude võlainstrumentide omanike õigustele.

Nõue a ei kehti *varadega tagatud väärtpaberite* kohta; erandiks on võlakirjad, mille krediitiasutused on välja lasknud vastavalt investeerimisfondide direktiivi⁵ artikli 22 lõikes 4 sätestatud nõuetele (mida nimetatakse ka kaetud pangavõlakirjadeks). Varaga tagatud väärtpaberite (v.a kaetud pangavõlakirjad) kõlblikkust hindab eurosüsteem järgmiste kriteeriumide põhjal.

Väärtpaberite tagatiseks olevad rahavooge tekitavad varad:

- a) peavad olema algatajalt või vahendajalt väärtpaberistamise teel omandatud eriotstarbelise finantsettevõtte poolt kooskõlas liikmesriigi õigusaktidega viisil mida eurosüsteem käsitleb tegeliku müügina, mis kehtib kolmandate isikute suhtes; sellised varad ei tohi olla kättesaadavad algatajale ja selle võlausaldajatele, kaasa arvatud algataja maksejõuetuse korral; ja
- b) ei tohi koosneda osaliselt ega täielikult, tegelikult ega potentsiaalselt, krediidiriskiga seotud väärtpaberitest vms nõuetest, mis tulenevad krediidiriski ülekandmisest krediidituletistehingute kaudu.

Struktureeritud väljalaske korral ei või rühmad või allrühmad selleks, et neid loetak kõlblikeks, olla allutatud sama väljalaske teistele rühmadele. Rühma (või allrühma) ei loeta sama emissiooni teiste rühmade (või allrühmade) suhtes allutatuks ning seda peetakse eelistatuks, kui pärast täitmisele pööramise teate saatmist tehakse sellele rühmale (või allrühmale) kooskõlas emissiooniprospetsis sätestatud maksehierariiaga makseid (põhisumma ja intressi osas) enne teisi rühmi või allrühmi või see on viimane alusvara, mille suhtes täidetakse kahjunõuet.

Eurosüsteem jätab endale õiguse küsida igalt asjaomaselt kolmandalt isikult (nagu näiteks väljalaskjalt, algatajalt või väljalaske korraldajalt) mis tahes selgitust ja/või õiguslikku kinnitust, mida ta peab vajalikuks, et hinnata varaga tagatud väärtpaberite kõlblikkust rahapoliitilisteks operatsioonideks.

KREDIIDISTANDARDID

Võlainstrument peab vastama kõrgetele krediidistandarditele, mis on sätestatud eurosüsteemi krediidihindamisraamistiku eeskirjades turustatavate varade kohta (vt punkt 6.3.2).

VÄLJALASKMISKOHT

Võlainstrument peab olema deponeeritud/registreeritud (välja lastud) sellises EMP keskpangas või väärtpaberite keskedepositooriumis, mis vastab EKP kehtestatud miinimumnõuetele.⁶ Kui turustatava võlakirja on välja lasknud kaup ja mittefinantsteenuseid pakkuv ettevõte,⁷ millele

5 Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiv 85/611/EMÜ avatud investeerimisfondide käsitlevate õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 375, 31.12.1985, lk 3), mida on viimati muudetud direktiiviga 2005/1/EÜ (ELT L 79, 24.3.2005, lk 9).

6 Alates 1. jaanuarist 2007 peavad üleilmse esitaja vormis välja lastud rahvusvahelised võlakirjad selleks, et neid loetak kõlblikeks, olema välja lastud uue üleilmse võlakirja (New Global Note – NGN) kujul ning hoiustatud ühises hoiuasutuses (Common Safekeeper – CSK), mis on kas rahvusvaheline väärtpaberite keskedepositoorium või keskedepositoorium, mis vastab EKP kehtestatud miinimumnõuetele. Rahvusvahelised esitajavõlakirjad, mis on emiteeritud klassikaliste üleilmsete võlakirjadena (Classical Global Notes – CGN) enne 1. jaanuari 2007 ning sama identifitseerimisnumbriga vahetatavate (ISIN) väärtpaberitena samal kuupäeval või pärast seda, jäävad kõlblikeks kuni oma tähtaja lõppemiseni.

7 Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuv ettevõte Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA 95) määratletud tähenduses.

tunnustatud reitinguagentuur ei ole andnud hinnangut, peab selle väljalaskmiskoht olema euroala.

ARVELDUSKORD

Võlainstrument peab olema väärtpaberite registreerimissüsteemis ülekantav. Neid tuleb hoida ja nendega arveldada euroalal eurosüsteemi konto kaudu või EKP kehtestatud standarditele vastava väärtpaberiarveldussüsteemi kaudu sellisel, et realiseerimise suhtes kehtib euroala riigi õigus.

Kui väärtpaberite keskdepositoorium, kus vara on välja lastud, ja väärtpaberiarveldussüsteem, kus seda hoitakse, ei ole üks ja sama asutus, peab nende kahe asutuse vahel olema EKP poolt heaks kiidetud ühendus.⁸

VASTUVÕETAVAD TURUD

Võlainstrumentid peavad olema kauplemisse lubatud reguleeritud turul, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivis 2004/39/EMÜ finantsinstrumentide turgude kohta,⁹ või olema kaubeldavad teatavatel EKP poolt määratletud reguleerimata turgudel.¹⁰ Reguleerimata turgude hindamisel kasutab eurosüsteem kolme põhimõtet – ohutus, läbipaistvus ja juurdepääsetavus.¹¹

VÄLJALASKJA/GARANDI TÜÜP

Võlainstrumentide väljalaskjad või garandid peavad olema keskpangad, avaliku sektori asutused, erasektori isikud või rahvusvahelised või riigiüleused institutsioonid. Võlainstrumentid, v.a kaetud pangavõlakirjad, mille on välja lasknud krediitiasutused, on rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikud ainult siis, kui need on lubatud kauplemisele reguleeritud turul (vt eespool).

VÄLJALASKJA/GARANDI TEGUTSEMISKOHT

Väljalaskja peab olema asutatud EMPs või ühes kümnest EMP-välisest riigist (G10).¹² Viimasel juhul loetakse võlainstrumente kõlblikeks üksnes juhul, kui eurosüsteem veendub, et tema õigused on vastava EMP-välise riigi seaduste kohaselt ja eurosüsteemile vastuvõetavalt kaitstud. Seepärast tuleb enne varade kõlblikuks tunnistamist eurosüsteemile esitada sellele vormilt ja si-

sult vastuvõetav õiguslik hinnang. Varaga tagatud väärtpaberite väljalaskja peab olema asutatud EMPs.

Garandid peavad olema asutatud EMPs.

Rahvusvahelised ja riigiüleused institutsioonid on kõlblikud väljalaskjad/garandid olenemata sellest, kus nad asutatud on. Kui turustatava võlainstrumenti on välja lasknud kaup ja mittefinantsteenuseid pakkuv ettevõtte, millel ei ole reitinguagentuuri reitingut, peab see või selle garant olema asutatud euroalal.

NIMIVÄÄRTUSE VÄÄRING

Võlainstrumentid peavad olema nomineeritud eurodes.¹³

6.2.2 TURUSTAMATUTE VARADE KÕLBLIKKUSKRITEERIUMID

Kõlblike varade ühtses loendis on kaht liiki turustamatuid varasid: krediidinõuded ning hüpoteegitagatisega turustamatud võlainstrumentid.¹⁴

8 Euroala kõlblike väärtpaberiarveldussüsteemide kasutamise standardite kirjeldus ja nende süsteemide vaheliste ühenduste ajakohane loetelu on kättesaadavad EKP veebilehel (www.ecb.int).

9 ELT L 145, 30.4.2004, lk 1.

10 Vastuvõetavate reguleerimata turgude loetelu on EKP veebilehel (www.ecb.int) ning seda ajakohastatakse vähemalt üks kord aastas.

11 Ohutus, läbipaistvus ja juurdepääsetavus on mõisted, mille eurosüsteem on määratlenud üksnes oma tagatiste haldamise ülesande raames. Turgude valimise eesmärk ei ole hinnata mitmesuguste turgude omadusi. Kõnealused põhimõtted on järgmised. Ohutus tähendab tehingukindlust, eriti aga kindlust tehingute kehtivuse ja täitmisele pööratavuse suhtes. *Läbipaistvus* tähendab vaba juurdepääsu teabele turu toimimise ja toimimiskorra, varade finantsomaduste, hinnakujundusmehhanismi, asjaomaste hindade ja koguste (noteeringud, intressimäärad, kauplemismahud, tasumata summad jms) kohta. *Juurdepääsetavus* viitab eurosüsteemi võimele pääseda turule ja sellele osaleda. Turg loetakse tagatiste haldamise osas juurdepääsetavaks, kui selle tegevus ja tegevuseeskirjad võimaldavad eurosüsteemil seoses tagatiste haldamisega hankida teavet ning teha tehinguid.

12 EMP-välise G10 riikide hulka kuuluvad praegu USA, Kanada, Jaapan ja Šveits.

13 Väljendatud eurodes või euro siseriiklikus vääringus.

14 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2011 kehtib krediidinõuete suhtes ajutine kord, mis lubab riikide keskpankadel valida kümne, millest alates loetakse krediidinõudeid tagatiskõlblikeks (v.a piiriülese kasutuse korral), ning otsustada töötlemistasu üle. Alates 1. jaanuarist 2012 hakkab kehtima ühtne kord.

KREDIIDINÕUDED

Krediidinõuded¹⁵ peavad selleks, et need loetaks tagatiskõlblikeks, vastama järgmistele *kõlblikuskriteeriumidele* (vt ka tabel 4):

- *Vara liik*: tegemist peab olema krediidinõudega, mis kujutab endast võlakohustust mõne eurosüsteemi osapoole ees. Tagatiseks kõlbavad ka kahaneva saldoga krediidinõuded, s.t laenu, mille põhisummat ja intressi makstakse tagasi kokkulepitud graafiku järgi. Tagatiseks ei kõlba kasutamata krediidiiliniid (nt uuenevate krediidinõuete kasutamata võimalused), arvelduslaenu jooksevkontodel ning akreditiivid (mis annavad krediidi kasutamise loa, kuid ei ole iseenesest krediidinõuded). Sündikaatlaenu puhul loetakse sündikaati kuuluva liikme laenuosa tagatiskõlblikuks krediidinõudeks. Krediidinõuded ei tohi anda laenu põhisumma ja/või intressi suhtes õigusi, mis on allutatud sama väljalaskja teiste krediidinõuete või võlainstrumentide omanike õigustele.

Krediidinõuetele peab olema a) fikseeritud, tingimusteta põhisumma ja b) intressimäär, millega ei tohi kaasneda negatiivne rahavoog. Lisaks sellele peaks intressimäär olema üks järgmisest: 1) nullkupongi laadi; 2) fikseeritud; või 3) ujuv ning seotud teise, viiteintressimääraga. Need omadused peavad säilima kuni kohustuse lunastamiseni.

- *Väljalaskja/garandi tüüp*: Kõlblikeks võlgnikteks või garantideks loetakse kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted,¹⁶ avaliku sektori asutused ning rahvusvahelised ja riigiülelised institutsioonid. Iga võlgnik vastutab asjaomase krediidinõude täieliku lunastamise eest ise ja teistest eraldi (kaasvõlgnike ühisvastutus on välistatud).
- *Võlgniku/garandi tegutsemiskoht*: Võlgnikud/garandid peavad olema asutatud euroalal. Rahvusvaheliste ja riigiüleste institutsioonide kohta see nõue ei kehti.
- *Krediidistandardid*: Krediidinõuete kvaliteeti hinnatakse võlgnike/garantide krediidiivõi-

me põhjal. Krediidinõuded peavad vastama kõrgetele krediidistandarditele, mis on sätestatud eurosüsteemi krediidihindamisraamistiku eeskirjades turustatavate varade kohta (vt punkt 6.3.3).

- *Minimaalne suurus*: Kui osapool esitab krediidinõude tagatiseks (ehk mobiliseerib selle), peab see olema teatava minimaalse suurusega. Üleminekuajal (1.1.2007–31.12.2011) määrab siseriiklike krediidinõuete minimaalse suuruse kindlaks iga riigi keskpank ise. Kui krediidinõudeid kasutatakse tagatisena piiriüleselt, kehtib üleminekuajal ühtne minimaalne suurus 500 000 eurot.¹⁷ Alates 1. jaanuarist 2012 kehtib kogu euroalal kõikide krediidinõuete suhtes ühtne miinimumkünnis 500 000 eurot.
- *Menetluskord*: Krediidinõudeid tuleb menetleda vastavalt eurosüsteemi korrale, nagu see on määratletud vastava riigi dokumentatsioonis.
- *Reguleeriv õigus*: Krediidinõude lepingu ning osapoole ja riigi keskpanga vahelise lepingu suhtes krediidinõude tagatiseks seadmise kohta (krediidinõude mobiliseerimise leping) peab kehtima euroala liikmesriigi õigus. Peale selle ei tohi 1) osapoole, 2) krediidiandja, 3) krediidisaaaja, 4) garandi (vajaduse korral), 5) krediidinõude lepingu ja 6) krediidinõude mobiliseerimise lepingu suhtes kehtida rohkem kui kahe liikmesriigi õigus.
- *Nimiväärtuse vääring*: Krediidinõuded peavad olema nomineeritud eurodes.¹⁸

¹⁵ Krediidinõudeid nimetatakse ka pangalaenudeks. Saksamaa *Schuldscheindarlehen* ja Hollandi registreeritud eranõuded valitsuse või teiste, riigi tagatisega võlgnike vastu (nt elamuühistud) loetakse samaväärseteks krediidinõuetega.

¹⁶ Vastavalt ESA 95 määratlusele.

¹⁷ Luksemburgi keskpank (*Banque centrale du Luxembourg* – BcL) kohaldab seda miinimumkünnist hiljemalt alates 1. jaanuarist 2008. Seni kohaldab Luksemburgi keskpank miinimumkünnist 1 000 000 eurot.

¹⁸ Vt käesoleva peatüki 13. joonealust märkust.

HÜPOTEEGITAGISEGA TURUSTAMATUD VÕLAINSTRUMENDID

Hüpoteegitagisega turustamatute võlainstrumentide suhtes kehtivad järgmised kõlblikkuskriteeriumid (vt ka tabel 4):

- *Vara liik*: Tegemist peab olema võlainstrumendiga (veksli või lihtveksliga), mille tagamiseks on eluasemehüpoteekide kogum ja mida ei saa täielikult väärtpaberistada. Tagamiseks olevate varade kogumis peab olema võimalik varasid välja vahetada. Samuti peab olema tagatud, et eurosüsteemi loetakse krediidiandjate suhtes prioriteetseks (v.a krediidiandjad, kes on vabastatud riiklikel põhjustel).¹⁹

Hüpoteegitagisega turustamatutel võlainstrumentidel peab olema a) fikseeritud, tingimusteta põhisumma ja b) intressimäär, millega ei tohi kaasneda negatiivne rahavoog.

- *Krediidistandardid*: Hüpoteegitagisega turustamatud võlainstrumendid peavad vastama kõrgetele krediidistandarditele. Seda hinnatakse eurosüsteemi krediidihindamisraamistiku selle osa abil, mis reguleerib selliseid võlainstrumente (vt punkt 6.3.3).
- *Väljalaskja tüüp*: Kõlblikud väljalaskjad on kõlblikest osapooltest krediidasutused.
- *Väljalaskja tegutsemiskoht*: Väljalaskja asukoht peab olema euroalal.
- *Menetluskord*: Hüpoteegitagisega turustamatuid võlainstrumente tuleb menetleda vastavalt eurosüsteemi korrale, nagu see on määratletud vastava riigi dokumentatsioonis.
- *Nimiväärtuse vääring*: Hüpoteegitagisega turustamatud võlainstrumendid peavad olema nomineeritud eurodes.²⁰

6.2.3 TÄIENDAVAD NÕUDED KÕLBLIKE VARADE KASUTAMISEL

TÄIENDAVAD ÕIGUSLIKUD NÕUDED KREDIIDINÕUETE KOHTA

Selleks et krediidinõudega tekiks kindlasti kehtiv tagatis ning krediidinõuet oleks osapoole kohustuste täitmata jätmise korral võimalik kiiresti realiseerida, peavad olema täidetud täiendavad õiguslikud nõuded. Need on seotud järgmisega:

- krediidinõude olemasolu kontroll;
- võlgniku teavitamine krediidinõude mobiliseerimisest või selle registreerimine;
- pangasaladuse ja konfidentsiaalsusega seotud piirangute puudumine;
- krediidinõude mobiliseerimisega seotud piirangute puudumine;
- krediidinõude realiseerimisega seotud piirangute puudumine.

Need õiguslikud nõuded on täpsustatud lisa 7. Siseriiklikust õigusest tulenevad muud üksikasjad on sätestatud siseriiklikes õigusaktides.

KÕLBLIKE VARADE KASUTAMISE EESKIRJAD

Turustatavaid varasid võib kasutada kõikideks alusvaraga tagatud rahapoliitilisteks operatsioonideks, s.t avaturu pöörd- ja otsetehinguteks ning laenamise püsivõimaluseks. Turustamatuid varasid võib kasutada avaturu pöördtehingute ja laenamise püsivõimaluse alusvarana. Eurosüsteemi otsetehinguteks neid ei kasutata. Kõiki turustatavaid ja turustamatuid varasid võib samuti kasutada päevasiseste laenude alusvarana.

Olenemata sellest, kas turustatav vara vastab või ei vasta kõikidele kõlblikkuskriteeriumidele, ei tohi osapool tagamiseks esitada vara, mille välja-

¹⁹ Iirimaa hüpoteegitagisega võlakirjad on praegu ainsad seda liiki varad.

²⁰ Vt käesoleva peatüki 13. joonealust märkust.

laskja või garant on ta ise või mõni isik, kellega tal on lähedane side.²¹

Lähedane side viitab olukorrale, kus osapool on seotud kõlblike varade väljalaskjaga/võlgnikuga/garandiga järgmistel võimalikel põhjustel:

- 1) osapoolele kuulub 20% või rohkem väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist või üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist suurem osa kuulub osapoolele, omab 20% või rohkem väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist või osapool ning üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist kuulub suurem osa osapoolele, omavad koos 20% või rohkem väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist või
- 2) väljalaskjale/võlgnikule/garandile kuulub 20% või rohkem osapoole kapitalist või üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist suurem osa kuulub väljalaskjale/võlgnikule/garandile, omab 20% või rohkem osapoole kapitalist või väljalaskja/võlgnik/garant ning üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist kuulub suurem osa väljalaskjale/võlgnikule/garandile, omavad koos 20% või rohkem osapoole kapitalist või
- 3) suurem osa nii osapoole kui ka väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist kuulub kolmandale isikule kas otseselt või kaudselt ühe või mitme ettevõtja kaudu, kelle kapitalist suurem osa kuulub kolmandale isikule.

See lähedast sidet käsitlev säte ei kehti järgmistel juhtudel: a) kui tegemist on lähedase sidemega osapoole ning EMP riikide ametivõimude vahel (kaasa arvatud siis, kui ametivõim on väljalaskja/võlgniku/garandi käendaja); b) kui tegemist on kaetud pangavõlakirjadega, mis on välja lastud vastavalt avatud investeerimisfondide direktiivi artikli 22 lõikes 4 sätestatud nõuetele; või c) kui võlainstrumendid on kaitstud spetsiaalsete õiguslike meetmetega, mille kaitse on võrreldav punktis b osutatud instrumentide kaitsega.

Peale selle võivad riikide keskpangad keelduda tagatisena aktsepteerimast järgmisi turustatavaid ja turustamatuid varasid, isegi kui need vastavad kõigile kõlblikkuskriteeriumidele:

- võlainstrumendid, mille tähtaeg saabub enne sellise rahapoliitilise operatsiooni aegumistähtaega, mille alusvarana seda kasutatakse,²² või
- võlainstrumendid, mille tuluvoog (nt kuponnimaksud) kestab kuni selle rahapoliitilise operatsiooni aegumispäevani, mille alusvarana neid kasutatakse.

Kõik kõlblikud turustatavad ja turustamatud varad peavad kogu euroalal olema piiriülevalt kasutatavad. See tähendab, et kõigil eurosüsteemi osapooltel peab olema võimalus kasutada kõlblike varasid oma siseriiklike väärtpapierarveldussüsteemide vaheliste ühenduste kaudu (turustatavate varade korral) või muul õiguspärasel viisil krediidi saamiseks oma tegutsemiskohajärgse liikmesriigi keskpangast (vt punkt 6.6).

21 Kui osapool kasutab varasid, mida ta ei saa või enam ei saa kasutada olemasoleva krediidi tagamiseks, kuna ta on ise nende varade väljalaskja/võlgnik/garant või tal on temaga lähedane side, peab ta sellest viivitamata teatama asjaomase riigi keskpangale. Tema varade väärtuseks määratakse järgmisel hindamispäeval null ning see võib anda aluse lisatagatise nõude esitamiseks (vt ka lisa 6). Peale selle peab osapool vara võimalikult kiiresti vabastama.

22 Kui riikide keskpangad lubaksidki alusvarana kasutada rahapoliitiliste operatsioonide tähtajast lühema tähtajaga instrumente, nõutaks osapooltel selliste varade asendamist hiljemalt rahapoliitilise operatsiooni aegumispäeval.

Tabel 4 Eurosüsteemi rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikud varad

Kõlblikuskriteeriumid	Turustatavad varad ¹⁾	Turustamatud varad ²⁾	
Vara liik	EKP võlasertifikaadid Muud turustatavad võlainstrumentid	Krediidinõuded	Hüpoteegitagatisega turustamatud võlainstrumentid
Krediidistandardid	Vara peab vastama kõrgetele krediidistandarditele. Kõrgeid krediidistandardeid hinnatakse ECAFi turustatavaid varasid käsitlevate eeskirjade kohaselt. ³⁾	Võlgnik/garant peab vastama kõrgetele krediidistandarditele. Krediidivõimet hinnatakse ECAFi krediidinõudeid käsitlevate eeskirjade kohaselt.	Vara peab vastama kõrgetele krediidistandarditele. Kõrgeid krediidistandardeid hinnatakse ECAFi hüpoteegitagatisega turustamatuid võlainstrumente käsitlevate hüpoteegitagatisega eeskirjade kohaselt.
Väljalaskmiskoht	EMP ³⁾	Ei kohaldata.	Ei kohaldata.
Arveldamise/ töötlemise kord	Arvelduskoht: euroala. Instrumentid peavad olema tsentraalselt hoiustatud keskpanga või EKP miinimumnõuetele vastavasse väärtpäberiarveldussüsteemi.	Eurosüsteemis kehtiv kord.	Eurosüsteemis kehtiv kord.
Väljalaskja/ võlgniku/ garanti tüüp	Keskpangad Avalik sektor Erasektor Rahvusvahelised ja riigiüleised institutsioonid	Avalik sektor Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted Rahvusvahelised ja riigiüleised institutsioonid	Krediidiasutused
Väljalaskja/ võlgniku/ garanti tegevuskoht	Väljalaskja ³⁾ : EMP või EMP-välised G10 riigid Garant ³⁾ : EMP	Euroala	Euroala
Vastuvõetavad turud	Reguleeritud turud EKP-le vastuvõetavad reguleerimata turud	Ei kohaldata	Ei kohaldata
Vääring	Euro	Euro	Euro
Minimaalne suurus	Ei kohaldata	Krediidinõude esitamise ajal kehtivmadalaim lävi. 1.1.2007 kuni 31.12.2011: – siseriikliku kasutuse korral: riigi keskpanga valikul; – piiriülese kasutuse korral: ühtne lävi 500 000 eurot. ⁴⁾ Alates 1.1.2012: kogu euroalale ühine lävi 500 000 eurot.	Ei kohaldata
Krediidinõudeid reguleeriv õigus	Ei kohaldata	Krediidinõude lepingut ja krediidinõudemobiliseerimise lepingut reguleeriv õigus: euroala liikmesriigi õigus. Seaduste arv, mida kohaldatakse 1) osapoole, 2) krediidiandja, 3) krediidisaaaja, 4) garanti (vajaduse korral), 5) krediidinõude lepingu ja 6) krediidinõude mobiliseerimise lepingu suhtes, ei tohi olla suurem kui kaks.	Ei kohaldata
Piiriülene kasutus	Jah	Jah	Jah

1) Täpsem teave punktis 6.2.1.

2) Täpsem teave punktis 6.2.2.

3) Kui reitinguta turustatava võlainstrumenti väljalaskja või garant on kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuv ettevõtte, määratakse tema krediidistandard vastavalt sellise hindaja arvamusele, kelle osapool on valinud kooskõlas ECAFi krediidinõudeid käsitlevate eeskirjadega (vt punkt 6.3.3). Selliste turustatavate võlainstrumentide puhul on muudetud järgmisi kõlblikuskriteeriume: Väljalaskja/garandi tegevuskoht: euroala; väljalaskmiskoht: euroala.

4) Luksemburgi keskpang (Banque centrale du Luxembourg) kohaldab madalaimat läve piiriülese kasutuse korral hiljemalt alates 1. jaanuarist 2008. Seni kohaldab ta madalaimat läve 1 000 000 eurot.

6.3 EUROSÜSTEEMI KREDIIDIHINDAMISRAAMISTIK

6.3.1 REGULEERIMISALA JA OSAD

Eurosüsteemi krediidihindamisraamistik (ECAFI) on määratletud menetlused, eeskirjad ja võtted, mis tagavad, et kõik kõlblikud varad vastavad eurosüsteemi kõrgetele krediidistandarditele.

Raamistikus tehakse kõrgetele krediidistandarditele vastavuse hindamisel vahet turustatavatel ja turustamatutel varadel (vt punktid 6.3.2 ja 6.3.3), et võtta arvesse kummagi varaliigi erinevat õiguslikku laadi ning tagada süsteemi toimimise tõhusus.

Hinnates kõlblike varade vastavust krediidistandarditele, arvestab eurosüsteem nelja allika krediidi hinnanguid: reitinguagentuurid, riikide keskpankade majasisesed krediidihindamise süsteemid, osapoolte majasisesed reitingupõhised süsteemid ning kolmandate poolte reitinguvahendid. Peale selle võtab eurosüsteem krediidistandarditele vastavuse hindamisel arvesse institutsioonilisi kriteeriume ja omadusi, mis tagavad instrumentide omanikule sarnase kaitse, nagu näiteks garantiid ja tagatised.

Eurosüsteemi jaoks on oma kõrgetele krediidistandarditele vastavuse tunnuseks (ehk krediidikvaliteedi künniseks) krediidi hinnang ühtne A.²³ Eurosüsteem loeb krediidi hinnanguga ühtne A samaväärseks 0,10%se maksejõuetuse tõenäosuse (*probability of default* – PD) ühe aasta jooksul. Seda kontrollitakse korrapäraselt. ECAFI raames kasutatakse ELi kapitalinõuete direktiivis antud maksejõuetuse juhtumite määratlust.²⁴ Eurosüsteem avaldab iga reitinguagentuuri kohta madalaima reitinguklassi, mis vastab nõutavale krediidikvaliteedi piirmäärale, võtmata oma hinnangu eest reitinguagentuurile mitte mingisugust vastutust. Ka seda hinnangut vaadatakse korrapäraselt läbi.

Eurosüsteem jätab endale õiguse selgitada välja, kas väljalase, väljalaskja, võlgnik või garant vastavad tema kõrgetele krediidistandarditele, mis tahes teabe põhjal, mida ta peab asjakohaseks

ning võib keelduda aktsepteerimast varasid selle põhjal. Kui sellise keeldumise aluseks on usaldatavusnormatiividega seotud teave, mille on edastanud kas osapooled või järelevalveasutused, tohib seda kasutada rangelt ainult siis ja niivõrd, kui seda on vaja eurosüsteemi rahapoliitiliste ülesannete täitmiseks.

Et kõik neli eurosüsteemi krediidihindamisraamistikus kasutatavat krediidi hinnangu allikat oleksid kooskõlas, võrreldavad ja täpsed, on eurosüsteemis töötatud välja nende vastuvõetavuse kriteeriumid (vt punkt 6.3.4) ning nende hindamissüsteemi toimivust krediidikvaliteedi piirmäära suhtes jälgitakse pidevalt (vt punkt 6.3.5).

6.3.2 TURUSTATAVATE VARADE KÕRGETELE KREDIIDISTANDARDITELE VASTAVUSE MÄÄRAMINE

Turustatavate varade kõrgetele krediidistandarditele vastavust määratakse järgmiste kriteeriumide alusel:

- *Reitinguagentuuri krediidi hinnang*: Vastuvõetava reitinguagentuuri (vt punkt 6.3.4) vähemalt üks krediidi hinnang väljalaskele (või selle puudumise korral väljalaskjale) peab vastama eurosüsteemi krediidikvaliteedi piirmäärale.^{25, 26} EKP avaldab iga punktis 6.3.1 sätestatud tingimustele vastava reitinguagentuuri krediidikvaliteedi piirmäära.²⁷

23 Ühtne A – minimaalne pikaajaline reiting "A-" Fitch'i või Standard and Poor'si puhul või "A3" Moody'se puhul.

24 Kapitalinõuete direktiiv hõlmab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiivi 2006/48/EÜ krediidiastutuste asutamise ja tegevuse kohta (uuestisõnastamine) (ELT L 177, 30.6.2006, lk 1) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiivi 2006/49/EÜ investeerimisühingute ja krediidiastutuste kapitali adekvaatsuse kohta (uuestisõnastamine) (ELT L 177, 30.6.2006, lk 201).

25 Kui sama väljalaskja/võlgniku või garanti koosta on olemas mitme reitinguagentuuri – võimalik ka, et vastuolulised – hinnangud, lähtutakse esimese parima reeglist (s.t kasutatakse reitinguagentuuri parimat olemasolevat hinnangut).

26 Tagatud pangavõlakirjade puhul lähtutakse sellest, et need vastavad kõrgetele krediidistandarditele olenemata vastavusest reitinguagentuuride krediidi hinnangute nõuetele, kui need on rangelt vastavuses avatud investeerimisfondide direktiivi artikli 22 lõikes 4 sätestatud nõuetele.

27 See teave avaldatakse EKP veebilehel (www.ecb.int).

- *Tagatised:* Kui (vastuvõetava) reitinguagentuuri krediidi hinnangut väljalaskja kohta ei ole, võib kõrgetele krediidi standarditele vastavuse määramiseks kasutada rahanduslikult usaldusväärsete garantide esitatud tagatist. Garantide rahanduslikku usaldusväärset hinnanatakse eurosüsteemi krediitkvaliteedi piirmääradele vastavate reitinguagentuuride krediidi hinnangute põhjal. Tagatised peavad vastama järgmistele nõuetele:

- Tagatis loetakse nõuetekohaseks, kui garant on andnud tingimusteta ja tühistamatu tagatise väljalaskja kohustuste täieliku täitmise kohta seoses laenu põhisumma, intresside ja muude summadega, mis kuuluvad tasumisele võlainstrumentide omanikele.

- Tagatis peab kuuluma tasumisele esimesel nõudmisel (sõltumata alusvara võlakohustusest). Maksustamisõigusega avalik-õiguslike üksuste tagatised peaksid kuuluma tasumisele esimesel nõudmisel või nägema ette kohese tasumise kohustuse täitmata jätmise korral. Garandi tagatisest tulenevad kohustused peavad olema vähemalt samaväärsed ja sama järku kõikide muude garandi kohustustega, mille kohta tagatist ei ole.

- Tagatis peab kuuluma mõne ELi liikmesriigi jurisdiktsiooni alla ning olema õiguslikult kehtiv, siduv ja garandi suhtes täitmisele pööratav.

- Õiguslik kinnitus selle kohta tuleb esitada eurosüsteemile vormilt ja sisult vastuvõetaval viisil; enne seda eurosüsteem tagatisega hõlmatud vara oma operatsioonideks kõlblikuks ei loe. Kui garant ei tegutse selles liikmesriigis, mille jurisdiktsiooni tema tagatis kuulub, tuleb õigusliku kinnitusega kinnitada ka seda, et tagatis on kehtiv ja täitmisele pööratav ka garandi tegevuskohajärgse liikmesriigi õiguse alusel. Õiguslik kinnitus tuleb läbivaatamiseks esitada selle liikmesriigi keskpangale, kes esitab tagatisega hõlmatud vara kõlblike varade loetellu lisamiseks.²⁸ Õiguslikku kinnitust ei ole vaja individuaalse reitinguga võla-

instrumentide tagatiste ning maksustamisõigusega avalik-õiguslike üksuste tagatiste puhul. Täitmisele pööratavuse nõude suhtes kehtivad kõik maksejõuetus- või pankrotialased õigusaktid, omandiväärtpaberite üldpõhimõtted ning muud sarnased õigusaktid ja põhimõtted, mida kohaldatakse garandi suhtes ja mis üldjuhul mõjutavad võlausaldajate õigusi garandi ees.

Kui reitinguagentuuri krediidi hinnangut väljalaske, väljalaskja või garandi kohta ei ole, määratakse vastavus kõrgetele krediidi standarditele kindlaks järgmiselt:

- *Euroala avaliku sektori väljalaskjad ja garandid:* Kui turustatava vara väljalaskja või garant on euroalal asuv kapitalinõuete direktiivis määratletud piirkonna või kohalik omavalitsus või avaliku sektori üksus, kehtib järgmine kord:

- Väljalaskja või garant liigitatakse ühte kolmest kapitalinõuete direktiivi²⁹ määratletud klassist (vt tabel 5).

- 1. ja 2. klassi väljalaskjate ja garantide krediidi hinnang saadakse reitinguagentuuri krediidi hinnangust väljalaskja või garandi tegevuskohajärgse riigi keskvalitsusele. See kaudne krediidi hinnang peab vastama eurosüsteemi krediitkvaliteedi piirmääradele. 3. klassi väljalaskjate ja garantide kohta sellist kaudset krediidi hinnangut ei anta.

- *Euroala kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatel ettevõtetel väljalaskjad ja garandid:* Kui turustatava vara väljalaskja või garant on euroala kaupu ja mittefinantsteenu-

28 Varast teatav keskpang on tavaliselt selle riigi keskpang, kus asul vastuvõetaval turul vara on lubatud kauplemisele või kus sellega kaubeldakse. Kui vara on kauplemisele lubatud või sellega kaubeldakse mitmel turul, tuleb kõik sellega seotud järelepärimised saata EKP kõlblike varade osakonnale (Eligible-Assets.hotline@ecb.int).

29 Kõigi kolme klassi üksused ning väljalaskjate, võlgnike või garantide nendesse liigitamise kriteeriumid avaldatakse varsti koos linkidega asjaomaste siseriiklike järelevalveasutuste veebilehtedele Euroopa Pangajärelevalve Komitee (CEBS) veebilehel (http://www.c-eb.org/SD/Rules_AdditionalInformation.htm).

Taustinfo 5 Kaudsed krediidi hinnangud euroala piirkondade ja kohalikest omavalitsustest ning avaliku sektori üksustest väljalaskjatele, võlgnikele ja garantidele, kellel ei ole reitinguagentuuri krediidi hinnangut

	Kapitalinõuete direktiivi kohane liigitus	Eurosüsteemi krediidi hindamisraamistiku kohane kaudne krediidi hinnang vastavasse klassi kuuluvale väljalaskjale, võlgnikule või garantile
1. klass	Piirkondade ja kohalikud omavalitsused ning avaliku sektori üksused, keda võib pädevate järelevalveasutuste arvates kapitalinõuete kohaldamisel käsitleda võrdsetena keskvalitsusega.	Reitinguagentuuri krediidi hinnang tegevuskohajärgse riigi keskvalitsusele.
2. klass	Piirkondade ja kohalikud omavalitsused ning avaliku sektori üksused, keda võib pädevate järelevalveasutuste arvates kapitalinõuete kohaldamisel käsitleda võrdsetena (krediidi)asutustega.	Krediidi hinnang, mis on ühe krediidi kvaliteedi astme ¹⁾ võrra allpool reitinguagentuuri poolt tegevuskohajärgse riigi keskvalitsusele antud krediidi hinnangust.
3. klass	Muud avaliku sektori üksused	Koheldakse võrdset erasektori väljalaskjate ja võlgnikega.

1) Teave krediidi kvaliteedi astmete kohta on avaldatud EKP veebilehel (www.ecb.int).

seid pakkuv ettevõtte³⁰ ning tema vastavust kõrgetele krediidi standarditele ei ole võimalik kindlaks määrata reitinguagentuuri poolt väljalaskele, väljalaskjale või garantile antud krediidi hinnangu põhjal, kohaldatakse eurosüsteemi krediidi hindamisraamistiku eeskirju krediidi nõuete kohta ning osapooltel lubatakse kasutada oma majasiseseid reitingupõhiseid süsteeme, riikide keskpankade majasiseseid krediidi hindamise süsteeme või kolmandate poolte reitinguvahendeid. Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtete turustatavaid võlainstrumente, millel ei ole reitingut, kõlblike varade loetelus ei avaldata.

6.3.3 TURUSTAMATUTE VARADE KÕRGETELE KREDIIDISTANDARDITELE VASTAVUSE MÄÄRAMINE

KREDIIDINÕUDED

Krediidi nõuete võlgnike või garantide kõrgetele krediidi standarditele vastavuse kindlaksmääramiseks peavad osapooled valima eurosüsteemis kasutatavatest vastuvõetavatest krediidi hinnangute allikatest ühe peamise. Osapool valib ühe võimalikest allikatest. Erand on reitinguagentuurid, mille puhul võib kasutada kõiki vastuvõetavaid süsteeme.

Osapooled peavad valitud allika juurde jääma vähemalt üheks aastaks, et vältida krediidi hinnangu vahel "hüplemist", s.t olukorda, kus osapooled

püüavad igale võlgnikule saada olemasolevatest allikatest parimat võimalikku krediidi hinnangut, mis tagab kõlblikkuse rahapoliitilisteks operatsioonideks. Kui osapool soovib kohustusliku aasta möödudes krediidi hinnangu süsteemi vahetada, peab ta esitama oma riigi keskpangale põhjendatud taotluse.

Põhjendatud taotluse rahuldamise korral võidakse osapolele anda luba kasutada mitut krediidi hindamise allikat või süsteemi. Peamine krediidi hindamise süsteem peab hõlmama osapolele esitatud võlgnike suurimat osa. Mitme krediidi hindamise allika või süsteemi kasutamine peaks olema põhjendatud piisava ärilise otstarbekusega. Põhimõtteliselt võib selline vajadus tekkida siis, kui esmane krediidi hindamise allikas või süsteem ei toimi piisavas mahus.

Osapool peab oma riigi keskpangale teatama kohe igast krediidi kvaliteeti mõjutavast sündmusest, kaasa arvatud osapolele teada olevast esitatud võlgniku makseviivitusest, ning vajaduse korral varad tagasi võtma või asendama. Peale selle on osapooled kohustatud tagama, et nad kasutavad esitatud võlgnike³¹ või garantide puhul oma valitud

30 Vt käesoleva peatüki 7. joonealust märkust.

31 Turustatavate varade puhul, mille on välja lasknud kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuv ettevõtte, kuid millel ei ole tunnustatud reitinguagentuuri reitingut, käib see nõue väljalaskjate krediidi hinnangu kohta.

krediidihindamise allika või süsteemi kõige aja-kohasemat hinnangut.

Krediidihinnangud võlgnikele/garantidele: Krediidinõuete võlgnike ja garantide vastavus kõrgetele krediidistandarditele määratakse kindlaks eeskirjade järgi, mis teevad vahet erasektori üksustest ning kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatest ettevõtetest võlgnike ja garantide vahel:

- *Avaliku sektori üksustest võlgnikud ja garantid:* Järgmisi eeskirju kohaldatakse esitatud järjekorras:
 - a) Osapool on valinud ühe krediidihindamise süsteemi või allika, mille abil ta määrab avaliku sektori võlgniku või garanti vastavust krediidikvaliteedi piirmäärale.
 - b) Kui punktis a osutatud krediidihinnangut ei ole, kasutatakse reitinguagentuuri krediidihinnangut võlgnikule või garandile.³²
 - c) Kui puudub nii punktis a kui ka punktis b osutatud krediidihinnang, kehtib sama kord nagu turustatavate varade puhul:
 - Võlgnik või garant liigitatakse ühte kolmest kapitalinõuete direktiivi³³ määratletud klassist (vt tabel 5).
 - 1. ja 2. klassi võlgnike ja garantide krediidihinnang saadakse reitinguagentuuri krediidihinnangust võlgniku või garanti tegevuskohajärgse riigi keskvalitsusele. See kaudne krediidihinnang peab vastama euro-süsteemi krediidikvaliteedi piirmäärale.

Kui osapoole valitud süsteemiga saadud (või avaliku sektori üksustest võlgnike ja garanti korral reitinguagentuuri) krediidihinnang on olemas, kuid jääb krediidikvaliteedi piirmäärast alla, siis võlgnikku või garanti rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikuks ei loeta.

- *Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvatest ettevõtetest võlgnikud ja garantid:* Kui osapoole valitud allikast saadud krediidihinnang

on krediidikvaliteedi piirmääraga samal või kõrgemal tasemel, loetakse võlgnik või garant rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikuks.^{34, 35}

Kui osapoole valitud allikast saadud krediidihinnang on olemas, kuid jääb krediidikvaliteedi piirmäärast alla, siis võlgnikku või garanti rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikuks ei loeta. Kui krediidihinnangut, mille põhjal määrata võlgniku või garanti vastavust krediidistandarditele, ei ole, siis võlgnikku või garanti rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikuks ei loeta.

Tagatised: Tagatised peavad vastama järgmistele nõuetele:

- Tagatis loetakse vastuvõetavaks, kui garant on andnud tingimusteta ja tühistamatu tagatise võlgniku kohustuste täielikule täitmisele seoses krediidi põhisumma, intresside ja muude summadega, mis krediidinõude kohaselt kuuluvad tasumisele selle omanikule. Ses suhtes ei pea vastuvõetavaks loetud tagatis hõlmama konkreetselt krediidinõuet, vaid võib ka käia ainult võlgniku kohta, tingimusel et see hõlmab ka kõnealust krediidinõuet.
- Tagatis tuleb tasuda esimesel nõudmisel (sõltumata alusvaraks olevast krediidinõudest). Maksustamisõigusega avalik-õiguslike üksuste tagatised peaksid kuuluma tasumisele esimesel nõudmisel või nägema ette kohese tasumise kohustuse täitmata jätmise korral. Garandi tagatisest tulenevad kohustused peavad olema vähemalt samaväärsed ja sama järku kõikide muude garanti kohustustega, mille kohta tagatist ei ole.

32 Vt käesoleva peatüki 25. joonealust märkust.

33 Vt käesoleva peatüki 29. joonealust märkust.

34 Kui osapool on oma krediidihinnangute allikaks valinud reitinguagentuuri, võib ta lähtuda esimese parima reeglist (vt käesoleva peatüki 29. joonealust märkust).

35 Krediidikvaliteedi piirmäär on teatavate krediidihindamise süsteemide puhul seoses nendega saadavate hinnangute piirmäärale vastavusega võimalik kohandada (vt punkt 6.3.5).

- Tagatis peab kuuluma mõne ELi liikmesriigi jurisdiktsiooni alla ning olema õiguslikult kehtiv, siduv ja garandi suhtes täitmisele pööratav.
- Õiguslik kinnitus selle kohta tuleb esitada eurosüsteemile vormilt ja sisult vastuvõetaval viisil; enne seda eurosüsteem tagatisega hõlmatud vara oma operatsioonideks kõlblikuks ei loe. Õiguslikus kinnituses tuleb samuti sätestada, et tagatis ei ole isiklik ning et seda saab täitmisele pöörata üksnes krediitidinde järgne krediitidandja. Kui garant ei tegutse selles liikmesriigis, mille jurisdiktsiooni alla tema tagatis kuulub, tuleb õigusliku kinnitusega kinnitada ka seda, et tagatis on kehtiv ja täitmisele pööratav ka garandi tegevuskohajärgse liikmesriigi õiguse alusel. Õiguslik kinnitus tuleb läbivaatamiseks saata selle riigi keskpangale, mille õigust krediitidinde suhtes kohaldatakse. Õigusliku kinnituse kohustus ei kehti maksustamisõigusega avaliku sektori üksuste antud tagatiste puhul. Täitmisele pööratavuse nõude suhtes kehtivad kõik maksjõuetus- või pankrotialased õigusaktid, omandiväärtpaberite üldpõhimõtted ning muud sarnased õigusaktid ja põhimõtted, mida kohaldatakse garandi suhtes ja mis üldjuhul mõjutavad võlausaldajate õigusi garandi ees.

HÜPOTEEGITAGATISEGA TURUSTAMATUD VÕLAINSTRUMENDID

Hüpoteegitagatisega turustamatute võlainstrumentide kõrged krediitstandardid peavad vastama eurosüsteemis kehtivale krediitkvaliteedi piirmäärale. Nende krediitihindamise raamistiku siseriiklikud eripärad sätestatakse asjaomaste riikide keskpankade kehtivates aktides.

6.3.4 KREDIIDIHINDAMISE SÜSTEEMIDE VASTUVÕETAVUSKRITEERIUMID

Eurosüsteemi krediitihindamisraamistikus kasutatakse nelja liiki allikatest saadud krediitihinnanguid. Iga allika puhul võib olla tegemist mitme krediitihindamise süsteemiga.

Tunnustatud reitinguagentuurid, osapoolte majasisesed reitingupõhised süsteemid ning kolman-

date poolte reitinguvahendid ja nimed on avaldatud EKP veebilehel (www.ecb.int).³⁶

REITINGUAGENTUURID

Reitinguagentuurid on asutused, kelle krediitihinnanguid võivad krediitiasutused kasutada riskikaalude ja -positsioonide määramiseks vastavalt kapitalinõuete direktiivile.³⁷ Eurosüsteemi krediitihindamisraamistiku vastuvõetavuskriteeriumid reitinguagentuuridele on järgmised:

- Reitinguagentuur peab olema asjaomase ELi järelevalveasutuse poolt nendes euroala riikides, kus seda kapitalinõuete direktiivi kohaselt kasutada kavatakse, ametlikult tunnustatud.
- Reitinguagentuur peab eurosüsteemi krediitihindamisraamistiku tõhusa rakendamise tagamiseks täitma teatavaid operatsioonilisi nõudeid. Agentuuri krediitihinnanguid võib kasutada siis, kui eurosüsteemi jaoks on kättesaadav neid hinnanguid käsitlev teave, aga ka selline teave, mille abil võrrelda ja seostada neid hinnanguid hindamisraamistikus kehtivate krediitkvaliteedi astmetega ja krediitkvaliteedi piirmääraga ning jälgida hindamissüsteemi toimivust (vt punkt 6.3.5).

Eurosüsteem jätab endale õiguse otsustada, kas ta aktsepteerib või ei aktsepteeri reitinguagentuuri oma laenuoperatsioonide puhul, kasutades selleks muu hulgas reitinguagentuuri hindamissüsteemi toimivuse jälgimist.

RIIKIDE KESKPANKADE MAJASISESED KREDIIDIHINDAMISE SÜSTEEMID

Præguse seisuga on oma krediitihindamise süsteemid nelja riigi keskpangal: Saksamaal, Hispaanial, Prantsusmaal ja Austrial. Teiste riikide keskpankade süsteeme kontrollitakse enne nende tunnustamist eurosüsteemi poolt. Riikide keskpankade majasiseste krediitihindamissüsteemide toimivust jälgib eurosüsteem (vt punkt 6.3.5).

³⁶ Eurosüsteem avaldab seda infot ainult seoses oma krediitiope-
ratsioonidega ning ei võta vastuvõetavate krediitihindamise süs-
teemide hinnangu eest mitte mingisugust vastutust.

³⁷ Reitinguagentuurid on finantssturgudel levinud nimetus.

Peale selle peab osapool kohe teatama oma riigi majasisese krediidihindamissüsteemiga keskpangale igast ainult talle teada olevast krediidikvaliteeti mõjutavast sündmusest, kaasa arvatud esitatud võlgnike maksete viibimisest.

Peale selle kohaldavad nende riikide keskpangad, kus seatakse tagatiseks hüpoteegitagatisega turustamatuid võlainstrumente, selle varaliigi suhtes krediidihindamise raamistikku, mis vastab eurosüsteemi krediidihindamisraamistikule. Selliste raamistike toimivust jälgitakse igal aastal.

OSAPOLTE MAJASISESED REITINGUPÕHISED SÜSTEEMID

Kui osapool soovib kõlblike võlainstrumentide võlgnike, väljalaskjate või garantide krediidikvaliteedi määramiseks kasutada oma majasisest reitingupõhist süsteemi, peab ta hankima oma riigi keskpanga loa. Selleks peab ta esitama taotluse koos järgmiste dokumentidega:³⁸

- Koopia asjaomase ELi pangajärevalve asutuse otsusest, millega antakse osapoolele luba kasutada kapitalinõuete täitmisel oma majasisest reitingupõhist süsteemi konsolideeritult või konsolideerimata, võimaluse korral koos eritingimustega. Koopiat ei ole vaja, kui pangajärevalve asutus saadab vastava teabe otse vastava riigi keskpangale.
- Teave selle kohta, kuidas osapool omistab võlgnikele maksejõuetuse tõenäosust (PD), ning andmed reitinguklasside ning nendega seotud maksejõuetuse aastase tõenäosuse kohta, mille abil määratakse kindlaks rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikke reitinguklasse.
- Koopia 3. samba (turudistsipliini) teabest, mida osapool on kohustatud Basel II raamkõkkuleppe 3. sambast tulenevate turudistsipliini nõuete ja kapitalinõuete direktiivi kohaselt korrapäraselt avaldama.
- Pädeva pangajärevalve asutuse ning välisaudiitori nimed ja aadressid.

Taotlusele peab alla kirjutama osapoole tegevjuht, finantsjuht või muu sama taseme juht või selle volitatud esindaja.

Need sätted kehtivad kõigi osapoolte suhtes olenemata sellest, kas tegemist on ema-, tütar- või haruettevõttega, ning sellest, kas osapoole majasisese reitingupõhise süsteemi on kinnitanud samas riigis tegutsev järelevalveasutus (emaettevõtte ja võimalik, et ka tütarettevõtete puhul) või emaettevõtte koduriigis tegutsev järelevalveasutus (haruettevõtete ja võimalik, et ka tütarettevõtete puhul).

Kui eurosüsteem on tunnistanud emaettevõtte majasisese reitingupõhise süsteemi eurosüsteemi laenukatiste hindamisraamistikus vastuvõetavaks, võivad seda kasutada kõik selle ettevõtte tütar- ja haruettevõtted.

Eurosüsteem kohaldab ka majasiseste reitingupõhiste süsteemide puhul toimivusseiret (vt punkt 6.3.5). Peale muude sellel puhul teavitamiskõuet peab osapool iga aasta (või asjaomase riigi keskpanga nõudmisel) esitama järgmise teabe, välja arvatud juhul kui asjaomane järelevalveasutus saadab selle teabe otse vastava riigi keskpangale:

- koopia osapoole järelevalveasutuse kõige viimasest hinnangust osapoole majasisesele reitingupõhisele süsteemile, mis peab olema tõlgitud osapoole koduriigi keskpanga töökeelde;
- muudatused osapoole süsteemis, mida osapoole järelevalveasutus soovitab või nõuab, sealhulgas nende muudatuste elluviimise tähtaeg;
- viimase aasta 3. samba (turudistsipliini) teave, mida osapool on kohustatud Basel II raamkõkkuleppes tulenevate nõuete ja kapitalinõuete direktiivi kohaselt korrapäraselt avaldama;
- pädeva pangajärevalve asutuse ja välisaudiitori andmed.

³⁸ Vajaduse korral tuleb need dokumendid tõlkida vastava keskpanga töökeelde.

Sellele iga-aastasele teatisele peab alla kirjutama osapoole tegevjuht, finantsjuht või muu sama taseme juht või selle volitatud esindaja. Eurosüsteem saadab koopia sellest edasi osapoole järelevalveasutusele ning vajaduse korral välisaudiitorile.

KOLMANDATE POOLTE REITINGUVAHENDID

Kolmandate poolte reitinguvahendite hulka kuuluvad rakendused, mille abil hinnatakse võlgnike krediitkvaliteeti, kasutades muu hulgas kontoauditite tulemusi. Reitinguvahendite kasutajad peavad olema nende pakkujad. Kui osapool soovib eurosüsteemi laenu tagatiste hindamisraamistikus kasutada mõnda konkreetset reitinguvahendit, peab ta eurosüsteemi asjakohasel plangil esitama vastava riigi keskpangale taotluse ning lisama sellele plangil näidatud täiendavad dokumendid reitinguvahendi kohta. Reitinguvahendi vastuvõetavuse üle otsustab eurosüsteem. See otsus tehakse selle põhjal, kui võrd reitinguvahend vastab eurosüsteemi kehtestatud vastuvõetavuskriteeriumidele.³⁹

Peale selle peab osapool teatama reitinguvahendi pakkujale igast ainult talle teada olevast krediitkvaliteeti mõjutavast sündmusest, kaasa arvatud esitatud võlgnike maksete viibimisest.

Eurosüsteemi laenu tagatiste hindamisraamistikus osalev reitinguvahendi pakkuja peab lubama süsteemi toimivusseiret eurosüsteemi poolt⁴⁰ (vt punkt 6.3.5). Reitinguvahendi pakkuja on kohustatud looma ja hoidma nn staatilise kogumi jälgimiseks vajalikku infrastruktuuri. Staatilise kogumi moodustamine ja hindamine peab toimuma kooskõlas eurosüsteemi laenu tagatiste raamistikus kehtivate hindamissüsteemi toimivuse seiret käsitlevate üldnõuetega. Reitinguvahendi pakkuja peab võtma endale kohustuse teatada toimivuse hindamise tulemused eurosüsteemile kohe pärast hindamist. Seepärast koostavad reitinguvahendite pakkujad staatiliste kogumite toimivuse aruandeid. Nad peavad võtma endale kohustuse säilitada oma sisedokumente staatiliste kogumite ja nõuete mittetäitmise kohta viis aastat.

6.3.5 TOIMIVUSE SEIRE KREDIIDIHINDAMISSÜSTEEMIS

Toimivuse seire eurosüsteemi krediidi hindamisraamistiku alusel seisneb aasta jooksul kõikide rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike võlgnike (staatilise kogumi) puhul täheldatud riskimäära ning võrdlustõenäosusest (*benchmark PD*) tulevane eurosüsteemi krediitkvaliteedi piirmäära võrdlemises. Selle eesmärk on tagada, et eri süsteemidega ja eri allikatest saadud krediidi hinnangud oleksid omavahel võrreldavad. Seire toimub aasta pärast staatilise kogumi moodustamist.

Kõigepealt moodustab krediidi hindamise süsteemi pakkuja kõigi kõlblike võlgnike (staatilise) kogumi, kuhu kuuluvad kõik nii era- kui ka avaliku sektori üksustest võlgnikud, kellele on süsteemiga antud järgmisele tingimusele vastav krediidi hinnang:

$$PD(i,t) \leq 0,10\% \text{ (võrdlus-PD(t))}$$

Kõik perioodi t alguses sellele tingimusele vastavad võlgnikud moodustavadki perioodi t staatilise kogumi. Ettenähtud aasta möödudes arvutatakse välja staatilise kogumi võlgnike realiseerunud riskimäär. Reitingusüsteemi pakkuja peab iga aasta esitama eurosüsteemile perioodil t staatilises kogumis sisaldunud selliste kõlblike võlgnike arvu, kes ei täitnud sellel perioodil oma kohustusi.

Realiseerunud riskimäära kasutatakse sisendandmena eurosüsteemi krediidi hindamisraamistiku toimivuse jälgimisel, mis hõlmab aastast ja mitme perioodi kokkuvõtet. Kui staatilise kogumi täheldatud riskimäära ja krediitkvaliteedi piirmäära vahel ühe ja/või mitme aasta lõikes on suur vahe, võtab eurosüsteem reitingusüsteemi pakkujaga ühendust, et analüüsida selle vahe põhjuseid. Selle tulemusel võidakse korrigeerida asjaomase süsteemi suhtes kohaldatavat krediitkvaliteedi piirmäära.

39 Eurosüsteemi vastuvõetavuskriteeriumid on avaldatud EKP veebilehel (www.ecb.int).

40 Osapool peab reitinguvahendi pakkujale kohe teatama igast krediitkvaliteeti mõjutavast sündmusest, mis võib viidata krediitkvaliteedi halvenemisele.

Eurosüsteem võib krediidihindamise süsteemi kasutamise peatada või keelata, kui selle toimivus mitme aasta jooksul ei parane. Peale selle jäetakse krediidihindamise süsteem eurosüsteemi krediidihindamisraamistikust välja siis, kui süsteem on rikkunud raamistiku reegleid.

kaitsta eurosüsteemi finantskahju ohu eest juhul, kui alusvara tuleb realiseerida osapoole kohustuste täitmatajätmise tõttu. Eurosüsteemi kasutuses olevaid riskiohjemeetmeid kirjeldatakse taustinfos 7.

6.4 RISKIOHJEMEETMED

6.4.1 ÜLDPÕHIMÕTTED

Eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide alusvara suhtes rakendatakse riskiohjemeetmeid, et

Eurosüsteemis kohaldatakse riskiohjemeetmeid vastavalt osapoole pakutava alusvara liigile. EKP määrab rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike varade riskiohjemeetmed kindlaks nii turustatavate kui ka turustamatute varade puhul. Riskiohjemeetmed on kogu euroalal valdavalt ühtlustatud⁴¹ ning peaksid tagama, et ühtki raha-

Taustinfo 7

RISKIOHJEMEETMED

Praegu kohaldatakse eurosüsteemis järgmisi riskiohjemeetmeid:

- **Turuväärtuse allahindlused**
Eurosüsteem kasutab turuväärtuse allahindlusi alusvara hindamisel. See tähendab, et alusvara väärtuseks võetakse alusvara turuväärtus miinus teatav protsent (allahindlus).
- **Kõikumise marginaalid (turuhinnas hindamine)**
Eurosüsteemil on vaja, et tema likviidsust lisavates pöördtehingutes kasutatava alusvara allahinnatud turuväärtus püsiks. See tähendab, et kui alusvara väärtus jääb tavapärasel hindamisel alla teatavat taset, nõuab liikmesriigi keskpank, et osapool esitaks vara juurde või sularaha (s.o esitab lisatagatise nõude). Samamoodi võib osapool siis, kui alusvara väärtus ületab pärast ümberhindamist teatava taseme, seda taset ületava vara või sularaha tagasi võtta. (Lisatagatise nõude esitamisega seotud arvutused on esitatud taustinfos 8.)

Praegu ei kohaldata eurosüsteemis järgmisi riskiohjemeetmeid:

- **Esialgsed marginaalid**
Eurosüsteem võib kohaldada esialgseid marginaale oma likviidsust lisavates pöördtehingutes. See tähendab, et osapooled peavad esitama alusvara, mille väärtus on vähemalt eurosüsteemi pakutav likviidsus pluss esialgne marginaal.
- **Väljalaskjate/võlgnike või garantidega seotud piirmäärad**
Eurosüsteem võib kehtestada väljalaskjate/võlgnike või garantidega seotud piirmäärasid.
- **Lisatagatised**
Eurosüsteem võib teatavate varade vastuvõtmiseks nõuda rahaliselt usaldusväärsetelt üksustelt lisatagatise.
- **Väljajätmine**
Eurosüsteem võib jätta teatavad varad oma rahapoliitilistest operatsioonidest välja.

Tabel 6 Turustatavate varade likviidsusklassid¹⁾

I klass	II klass	III klass	IV klass
Keskvalitsuste võlainstrumentid	Piirkondade ja kohalike omavalitsuste võlainstrumentid	Traditsioonilised kaetud pangavõlakirjad	Varaga tagatud väärtpaberid
Keskpankade emiteeritud võlainstrumentid ²⁾	Jumbo-tüüpi kaetud pangavõlakirjad ³⁾	Krediitiasutuste võlainstrumentid	
	Asutuste võlainstrumentid ⁴⁾	Äriühingute jt emiteeritud võlainstrumentid ⁴⁾	
	Riigijärgsed võlainstrumentid		

- 1) Üldiselt määrab likviidsusklassi väljalaskja liigitus. Sellele vaatamata kuuluvad kõik varaga tagatud väärtpaberid väljalaskja liigitusest olenemata IV klassi ning Jumbo-tüüpi kaetud pangavõlakirjad II klassi. Muud krediitiasutuste emiteeritud võlainstrumentid kuuluvad III klassi.
- 2) EKP emiteeritud võlasertifikaadid ning liikmesriikide keskpankade poolt enne euro kasutuselevõttu emiteeritud võlainstrumentid kuuluvad I likviidsusklassi.
- 3) Jumbo-tüüpi kaetud pangavõlakirjade hulka kuuluvad ainult sellised instrumendid, mille väljalaskemaht on vähemalt 1 miljard eurot ning millele vähemalt kolm turutagajat annavad korrapäraselt ostu- ja müüginoteeringuid.
- 4) II likviidsusklassi kuuluvad ainult sellised turustatavad varad, mille on emiteerinud EKP poolt asutusteks liigitatud emitendid. Muude asutuste emiteeritud turustatavad varad kuuluvad III likviidsusklassi.

poliitilisteks operatsioonideks kõlbliku vara liiki euroalal ei diskrimineerita.

6.4.2 TURUSTATAVATE VARADE RISKIOHJEMEETMED

Turustatavate varade riskiohjeraamistik seisneb peamiselt järgmises:

- Turustatavad varad, mis on rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblikud, jagatakse väljalaskja liigituse ja varaliigi põhjal nelja likviidsusklassi. Seda kirjeldatakse tabelis 6.
- Mõne võlainstrumenti suhtes kohaldatakse eraldi turuväärtuse allahindlusi. Selleks lahutatakse alusvara turuväärtusest teatav protsent. Fikseeritud kupongimääraga ja nullkupongiga turustatavate võlainstrumentide puhul erinevad allahindlused vastavalt võlainstrumenti järelejäänud tähtajale ja kupongi struktuurile, nagu on kirjeldatud tabelis 7.⁴²
- Kõikide vastassuunaliselt liikuva intressimääraga turustatavate võlainstrumentide suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused on kõikide likviidsusklasside puhul ühesugused ja neid on kirjeldatud tabelis 8.

- Muutuva kupongimääraga turustatavate võlainstrumentide suhtes⁴³ kohaldatakse selles likviidsusklassis, kuhu need instrumendid kuuluvad, samasugust turuväärtuse allahindlust nagu fikseeritud kupongimääraga instrumentide nullist ühe aastani kestva tähtajaklassi suhtes.

- Mitut liiki kupongimaksetega turustatavate võlainstrumentide suhtes kohaldatavad riskiohjemeetmed sõltuvad ainult kupongimaksetest instrumendi järelejäänud tähtaja jooksul. Selliste instrumentide suhtes kohaldatakse turuväärtuse allahindlust, mis võrdne sama jä-

41 Korralduslikest erinevustest tulenevalt võib liikmesriigiti siiski esineda riskiohjemeetmete erinevusi. Näiteks osapoolte alusvara riikide keskpankadele esitamise korras (keskpangale panditud koondtagatisena või eraldi alusvaradega repotehingutena) võib esineda väiksemaid erinevusi alusvarade väärtuse hindamise ajas ja muudes riskiohjeraamistiku korralduslikes aspektides. Peale selle võib turustamatute varade puhul olla erinevusi hindamismeetodite täpsuses, mis kajastub allahindluste üldises tasemes (vt punkt 6.4.3).

42 Fikseeritud kupongimääraga võlainstrumentide turuväärtuse allahindluse tasemeid kohaldatakse ka selliste võlainstrumentide suhtes, mille kupong on seotud väljalaskja enda reitingu muutusega või inflatsiooniga indekseeritud võlakirjadega.

43 Kupongimakse loetakse muutuva intressimääraga makseks, kui kupong on seotud viitintressimääraga ja tema uuestimääratlemise tähtaeg ei ole üle ühe aasta. Kupongimaksed, mille uuestimääratlemise tähtaeg on üle ühe aasta, loetakse fikseeritud intressimääraga makseteks ning allahindluse tähtjaks võlainstrumenti järelejäänud tähtaeg.

Tabel 7 Turustatavate fikseeritud ja nullkupongiga instrumentide suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused

Järelejäänud tähtaeg aastad	Likviidsusklassid							
	I klass		II klass		III klass		IV klass	
	fikseeritud kupong	nullkupong	fikseeritud kupong	nullkupong	fikseeritud kupong	nullkupong	fikseeritud kupong	nullkupong
0-1	0,5	0,5	1	1	1,5	1,5	2	2
1-3	1,5	1,5	2,5	2,5	3	3	3,5	3,5
3-5	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6
5-7	3	3,5	4,5	5	5,5	6	6,5	7
7-10	4	4,5	5,5	6,5	6,5	8	8	10
>10	5,5	8,5	7,5	12	9	15	12	18

relejäänud tähtajaga võlainstrumentide suhtes rakendatava suurima allahindlusega, ning võetakse arvesse kõiki instrumendi järelejäänud tähtaja jooksul toimuvaid kupongimaksete liike.

- Likviidsust absorbeerivates operatsioonides turuväärtuse allahindlust ei kasutata.
- Sõltuvalt siseriiklikust õigusest ja tegevuskorras lubavad liikmesriikide keskpangad alusvara koondamist ja/või nõuavad igas tehingus kasutatud varade eraldi arvestamist. Koondtagatiste haldussüsteemide puhul ühendab osapool piisava alusvara ja annab selle keskpangalt saadud krediidi tagamiseks keskpanga käsutusse, mis tähendab, et üksikud varad ei ole seotud konkreetsete laenuoperatsioonidega. Märgistatud tagatiste hal-

dussüsteemi puhul seevastu on iga laenuoperatsioon seotud konkreetse tuvastatava varaga.

- Varasid hinnatakse iga päev. Liikmesriikide keskpangad arvutavad iga päev alusvara nõutava väärtuse, võttes arvesse tagasimaksmata krediidi mahumuutusi, punktis 6.5 kirjeldatud hindamis põhimõtteid ning nõutavaid turuväärtuse allahindlusi.
- Kui alusvara ei vasta pärast hindamist hindamispäeval väljaarvutatud nõuetele, esitatakse puuduva osa suhtes lisatagatise nõuded. Et lisatagatise nõudeid esitataks harvem, võivad liikmesriikide keskpangad kasutada nõude esitamise läve. See on kasutamise korral 0,5% pakutava likviidsuse summast. Kehtivast õigusest olenevalt võivad liikmesriikide keskpangad nõuda lisatagatise nõude täitmist

Tabel 8 Turustatavate vastassuunaliselt liikuva intressimääraga võlainstrumentide suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused

Järelejäänud tähtaeg (aastad)	Vastassuunaliselt liikuva intressimääraga kupong
0-1	2
1-3	7
3-5	10
5-7	12
7-10	17
>10	25

kas täiendava vara või sularahamaksetega. See tähendab, et kui alusvara turuväärtus langeb sellest lävest madalamale, peab osapool vara (või sularaha) juurde andma. Samamoodi tagastab liikmesriigi keskpang vara ümberhindamise tulemusel seda nõude esitamise läve ületava vara (või sularaha) osapooltele (vt taustinfo 8).

- Koondtagatiste haldussüsteemides võivad osapooled alusvara asendada iga päev.
- Märjastatud tagatiste haldussüsteemides on alusvara asendamiseks vaja liikmesriigi keskpanga luba.

Taustinfo 8

LISATAGATISE NÕUDE ARVUTAMINE

Kõlblike varade kogusumma J ($j = 1$ kuni J ; väärtus $C_{j,t}$ ajal t), mille osapool peab esitama likviidsust lisavate operatsioonide kogumi I jaoks ($i = 1$ kuni I ; summa $L_{i,t}$ ajal t), arvutatakse järgmise valemi põhjal:

$$\sum_{i=1}^I L_{i,t} \leq \sum_{j=1}^J (1-h_j) C_{j,t} \quad (1)$$

kus

h_j on kõlbliku vara j suhtes rakendatav turuväärtuse allahindlus ja

τ ümberhindamiste vaheline aeg. Lisatagatise nõude alus on sellisel juhul perioodil $t+\tau$ järgmine:

$$M_{t+\tau} = \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} - \sum_{j=1}^J (1-h_j) C_{j,t+\tau} \quad (2)$$

Olenevalt sellest, kuidas toimib liikmesriigi keskpanga tagatiste haldussüsteem, võib keskpang lisatagatise nõude aluse arvutamisel arvestada ka pooleliolevate operatsioonides pakutavalt likviidsuselt kogunenud intressi.

Lisatagatise nõue esitatakse ainult siis, kui selle alus ületab teatava nõude esitamise läve.

Seda läve tähistagu $k=0,5\%$. Märjastatud tagatiste haldussüsteemi ($I=1$) esitatakse lisatagatise nõue, kui:

$M_{t+\tau} > k \cdot L_{i,t+\tau}$ (osapool maksab lisatagatise nõude keskpangale) või

$M_{t+\tau} < -k \cdot L_{i,t+\tau}$ (keskpang maksab lisatagatise nõude osapoolle).

Koondtagatiste haldussüsteemi peab osapool lisama koondtagatisele varasid, kui:

$$M_{t+\tau} > k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}$$

Seega võib koondtagatiste haldussüsteemi osapoolle päevasiseseks laenuks kättesaadavat summat väljendada järgmiselt:

$$IDC = -M_{t+\tau} + k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} \quad (\text{kui see on positiivne})$$

Nii märjastatud kui ka koondtagatiste haldussüsteemides tagavad lisatagatise nõuded eespool punktis 1 väljendatud suhte taastamise.

- EKP-l on õigus kustutada rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike varade loetelust mis tahes turustatavaid võlainstrumente.⁴⁴

6.4.3 TURUSTAMATUTE VARADE RISKIOHJEMEETMED

KREDIIDINÕUDED

Rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike krediitide riskiohjeraamistik seisneb peamiselt järgmises:

- Mõne krediitide suhtes kohaldatakse eraldi turuväärtuse allahindlusi. See sõltub krediitide järelejäänud tähtajast, intressimaksete liigist (fikseeritud või muutuv intressimäär) ning riigi keskpanga hindamismetoodikast (vt punkt 6.5), nagu on kirjeldatud tabelis 9.
- Muutuva intressimääraga krediitide turuväärtuse allahindlus on keskpanga hindamismetoodikast olenemata 7%. Intressimakse loetakse muutuva intressimääraga makseks, kui see on seotud viitintressimääraga ja selle uuestimääratlemise tähtaeg ei ole üle ühe aasta. Intressimakseid, mille uuestimääratlemise tähtaeg on üle ühe aasta, koheldakse fikseeritud intressimääraga maksetena, kusjuures turuväärtuse allahindluse tähtajaks loetakse krediitide järelejäänud tähtaeg.
- Mitmed liiki intressimaksetega krediitide suhtes kohaldatavad riskiohjemeetmed sõltu-

vad ainult intressimaksetest krediitide järelejäänud tähtajal. Kui krediitide järelejäänud tähtajal on mitmed liiki intressimakseid, koheldakse tasumata intressimakseid fikseeritud intressimääraga maksetena, kusjuures turuväärtuse allahindluse tähtaeg on sama, mis krediitide järelejäänud tähtaeg.

- Keskpangad kasutavad nii turustatavate kui ka turustamatute varade puhul sama lisatagatise nõude esitamise läve (vajaduse korral).

HÜPOTEEGITAGATISEGA TURUSTAMATUD VÕLAJURUMENDID

Hüpoteegitagatisega turustamatute võlainstrumentide turuväärtuse allahindlus on 20%.

6.5 ALUSVARA HINDAMISPÕHIMÕTTED

Pöördehingutes kasutatava alusvara väärtuse määramisel lähtub eurosüsteem järgmistest põhimõtetest:

TURUSTATAVAD VARAD

- Eurosüsteem määrab iga kõlbliku turustatava vara puhul kindlaks turuväärtuse arvutuste jaoks kõige representatiivsema hinna.

⁴⁴ Kui rahapoliitilisteks operatsioonideks kõlblike varade loetelust kustutatakse võlainstrument, mis on samal ajal kasutusel mõnes eurosüsteemi laenuoperatsioonis, tuleb see sealt kõrvaldada võimalikult kiiresti.

Tabel 9 Fikseeritud intressimääraga krediitide suhtes rakendatavad turuväärtuse allahindlused (protsendid)

Järelejäänud tähtaeg (aastad)	Fikseeritud intressimääraga makse ja keskpanga määratud teoreetilisel hinnal põhinev hindlus	Fikseeritud intressimääraga makse ja keskpanga määratud tasumata summal põhinev hindlus
0-1	7	9
1-3	9	15
3-5	11	20
5-7	12	24
7-10	13	29
>10	17	41

- Turustatava vara väärtus arvutatakse hindamispäevale eelneva tööpäeva kõige representatiivsema hinna põhjal. Kui noteeritud on mitu hinda, kasutatakse madalaimat (tavaliselt pakkumishinda). Kui mõne vara hindamispäevale eelneva tööpäeva kõige representatiivsem hind puudub, kasutatakse viimast kauplemishinda. Kui sedasi saadud võrdlus-hind on üle viie päeva vana või ei ole vähemalt viis päeva liikunud, määrab eurosüsteem teoreetilise hinna.
- Võlainstrumendi teoreetilise või turuväärtuse arvutamisel võetakse arvesse kogunenud intresse.
- Siseriiklikust õigusest ja tavast olenevalt võivad liikmesriikide keskpangad kohelda pöördteingu toimumisajal saadud varadega seotud tuluvooge (nt kupongimakseid) erinevalt. Kui need tuluvood tuleb üle kanda osapolele, tagavad keskpangad enne seda, et asjaomased operatsioonid on piisava alusvaraga täielikult kaetud. Keskpankade eesmärk on tagada, et tuluvoogude kohtlemise majanduslik mõju on sama kui olukorras, kus tulu kantakse osapolele üle maksepäeval.⁴⁵

TURUSTAMATUD VARAD

Turustamatute varade väärtuseks määratakse selle kas teoreetiline hind või bilansiline jääk.

Kui keskpank otsustab bilansilise jäägi kasuks, võidakse turustamatute varade turuväärtuse suhtes kohaldada suuremaid allahindlusi (vt punkt 6.4.3).

6.6 KÕLBLIKE VARADE PIIRIÜLENE KASUTAMINE

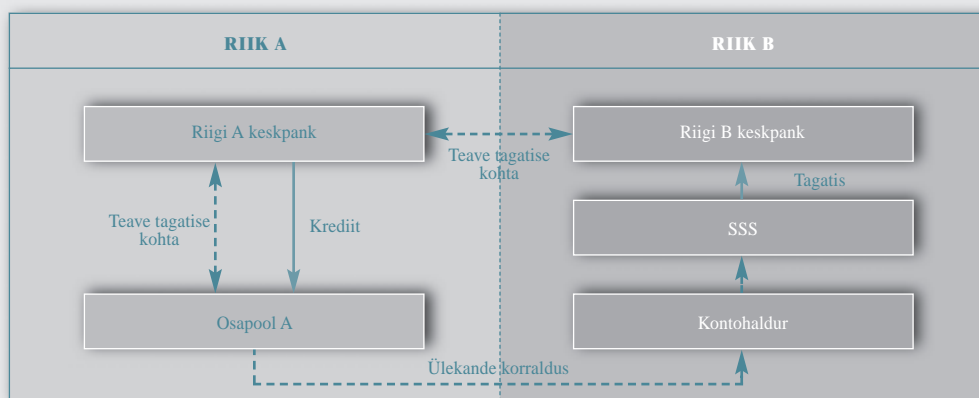
Eurosüsteemi osapooled võivad kõlblikke varasid kasutada piiriülel, s.t nad võivad saada vahendeid oma tegutsemiskohajärgse liikmesriigi keskpangast teises liikmesriigis asuvate varade vastu. Alusvara peab olema piiriülel kasutatav kogu euroalal kõigis sellistes operatsioonides, milles eurosüsteem pakub kõlblike varade vastu likviidsust.

Liikmesriikide keskpangad (ja EKP) on loonud mehhanismi, mis tagab, et kõiki euroalal väljalastud/hoiustatud kõlblikke varasid saab kasuta-

⁴⁵ Riikide keskpangad võivad keelduda pöördtehingutes alusvarana aktsepteerimast võlainstrumente, mille pealt saadakse operatsiooni toimumisajal tulu (nt kupongimakseid) (vt punktid 6.2 ja 6.3).

Joonis 3 Keskpankadevaheline korrespondentpanganduse mudel

Riigis A tegutsev osapool kasutab riigis B hoiustatud kõlblikke varasid, et saada krediiti riigi A keskpangalt.

da piiriüleselt. Tegemist on keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeliga (CCBM), mille kohaselt liikmesriikide keskpangad tegutsevad oma kohalikus deponitoriumis või arveldussüsteemis aktsepteeritud varade puhul üksteise (ja EKP) kontohalduritena (nn korrespondentidena). Turustamatute varade, s.t krediidinõuete ja hüpoteegitagatistega võlainstrumentide puhul, mida väärtpaberiarveldussüsteemide vahel üle kanda ei saa, võib kasutada erilahendusi.⁴⁶ Keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudelit võib kasutada eurosüsteemi kõikide laenuoperatsioonide tagamiseks. Peale selle võib turustatavate varade piiriüleseks ülekandmiseks kasutada väärtpaberiarveldussüsteemide vahelisi kõlblikke ühendusi.⁴⁷

- Märgistatud tagatiste haldussüsteemis annab osapool (vajadusel oma kontohalduri kaudu) niipea, kui osapoole tegutsemisjärgse liikmesriigi keskpank (s.t kodukeskpank) aktsepteerib tema krediititaotluse, korralduse selle riigi väärtpaberiarveldussüsteemile, kus asuvad tema turustatavad varad, et need kantaks üle selle riigi keskpanka tema kodukeskpanga kontole. Kui korrespondentkeskpank on kodukeskpangale tagatise kättesaamisest teatanud, kannab kodukeskpank vahendid osapoolele üle. Keskpangad ei kanna vahendeid üle enne, kui nad pole kindlad, et korrespondentkeskpank on osapoole kõlblikud varad kätte saanud. Arveldustähtpäevadest kinnipidamisega seoses võivad osapooled keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli

6.6.1 KESKPANKADEVAHELINE KORRESPONDENTPANGANDUSE MUDEL

Keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudelit kirjeldab joonis 3.

Kõlblike varade piiriüleseks kasutamiseks on kõikide liikmesriikide keskpankadel üksteise juures väärtpaberikontod. Keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli täpne menetluskord sõltub sellest, kas kõlblikud varad on märgistatud iga tehingu jaoks eraldi või hoitakse neid alusvara koondsüsteemis.⁴⁸

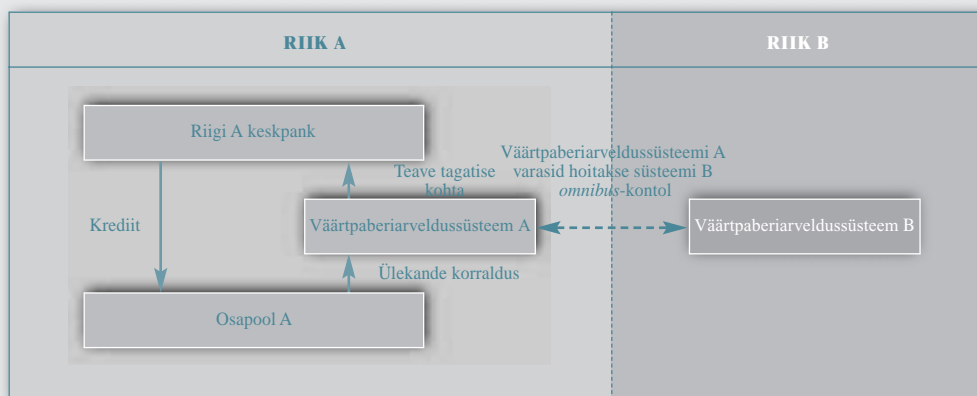
46 Lähemalt selle kohta saab lugeda brošüürist “Correspondent central banking model (CCBM) procedure for Eurosystem counterparties”, mis on saadaval EKP veebilehel (www.ecb.int).

47 Kõlblikke varasid võib kasutada keskpanga konto kaudu selles väärtpaberiarveldussüsteemis, mis asub väljaspool selle keskpanga riiki, kui eurosüsteem on andnud loa sellise konto kasutamiseks. Madalmaade keskpangal on 1999. aastast luba kasutada oma kontot rahvusvahelises väärtpaberite keskodepositooriumis Euroclear Belgium tagatistehingute arveldamiseks selle deponitoriumi emiteeritud eurovõlakirjades. Iirimaa keskpangal on 2000. aasta augustist lubatud avada selline konto Euroclearis. Seda kontot võib kasutada kõigi Euroclearis hoitavate kõlblike varade jaoks, kaasa arvatud kõlblike varade jaoks, mis on Eurocleari ülekantud kõlblike ühenduste kaudu.

48 Vt käesoleva peatüki joonealune märkus 46.

Joonis 4 Väärtpaberiarveldussüsteemide vahelised ühendused

Riigis A tegutsev osapool kasutab riigi A keskpangast krediidi saamiseks riikide A ja B väärtpaberiarveldussüsteemide vahelise ühenduse kaudu riigi B väärtpaberiarveldussüsteemis väljalastud kõlblikke varasid.

abil hoiustada vara eelnevalt korrespondentkeskpanka oma kodukeskpanga kontole.

- Koondtagatiste haldussüsteemis saab osapoolkanda turustatavaid varasid korrespondentkeskpanka kodukeskpanga kontole igal ajal. Kui korrespondentkeskpank on kodukeskpanngale varade kättesaamisest teatanud, lisab kodukeskpank need varad osapoolle koondtagatiste kontole.

Turustamatute varade, s.t krediidinõuete ja hüpoteegitagatistega võlainstrumentide kohta on välja töötatud erimenetlus.⁴⁹ Krediidinõuete kui tagatiste piiriülese kasutamise korral⁵⁰ kohaldatakse keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli üht varianti, mis põhineb omandiõiguse üleminekul või loovutamisel kodukeskpanngale või pandi seadmisel kodukeskpanga kasuks või hüpoteekimisel kodukeskpanka esindavale korrespondentkeskpanngale. Peale selle on hüpoteegitagatistega võlainstrumentide piiriülese kasutuse võimaldamiseks kasutusele võetud veel üks erivariant, mis põhineb selliste võlainstrumentide hüpoteekimisel kodukeskpanka esindavale korrespondentkeskpanngale.

Keskpankadevaheline korrespondentpanganduse mudel on osapooltele kasutamiseks avatud eurosüsteemi tööpäevadel kell 9–16 EKP aja (Kesk-Euroopa aja) järgi. Mudelit kasutamise sooviga osapool peab sellest teatama liikmesriigi keskpangale, kellelt ta soovib krediiti saada (s.t oma kodupangale), enne kella 16 EKP aja (Kesk-Euroopa aja) järgi. Peale selle peab osapool tagama, et rahapoliitiliseks operatsiooniks vajalik tagatis jõuab korrespondentkeskpanga kontole hiljemalt kell 16.45 EKP aja (Kesk-Euroopa aja) järgi. Sellest hilisemaid korraldusi ja ülekandeid arvestatakse ainult krediidi puhul, mida antakse järgmisel tööpäeval. Kui osapool teab, et tal on vaja kasutada mudelit hilisemal ajal, peaks ta võimaluse korral kandma varad üle varem (s.t need ette hoiustama). Erandkorras või siis, kui seda on vaja seoses rahapoliitiliste eesmärkidega, võib EKP pikendada keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli lahtiolekuaega kuni TARGETi sulgemisajani.

6.6.2 VÄÄRTPABERiarVELDussÜSTEEMIDE VAHELISED ÜHENDUSED

Lisaks keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudelile võib turustatavate varade piiriüleseks ülekandmiseks kasutada ka kõlblikke ühendusi Euroopa Liidu väärtpaberiarveldussüsteemide vahel.

Otse- või releeühendus kahe väärtpaberiarveldussüsteemi vahel võimaldab ühe väärtpaberiarveldussüsteemi osalisel hoida mõne teise väärtpaberiarveldussüsteemi väljalastud väärtpabereid, olemata osaline selles teises väärtpaberiarveldussüsteemis. Enne nende ühenduste kasutamist eurosüsteemi laenuoperatsioonide tagatiste ülekandmiseks tuleb neid hinnata ja need heaks kiita Euroopa Liidu väärtpaberiarveldussüsteemi kasutamise standardite kohaselt.^{51, 52}

Eurosüsteemi seisukohast täidavad keskpankadevaheline korrespondentpanganduse mudel ja Euroopa Liidu väärtpaberiarveldussüsteemide vahelised ühendused sama ülesannet, võimaldades osapooltel kasutada tagatise piiriülese, s.t mõlemad võimaldavad osapooltel kasutada tagatise krediidi saamiseks oma kodukeskpanngalt isegi siis, kui tagatise on välja lasknud teise riigi väärtpaberiarveldussüsteem. Keskpankadevaheline korrespondentpanganduse mudel ja väärtpaberiarveldussüsteemide vahelised ühendused täidavad seda ülesannet erinevalt. Keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli puhul on piiriülene suhe liikmesriikide keskpankade vahel. Need keskpangad tegutsevad üksteise kontohalduritena. Ühenduste puhul on piiriülene suhe väärtpaberiarveldussüsteemide vahel. Nad avavad üksteise juures nn *omnibus*-kontod. Korrespondentkeskpanka hoiustatud varasid võib kasutada ainult eurosüsteemi laenuoperatsioonide tagatistena. Väärtpaberiarveldussüsteemide

49 Vt käesoleva peatüki 46. jooneakust märkust.

50 Keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli kord hõlmab ainult olukordi, kus võlgniku tegevuskoht on riigis, mille õigus krediidinõuet reguleerib.

51 Kõlblike ühenduste ajakohase loetelu võib leida EKP veebilehelt (www.ecb.int).

52 Vt trükis "Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations" (Euroopa Rahainstituut, jaanuar 1998) EKP veebilehel.

vahelise ühenduse kaudu hoitavaid varasid võib kasutada eurosüsteemi laenuoperatsioonides või osapoole äranägemisel muul otstarbel. Väärtpaberiarveldussüsteemide vaheliste ühenduste korral hoiavad osapooled varasid oma koduväärtpaberiarveldussüsteemi kontol ega vaja kontohaldureid.

7. PEATÜKK

KOHUSTUSLIK RESERV¹

7.1 ÜLDIST

EKP kohustab krediidasutusi hoidma kohustusliku reservi liikmesriikide keskpankades olevatel kontodel eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi raames. Kõnealuse süsteemi õiguslik raamistik on sätestatud EKPSi põhikirja artiklis 19, nõukogu 23. novembri 1998. aasta määruses (EÜ) nr 2531/98 kohustuslike reservide kohaldamise kohta Euroopa Keskpanga poolt² ja Euroopa Keskpanga määruses (EÜ) nr 1745/2003 kohustuslike reservide kohaldamise kohta (EKP/2003/9).³ Määruse EKP/2003/9 rakendamise tagatakse, et eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi tingimused on ühetaolised kogu euroalal.

Iga asutuse kohustusliku reservi summa määratakse kindlaks tema reservibaasi põhjal. Eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem võimaldab osapooltel kasutada perioodi keskmist täitmist, mis tähendab, et reservinõude täitmine määratakse kindlaks osapoolte reservikontode kalendripäeva lõpu jäägi keskmise põhjal arvestusperioodi ajal. Institutsioonide kohustuslike reservide suhtes makstakse intressi eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide määra ulatuses.

Eelkõige üritab eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem lahendada järgmisi rahapoliitilisi ülesandeid:

- *Rahaturu intressimäärade stabiliseerimine:* Eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi perioodi keskmise täitmise eesmärk on aidata kaasa rahaturu intressimäärade stabiliseerimisele, motiveerides asutusi tasandama ajutiste likviidsuskõikumiste mõju.
- *Struktuurilise likviidsuspuudujäägi loomine või suurendamine:* Eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem aitab luua või suurendada struktuurilist likviidsuspuudujääki. Nii võib paraneda eurosüsteemi suutlikkus tegutseda tõhusa likviidsuse pakkujana.

Kohustusliku reservi rakendamisel peab EKP toimima vastavalt eurosüsteemi eesmärkidele, mis on määratletud asutamislepingu artikli 105 lõi-

kes 1 ja EKPSi põhikirja artiklis 2; see tähendab muu hulgas seda, et püütakse vältida krediidasutuste soovimatut paigutamist väljapoole euroala või euroala pangasüsteemi.

7.2 ASUTUSED, MILLE KOHTA KEHTIB KOHUSTUSLIKU RESERV NÕUE

Vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 19.1 kehtestab EKP liikmesriikides tegutsevate krediidasutuste kohta kohustusliku reservi nõude. See tähendab, et eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem kehtib ka euroalal registreerimata kontoriga üksuste euroalal tegutsevate filiaalide kohta. Euroalal tegutsevate krediidasutuste väljaspool euroala asuvate filiaalide suhtes kõnealust süsteemi ei rakendata.

Asutused vabastatakse kohustusliku reservi nõudest automaatselt alates selle arvestusperioodi algusest, mil nende tegevusluba tühistatakse või loovutatakse või mille jooksul osaleva liikmesriigi õigusorgan või muu pädev asutus teeb otsuse käivitada asutuse suhtes likvideerimismenetlus. Vastavalt nõukogu 23. novembri 1998. aasta määrusele (EÜ) nr 2531/98 ja määrusele EKP/2003/9 võib EKP mittediskrimineerivalt vabastada asutused eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi kohustustest, kui nõuete kehtestamisega nende konkreetsete asutuste kohta ei täidetak selle süsteemi eesmärgi. Sellise vabastuse otsustamisel võtab EKP arvesse üht või mitut järgmist tingimust:

- asutus täidab eriülesandeid;
- asutus ei konkureeri pangandustegevuse alal muude krediidasutustega ja/või
- kõik asutuse hoiused on ette nähtud piirkondlikuks ja/või rahvusvaheliseks arenguabiks.

EKP koostab nimekirja asutustest, kelle kohta kehtib eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem, ning haldab seda. Lisaks sellele avaldab

1 Käesolev peatükk täidab üksnes teavitamise eesmärki.

2 EÜT L 318, 27.11.1998, lk 1.

3 ELT L 250, 2.10.2003, lk 10.

EKP nimekirja selliste asutuste kohta, mis on vabastatud kõnealuse süsteemiga kaasnevatest kohustustest muul põhjusel kui saneerimismeetmed.⁴ Osapooled saavad nimekirjade põhjal kindlaks teha, kas neil on kohustusi mõne asutuse ees, mille suhtes kohaldatakse reservinõuet. Nimekirju, mis tehakse avalikkusele kättesaadavaks pärast eurosüsteemi iga kalendrikuu viimase pangapäeva lõppu, kasutatakse kahe kalendrikuu pärast algava reservide arvestusperioodi reservibaasi arvutamiseks. Näiteks veebruari lõpus avaldatud nimekirja kasutatakse aprillis algava reservide arvestusperioodi reservibaasi arvutamiseks.

7.3 KOHUSTUSLIKU RESERVI KINDLAKSMÄÄRAMINE

RESERVIBAAS JA KOHUSTUSLIKU RESERVI MÄÄR

Asutuse reservibaas määratakse kindlaks tema bilansikomponentide põhjal. Bilansiandmed esitatakse liikmesriikide keskpankadele EKP raha- ja pangandusstatistika raames (vt punkt 7.5).⁵ Täieliku aruandluskohustusega asutuste puhul kasutatakse konkreetse kalendrikuu bilansiandmeid selleks, et määrata kindlaks kahe kalendrikuu pärast algava reservide arvestusperioodi reservibaas. Näiteks veebruari lõpu bilansi alusel arvutatud reservibaasi kasutatakse sellise kohustusliku reservi nõude arvutamiseks, mida osapool peab täitma aprillis algaval reservi arvestusperioodil.

EKP raha- ja pangandusstatistika aruandlussüsteem võimaldab väikesed asutused osaliselt aruandluskoormusest vabastada. Asutused, kelle kohta see säte kehtib, peavad esitama kord kvartalis (kvartalilõpu andmete seisuga) piiratud kogumi bilansiandmeid ning nende aruandlustähtaeg on pikem kui suurematel asutustel. Nende asutuste konkreetse kvartali kohta esitatud bilansiandmete põhjal määratakse kahekuiise lõtkuga kindlaks kolme järjestikuse arvestusperioodi reservibaas. Näiteks esimese kvartali lõpu (märts) bilanssi kasutatakse juunis, juulis ja augustis algavate arvestusperioodide reservibaasi arvutamiseks.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 2531/98 on EKP-l õigus arvata asutuste reservibaasi hulka vahendite aktsepteerimisest tulenevad kohustused ja bilansivälistest kirjetest tulenevad kohustused. Eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi puhul arvatakse reservibaasi tegelikult ainult sellised kohustuste kategooriad nagu “hoiused” ja “emiteeritud võlakirjad” (vt taustinfo 9).

Reservibaasi hulka ei arvata kohustusi teiste asutuste ees, kes kuuluvad eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi kuuluvate asutuste nimekirja ning kohustusi EKP ja liikmesriikide keskpankade ees. Selleks et väljalaskja saaks kohustuste kategooria “väljalastud võlakirjad” reservibaasist maha arvata, peab ta suutma tõendada, kui suurt hulka neist instrumentidest hoiavad tegelikult asutused, kelle kohta kehtib eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteem. Kui selliseid tõendeid ei ole võimalik esitada, võivad väljalaskjad kasutada iga nimetatud bilansikirje puhul kindla protsendimääraga tavapärasest mahaarvamist.⁶

EKP võtab kohustusliku reservi määra kindlaksmääramisel arvesse ülempiiri, mis on sätestatud nõukogu määruses (EÜ) nr 2531/98. EKP rakendab enamiku reservibaasi kuuluvate kirjete suhtes ühtset kohustusliku reservi määra, mis ei ole null. See kohustusliku reservi määr on sätestatud EKP määruses kohustuslike reservide kohta. EKP sätestab kohustusliku reservi nullmäära järgmiste kohustuste kategooriate suhtes: “üle kaheaastase kokkulepitud tähtajaga hoiused”, “etteteatamisega lõpetatavad üle kaheaastase tähtajaga hoiused”, “repotehingud” ja “üle kaheaastase kokkulepitud tähtajaga võlakirjad” (vt taustinfo 9). EKP võib kohustusliku reservi määra igal ajal muuta. EKP teatab kohustusliku reservi määra muutumisest enne esimest reservide arvestusperioodi, mille kohta muudatused kehtivad.

4 Need nimekirjad on üldsusele kättesaadavad EKP veebilehel (www.ecb.int).

5 EKP raha- ja pangandusstatistika aruandlussüsteemi kirjeldatuse lisas 4.

6 Vt määrus EKP/2003/9. Täiendavat teavet tavapärase mahaarvamise määra kohta võib leida EKP veebilehelt (www.ecb.int) ja samuti eurosüsteemi veebilehtedelt (vt lisa 5).

RESERVINÕUETE ARVUTAMINE

Iga üksiku asutuse reservinõude arvutamiseks rakendatakse kõlblike kohustuste summa suhtes vastava kohustuste kategooria kohustusliku reservi määra.

Iga asutus arvab oma kohustusliku reservi nõudest maha 100 000 euro suuruse summa igas liikmesriigis, kus ta tegutseb. Sellise vähenduse lubamine ei piira eurosüsteemi kohustuslikku reservi rakendava asutuse õiguslike kohustusi.⁷

Iga arvestusperioodi kohustusliku reservi nõue ümardatakse lähima euroni.

⁷ Asutuste puhul, kellel on EKP raha- ja pangandusstatistika aruandlussüsteemi (vt lisa 4) sätete kohaselt lubatud esitada statistilisi andmeid konsolideeritult ühe rühmana, lubatakse kogu rühmale kui tervikule vaid üks selline vähendus, kui asutused ei esita teavet reservibaasi ja reservihoiuste kohta piisavalt üksikasjalikult, et eurosüsteem saaks kontrollida nende täpsust ja kvaliteeti ning määrata kindlaks iga üksiku rühma kuuluva asutuse reservinõude.

Taustinfo 9

RESERVIBAAS JA KOHUSTUSLIKU RESERVI MÄÄR

A. Reservibaasi kantud kohustused, mille suhtes rakendatakse positiivset kohustusliku reservi määra

Hoiused¹

- Üleõhoiused
- Hoiused, mille kokkulepitud tähtaeg on kuni kaks aastat
- Etteteatamisega lõpetatavad kuni kaheaastase tähtajaga hoiused

Väljalastud võlakirjad

- Võlakirjad, mille kokkulepitud tähtaeg on kuni kaks aastat

B. Reservibaasi kantud kohustused, mille suhtes rakendatakse kohustusliku reservi nullmäära

Hoiused¹

- Üle kaheaastase kokkulepitud tähtajaga hoiused
- Etteteatamisega lõpetatavad üle kaheaastase tähtajaga hoiused
- Repod

Väljalastud võlakirjad

- Üle kaheaastase kokkulepitud tähtajaga võlakirjad

C. Reservibaasist välja jäetud kohustused

- Kohustused teiste asutuste ees, kelle suhtes kohaldatakse eurosüsteemi kohustusliku reservi nõuet
- Kohustused EKP ja liikmesriikide keskpankade ees

¹ Euroopa Keskpanka 16. detsembri 2004. aasta määruses (EÜ) nr 2181/2004 (EKP/2004/21), millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2423/2001 (EKP/2001/13) rahaloomeasutuste sektori koondbilansi kohta ja määrust (EÜ) nr 63/2002 (EKP/2001/18) rahaloomeasutustes kodumajapidamiste ning kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvate ettevõtete hoiuste ja laenude suhtes kohaldatavate intressimäärade statistika kohta (ELT L 371, 18.12.2004, lk 42), on selgesõnaliselt sätestatud, et kohustusi hoiuste näol tuleb aruandluses kajastada nimiväärtusega. Nimiväärtus on laenu põhisumma, mille võlgnik peab laenulepingu kohaselt võlausaldajale tagasi maksma. Muudatus osutus vajalikuks sellepärast, et nõukogu 8. detsembri 1986. aasta direktiivi 86/635/EMÜ pankade ja muude rahandusasutuste raamatupidamise aasta- ja ühendaruannete kohta (EÜT L 372, 31.12.1986, lk 1) oli muudetud nii, et teatavate finantsinstrumentide hinda saaks kindlaks määrata õiglase väärtuse põhimõttel.

7.4 RESERVIHOIUSTE HOIDMINE

KOHUSTUSLIKU RESERVI ARVESTUSPERIOOD

EKP avaldab reserve arvestusperioodide kalendri vähemalt kolm kuud enne iga aasta algust.⁸ Reserve arvestusperiood algab esimese põhilise refinantseerimisoperatsiooni arvelduspäeval pärast EKP nõukogu koosolekut, kus kavandatakse eelnevalt rahapoliitilise olukorra igakuine hindamine. Erijuhtudel võidakse avaldatud kalendrit muuta, muu hulgas sõltuvalt EKP nõukogu koosolekute ajakava muutusest.

RESERVIHOIUSED

Iga asutus peab hoidma oma kohustuslikku reservi ühel või mitmel reservikontol oma tegutsemiskohajärgse liikmesriigi keskpangas. Kui asutusel on liikmesriigis mitu üksust, vastutab peakontor asutuse kõigi omamaiste üksuste kohustusliku reservi koondnõuete täitmise eest.⁹ Kui asutusel on üksused mitmes liikmesriigis, peab ta hoidma iga sellise liikmesriigi keskpangas, kus ta üksus tegutseb, kohustuslikku reservi, mis määratakse kindlaks vastavalt tema reservibaasile vastavas liikmesriigis.

Reservikontona võib kasutada asutuse arvelduskontosid liikmesriikide keskpankades. Reservihoiuseid arvelduskontodel võib kasutada päevasesteks arveldusteks. Asutuse päevane reservihoius arvutatakse tema reservikontol oleva päevalõpujäägina.

Asutus võib taotleda oma asukohajärgse liikmesriigi keskpangalt luba hoida kõiki oma kohustuslikke reserve kaudselt vahendaja kaudu. Üldjuhul on võimalus hoida kohustuslikke reserve vahendaja kaudu vaid asutustel, mida osaliselt (nt sularahahaldus) haldab vahendaja (nt hoiupankade ja ühistupankade võrgud võivad oma reservihoiused tsentraliseerida). Vahendaja kaudu kohustusliku reservi hoidmise suhtes kohaldatakse määruse EKP/2003/9 sätteid.

RESERVIHOIUSTE TASUSTAMINE INTRESSIGA

Kohustusliku reservi hoiuste pealt makstakse taustinfos 10 sätestatud valemi kohaselt intressi, mis võrdub EKP põhiliste refinantseerimisoperatsioonide keskmise (kalendripäevade arvu

järgi kaalutud) intressiga kohustusliku reservi arvestusperioodil. Kohustuslikku reservi ületavalt reservihoiustelt intressi ei maksta. Intressi makstakse järgmisel RKP pangapäeval (s.o riigi keskpanga tööpäeval) pärast selle arvestusperioodi lõppu, mille eest intressi arvestati.

7.5 RESERVIBAASI ARUANDLUS NING SELLE KINNITAMINE JA KONTROLLIMINE

Kohustuslikku reservi rakendavad asutused arvutavad ise kohustusliku reservi rakendamiseks vajalikud reservibaasi kirjed ning need esitatakse liikmesriikide keskpankadele EKP raha- ja pangandusstatistika raames (vt lisa 4). Määruse EKP/2003/9 artiklis 5 on määratletud asutuse reservibaasi ja reservinõuete aruandlus ning selle kinnitamise kord.

Asutus toimib kohustusliku reservi aruandluse ja selle kinnitamise puhul järgmiselt. Asutuse kohustusliku reservi arvutamiseks kõnealusel arvestusperioodil teeb algatuse kas asjakohane osalev riigi keskpank või asutus. Kohustusliku reservi arvutanud osapool teatab sellest hiljemalt kolm RKP pangapäeva enne arvestusperioodi algust. Asjakohane osaleva riigi keskpank võib kindlaks määrata varasema kohustuslikust reservist teatamise tähtaja. Samuti võidakse kindlaks määrata täiendav tähtaeg, mille jooksul asutus peab teatama kõikidest reservibaasi ja teatatud kohustuslike reserve muudatustest. Teate saanud osapool kinnitab arvutatud kohustusliku reservi hiljemalt arvestusperioodi algusele eelneval RKP pangapäeval. Kui teate saanud osapool ei ole sellele vastanud hiljemalt arvestusperioodi algusele eelneva RKP pangapäeva lõpuks, loetakse asutuse kohustusliku reservi summa asjakohaseks arvestusperioodiks kinnitatuks. Pärast asutuse kohustusliku reservi kinnitamist asjakohaseks arvestusperioodiks ei ole neid võimalik muuta.

8 Tavaliselt avalikustatakse kalender EKP pressiteates eurosüsteemi veebilehtedel (vt lisa 5). Lisaks avaldatakse kõnealune kalender Euroopa Liidu Teatajas ja liikmesriikide keskpankade veebilehel.

9 Kui asutusel ei ole tegutsemiskoha liikmesriigis peakontorit, peab ta määrama põhifiliaali, kes vastutab asutuse kõigi asjakohases liikmesriigis asuvate üksuste kohustusliku reservi koondnõuete täitmise eest.

KOHUSTUSLIKU RESERVI HOIUSTE INTRESSI ARVUTAMINE

Kohustusliku reservi hoidmise eest makstakse järgmise valemi kohaselt arvutatavat intressi:

$$R_t = \frac{H_t \cdot n_t \cdot r_t}{100 \cdot 360}$$

$$r_t = \sum_{i=1}^{n_t} \frac{MR_i}{n_t}$$

kus

R_t = kohustuslike reservide hoiuste pealt arvestusperioodil t makstav intress.

H_t = keskmised päevased kohustuslike reservide hoiused arvestusperioodil t .

n_t = kalendripäevade arv arvestusperioodil t .

r_t = kohustuslike reservide hoiuste pealt makstava intressi määr arvestusperioodil t . Intressimäär ümardatakse kahe kümnendkohani.

i = arvestusperioodi t kalendripäev i .

MR_i = kalendripäeval i või enne seda arveldatud viimaste põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressi piirmäär.

Asutustele, kes võivad tegutseda teiste asutuste kaudsete reservihoiuste vahendajatena, on määruses EKP/2003/9 sätestatud aruandluse erinõuded. Reservi hoidmine vahendaja kaudu ei muuda vahendaja kaudu reservi hoidva asutuse statistilise aruandluse kohustusi.

EKP-1 ja liikmesriikide keskpankadel on õigus kontrollida kogutud andmete täpsust ja kvaliteeti vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 2531/98.

7.6 KOHUSTUSLIKU RESERVI NÕUDE RIKKUMINE

Kohustusliku reservi nõude rikkumine tekib siis, kui asutuse kalendripäeva lõpu keskmine jääk reservikontodel reserviarvestusperioodil on väiksem kui selle asutuse reservinõue vastaval reserviarvestusperioodil.

Kui asutus rikub reservinõuet täielikult või osaliselt, võib EKP kehtestada ühe järgmistest sanktsioonidest vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 2531/98:

- asjaomase asutuse poolt täitmata jäetud reservinõude summa suhtes rakendatavat laenuintressi piirmäära kuni 5 protsendipunkti võrra ületava summa tasumine;
- asjaomase asutuse poolt täitmata jäetud reservinõude summa suhtes rakendatava kuni kahekordse laenuintressi piirmäära tasumine või
- nõue, et asjaomane asutus peab EKPd või liikmesriigi keskpangas avama intressita hoiused, mille väärtus on asjaomase asutuse poolt täitmata jäänud reservinõude kolmekordne väärtus. Hoiuse tähtaeg ei tohi ületada ajavahemikku, mille jooksul asutus ei täitnud reservinõuet.

Kui asutus rikub eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi käsitlevatest määrustest ja otsustest tulenevaid kohustusi (s.t kui asjaomast teavet ei edastata õigeks ajaks või kui edastatav teave ei ole korrektne), on EKP-l õigus kehtestada sanktsioone kooskõlas nõukogu 23. novembri 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 2532/98 Euroopa Keskpanga volituste kohta rakendada sanktsioone ja 23. septembri 1999. aasta määrusega Euroopa Keskpanga volituste kohta rakendada sanktsioone (EKP/1999/4).¹⁰ EKP juhatus võib määratleda ja avaldada kriteeriumid, mille alusel ta kohaldab sanktsioone, mis on sätestatud nõukogu 23. novembri 1998. aasta määruse (EÜ) nr 2531/98¹¹ artikli 7 lõikes 1.

Lisaks sellele võib eurosüsteem kohustusliku reservi nõude raske rikkumise korral peatada osapoolte osaluse avaturuoperatsioonides.

¹⁰ EÜT L 264, 12.10.1999, lk 21.

¹¹ Need kriteeriumid avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas teatise pealkirjaga "Euroopa Keskpanga teatis kohustusliku reservi hoidmise kohustuse rikkumise suhtes kohaldatavate sanktsioonide kehtestamise kohta" (EÜT C 39, 11.2.2000, lk 3).

LISA 1

RAHAPOLIITILISTE OPERATSIOONIDE JA MENETLUSTE NÄITED

NÄIDETE LOETELU

Näide 1	Fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlusena teostatavad pöördtehingud likviidsuse lisamiseks	64
Näide 2	Muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena teostatavad pöördtehingud likviidsuse lisamiseks	65
Näide 3	Muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena teostatav EKP võlasertifikaatide väljalaskmine	66
Näide 4	Muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena teostatavad valuutavahetustehingud likviidsuse absorbeerimiseks	67
Näide 5	Muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena teostatavad valuutavahetustehingud likviidsuse lisamiseks	69
Näide 6	Riskiohjemeetmed	71

Näide 1

FIKSEERITUD INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISENETLUSENA TEOSTATAVAD PÖÖRDTEHINGUD LIKVIIDSUSE LISAMISEKS

EKP otsustab lisada turule likviidsust fikseeritud intressimääraga pakkumisenetlusena teostatava pöördteingu abil.

Kolm osapoolt esitavad järgmised pakkumised:

Osapool	Pakkumine (miljonites eurodes)
1. pank	30
2. pank	40
3. pank	70
Kokku	140

EKP otsustab jaotada kokku 105 miljonit eurot.

Jaotuse protsendimäär on:

$$\frac{105}{(30 + 40 + 70)} = 75\%$$

Jaotamine osapoolte vahel toimub järgmiselt:

Osapool	Pakkumine (miljonites eurodes)	Jaotatud summa (miljonites eurodes)
1. pank	30	22,5
2. pank	40	30,0
3. pank	70	52,5
Kokku	140	105,0

Näide 2

MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISEMENETLUSENA TEOSTATAVAD PÖÖRDTEHINGUD LIKVIIDSUSE LISAMISEKS

EKP otsustab lisada turule likviidsust muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena teostatava pöördteingu abil.

Kolm osapoolt esitavad järgmised pakkumised:

Intressimäär (%)	Summa (miljonites eurodes)			Pakkumised kokku	Kumulatiivsed pakkumised
	1. pank	2. pank	3. pank		
3,15				0	0
3,10		5	5	10	10
3,09		5	5	10	20
3,08		5	5	10	30
3,07	5	5	10	20	50
3,06	5	10	15	30	80
3,05	10	10	15	35	115
3,04	5	5	5	15	130
3,03	5		10	15	145
Kokku	30	45	70	145	

EKP otsustab jaotada 94 miljonit eurot intressi piirmääraga 3,05%.

Täielikult rahuldatakse kõik pakkumised, mis ületavad 3,05% (kui kumulatiivne summa on 80 miljonit eurot). 3,05% juures on jaotuse protsendimäär:

$$\frac{94 - 80}{35} = 40\%$$

Intressi piirmäära juures 1. pangale jaotatud summa on näiteks:

$$0,4 \times 10 = 4$$

1. pangale jaotatav kogusumma on:

$$5 + 5 + 4 = 14$$

Jaotamise tulemused võib kokku võtta järgmiselt:

Osapooled	Summa (miljonites eurodes)			Kokku
	1. pank	2. pank	3. pank	
Pakkumised kokku	30,0	45,0	70,0	145
Jaotatud summa kokku	14,0	34,0	46,0	94

Kui jaotamismenetlus toimub ühtse intressimääraga (Hollandi) enampakkumise kohaselt, on osapooltele jaotatud summade suhtes rakendatav intressimäär 3,05%.

Kui jaotamismenetlus toimub mitme intressimääraga (Ameerika) enampakkumise kohaselt, ei rakendata osapooltele jaotatud summade suhtes ühtset intressimäära; näiteks 1. pangale määratakse 5 miljonit eurot intressimääraga 3,07%, 5 miljonit eurot intressimääraga 3,06% ja 4 miljonit eurot intressimääraga 3,05%.

Näide 3

MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISEMENETLUSENA TEOSTATAV EKP VÕLASERTIFIKAATIDE VÄLJALASKMINE

EKP otsustab absorbeerida turult likviidsust muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena teostatava EKP võlasertifikaatide väljalaske abil.

Kolm osapoolt esitavad järgmised pakkumised:

Intressimäär (%)	Summa (miljonites eurodes)				Kumulatiivsed pakkumised
	1. pank	2. pank	3. pank	Kokku	
3,00				0	0
3,01	5		5	10	10
3,02	5	5	5	15	25
3,03	5	5	5	15	40
3,04	10	5	10	25	65
3,05	20	40	10	70	135
3,06	5	10	10	25	160
3,08	5		10	15	175
3,10		5		5	180
Kokku	55	70	55	180	

EKP otsustab jaotada nominaalsumma 124,5 miljonit eurot intressi piirmääraga 3,05%.

Täielikult rahuldatakse kõik pakkumised, mis on madalamad kui 3,05% (sel juhul kumulatiivne summa on 65 miljonit eurot). 3,05% juures on jaotuse protsendimäär:

$$\frac{124,5 - 65}{70} = 85\%$$

Intressi piirmäära juures on 1. pangale jaotatud summa näiteks:

$$0,85 \times 20 = 17$$

1. pangale määratav kogusumma on:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 17 = 42$$

Jaotamise tulemused võib kokku võtta järgmiselt:

Osapooled	Summa (miljonites eurodes)			
	1. pank	2. pank	3. pank	Kokku
Pakkumised kokku	55,0	70,0	55,0	180,0
Jaotatud summa kokku	42,0	49,0	33,5	124,5

Näide 4

MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISEMENETLUSENA TEOSTATAVAD VALUUTAVAHETUSTEHINGUD LIKVIIDSUSE ABSORBEERIMISEKS

EKP otsustab absorbeerida turult likviidsust ning teostab selleks muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena euro ja USA dollari vahetustehingu. (Märkus: käesolevas näites kaubeldakse euros preemiaga.)

Kolm osapoolt esitavad järgmised pakkumised:

Kursivahed (× 10 000)	Summa (miljonites eurodes)				Kumulatiivsed pakkumised
	1. pank	2. pank	3. pank	Kokku	
6,84				0	0
6,80	5		5	10	10
6,76	5	5	5	15	25
6,71	5	5	5	15	40
6,67	10	10	5	25	65
6,63	25	35	40	100	165
6,58	10	20	10	40	205
6,54	5	10	10	25	230
6,49		5		5	235
Kokku	65	90	80	235	

EKP otsustab jaotada 158 miljonit eurot kursivahe piirnoteeringuga 6,63. Täielikult rahuldatakse kõik pakkumised, mis ületavad 6,63 punkti (sellisel juhul on kumulatiivne summa 65 miljonit eurot). 6,63 punkti juures on jaotuse protsendimäär:

$$\frac{158 - 65}{100} = 93\%$$

Kõnealuse piirnoteeringu juures on 1. pangale määratav summa näiteks:

$$0,93 \times 25 = 23,25$$

1. pangale määratav kogusumma on:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 23,25 = 48,25$$

Jaotamise tulemused võib kokku võtta järgmiselt:

Osapooled	Summa (miljonites eurodes)			
	1. pank	2. pank	3. pank	Kokku
Pakkumised kokku	65,0	90,0	80,0	235,0
Jaotatud summa kokku	48,25	52,55	57,20	158,0

EKP fikseerib operatsiooni teostamiseks euro ja USA dollari vahelise hetkekursi 1,1300 juures.

Kui jaotamismenetlus toimub ühtse intressimääraga (Hollandi) enampakkumise kohaselt, ostab eurosüsteem operatsiooni alguspäeval 158 000 000 eurot ja müüb 178 540 000 USA dollarit. Operatsiooni tähtpäeval müüb eurosüsteem 158 000 000 eurot ja ostab 178 644 754 USA dollarit (forvardkurs on $1,1300 = 1,130663 + 0,000663$).

Näide 4 (järg)

Kui jaotamismenetlus toimub mitme intressimääraga (Ameerika) enampakkumise kohaselt, vahetab eurosüsteem euro ja USA dollari summasid järgmises tabelis näidatud viisil:

Hetketehting			Forvardtehting		
Vahetuskurss	EUR ost	USD müük	Vahetuskurss	EUR müük	USD ost
1,1300			1,130684		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130680	10 000 000	11 306 800
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130676	15 000 000	16 960 140
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130671	15 000 000	16 960 065
1,1300	25 000 000	28 250 000	1,130667	25 000 000	28 266 675
1,1300	93 000 000	105 090 000	1,130663	93 000 000	105 151 659
1,1300			1,130658		
1,1300			1,130654		
1,1300			1,130649		
Kokku	158 000 000	178 540 000		158 000 000	178 645 339

Näide 5

MUUTUVA INTRESSIMÄÄRAGA PAKKUMISEMENETLUSENA TEOSTATAVAD VALUUTAVAHETUSTEHINGUD LIKVIIDSUSE LISAMISEKS

EKP otsustab lisada turule likviidsust ning teostab selleks muutuva intressimääraga pakkumismenetlusena euro ja USA dollari vahetustehingu. (Märkus: käesolevas näites kaubeldakse euros preemiaga.)

Kolm osapoolt esitavad järgmised pakkumised:

Kursivahed (× 10 000)	Summa (miljonites eurodes)				Kumulatiivsed pakkumised
	1. pank	2. pank	3. pank	Kokku	
6,23					
6,27	5		5	10	10
6,32	5		5	10	20
6,36	10	5	5	20	40
6,41	10	10	20	40	80
6,45	20	40	20	80	160
6,49	5	20	10	35	195
6,54	5	5	10	20	215
6,58		5		5	220
Kokku	60	85	75	220	

EKP otsustab jaotada 197 miljonit eurot kursivahe piirnoteeringuga 6,54. Täielikult rahuldatakse kõik pakkumised, mis on madalamad kui 6,54 punkti (sellisel juhul kumulatiivne summa on 195 miljonit eurot). 6,54 punkti juures on jaotuse protsendimäär:

$$\frac{197 - 195}{20} = 10\%$$

Kõnealuse piirnoteeringu juures on 1. pangale määratav summa näiteks:

$$0,10 \times 5 = 0,5$$

1. pangale määratav kogusumma on:

$$5 + 5 + 10 + 10 + 20 + 5 + 0,5 = 55,5$$

Jaotamise tulemused võib kokku võtta järgmiselt:

Osapooled	Summa (miljonites eurodes)			
	1. pank	2. pank	3. pank	Kokku
Pakkumised kokku	60,0	85,0	75,0	220
Jaotatud summa kokku	55,5	75,5	66,0	197

EKP fikseerib operatsiooni teostamiseks euro ja USA dollari vahelise hetkekursi 1,1300 juures.

Kui jaotamismenetlus toimub ühtse intressimääraga (Hollandi) enampakkumise kohaselt, müüb eurosüsteem toimingu alguspäeval 197 000 000 eurot ja ostab 222 610 000 USA dollarit. Operatsiooni tähtpäeval ostab eurosüsteem 197 000 000 eurot ja müüb 222 738 838 USA dollarit (forvardkurs $1,130654 = 1,1300 + 0,000654$).

Näide 5 (järg)

Kui jaotamismenetlus toimub mitme intressimääraga (Ameerika) enampakkumise kohaselt, vahetab eurosüsteem euro ja USA dollari summasid järgmises tabelis näidatud viisil:

Hetketehting			Forvardtehting		
Vahetuskurss	EUR müük	USD ost	Vahetuskurss	EUR ost	USD müük
1,1300			1,130623		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130627	10 000 000	11 306 270
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130632	10 000 000	11 306 320
1,1300	20 000 000	22 600 000	1,130636	20 000 000	22 612 720
1,1300	40 000 000	45 200 000	1,130641	40 000 000	45 225 640
1,1300	80 000 000	90 400 000	1,130645	80 000 000	90 451 600
1,1300	35 000 000	39 550 000	1,130649	35 000 000	39 572 715
1,1300	2 000 000	2 260 000	1,130654	2 000 000	2 261 308
1,1300			1,130658		
Kokku	197 000 000	222 610 000		197 000 000	222 736 573

Näide 6

RISKIOHJEMEETMED

Käesolev näide illustreerib eurosüsteemi likviidsust lisavate operatsioonide tagatisvara suhtes kohaldatavat riskiohjeraamistikku.¹ Näite aluseks on eeldus, et osapool osaleb järgmistes eurosüsteemi rahapoliitilistes operatsioonides:

- 28. juulil 2004 algav ja 4. augustil 2004 lõppev põhiline refinantseerimisoperatsioon, mille raames määratakse osapoolele 50 miljonit eurot intressimääraga 4,24%;
- 29. juulil 2004 algav ja 21. oktoobril 2004 lõppev pikemaajaline refinantseerimisoperatsioon, mille raames määratakse osapoolele 45 miljonit eurot intressimääraga 4,56%; ning
- 4. augustil 2004 algav ja 11. augustil 2004 lõppev põhiline refinantseerimisoperatsioon, mille raames määratakse osapoolele 35 miljonit eurot intressimääraga 4,26%.

Tabelis 1 kirjeldatakse selliste turustatavate varade omadusi, mida osapool kasutab nimetatud operatsioonide katteks.

TABEL 1 TEHINGUTES KASUTATAV TURUSTATAV ALUSVARA

Nimi	Vara liik	Tähtpäev	Omadused				Turu- väärtuse allahindlus
			Kupong	Kupongi sagedus	Järele- jäänud tähtaeg		
Vara A	Varaga tagatud instrument	29.08.2006	Fikseeritud määraga	6 kuud	2 aastat	3,50%	
Vara B	Keskvalitsuse võlakiri	19.11.2008	Muutuva määraga	12 kuud	4 aastat	0,50%	
Vara C	Äriühingu võlakiri	12.05.2015	Nullmääraga kupong		> 10 aastat	15,00%	
Hinnad protsentides (sh kogunenud intress) ^{*)}							
28.07.2004	29.07.2004	30.07.2004	02.08.2004	03.08.2004	04.08.2004	05.08.2004	
102,63	101,98	100,55	101,03	100,76	101,02	101,24	
	98,35	97,95	98,15	98,56	98,73	98,57	
					55,01	54,87	

1) Konkreetse hindamispäeva kohta esitatud hinnad vastavad kõnealusele hindamispäevale eelneva pangapäeva kõige representatiivsemale hinnale.

¹ Näite aluseks on eeldus, et lisatagatise nõude vajalikkuse arutamisel võetakse arvesse pakkumistoiminguga väljastatud vahenditel kogunenud intressi ning nõude esitamise lävi on 0,5% pakkumistoiminguga väljastatud vahenditest.

Näide 6 (järg)

Märgistatud tagatiste haldussüsteem

Esmalt eeldatakse, et tehinguid teostatakse riigi keskpangaga, kus kasutatakse süsteemi, mille puhul alusvara märgistatakse iga tehingu jaoks. Alusvara hinnatakse iga päev. Riskiohjeraamistikku võib kirjeldada järgmiselt (vt ka tabel 2):

1. 28. juulil 2004 sõlmib osapool tagasiostutehingu riigi keskpangaga, kes ostab 50,6 miljoni euro eest vara A. Vara A on varaga tagatud ja fikseeritud kupongimääraga instrument, mille tähtpäev on 29. augustil 2006. Seega on selle järelejäänud tähtaeg kaks aastat, mis eeldab 3,5% suurust turuväärtuse allahindlust. Kõnealusel päeval on vara A turuhind vaadeldaval turul 102,63%, mis hõlmab kogunenud kupongiintressi. Osapool peab esitama sellises koguses vara A, et pärast 3,5% suurust turuväärtuse allahindluse mahaarvamist oleks selle väärtus suurem kui jaotatud 50 miljonit eurot. Seega esitab osapool vara A nominaalväärtusega 50,6 miljonit eurot, mille kohandatud turuväärtus kõnealusel päeval on 50 113 203 eurot.

2. 29. juulil 2004 sõlmib osapool tagasiostutehingu riigi keskpangaga, kes ostab 21 miljoni euro eest vara A (turuhind 101,98%, turuväärtuse allahindlus 3,5%) ja 25 miljoni euro eest vara B (turuhind 98,35%). Vara B on muutuva kupongimaksimääraga keskvalitsuse võlakiri, mille suhtes rakendatakse 0,5% suurust turuväärtuse allahindlust. Vara A ja vara B kohandatud turuväärtus kõnealusel päeval on 45 130 810 eurot, mis on seega rohkem kui nõutav 45 000 000 eurot.

29. juulil 2004 hinnatakse 28. juulil 2004 algatatud põhilise refinantseerimisoperatsiooni alusvara ümber. 101,98% suuruse turuhinna juures jääb vara A allahinnatud turuväärtus ikkagi nõude esitamise läve alam- ja ülempiiridesse. Sellest tulenevalt leitakse, et algselt panditud tagatis katab nii esialgu pakkumistoiminguga väljastatud vahendite summa kui ka kogunenud intressi summas 5 889 eurot.

3. 20. juulil 2004 hinnatakse alusvara ümber: vara A turuhind on 100,55% ja vara B turuhind on 97,95%. 28. juulil 2004 alanud põhiliselt refinantseerimisoperatsioonilt kogunenud intress on 11 778 eurot ning 29. juulil 2004 alanud pikemaajaliselt refinantseerimisoperatsioonilt kogunenud intress on 5 700 eurot. Seetõttu jääb vara A kohandatud turuväärtus esimese tehingu puhul 914 218 euro võrra tehingu tagatavast summast (s.o pakutud likviidsus pluss kogunenud intress) allapoole, kuid ka allapoole nõude esitamise läve alampiiri, milleks on 49 761 719 eurot. Osapool esitab vara A nominaalväärtusega 950 000 eurot, millega pärast 3,5% suuruse allahindluse mahaarvamist 100,55% suurusel turuväärtusel põhinevast hinnast taastatakse piisav tagatis.²

Lisatagatise nõue on vajalik ka teise tehingu puhul, kuna kõnealusel tehingus kasutatud alusvara kohandatud turuväärtus (44 741 520 eurot) jääb nõude esitamise läve alampiirist (44 780 672 eurot) allapoole. Seetõttu esitab osapool vara B summas 270 000 eurot kohandatud turuväärtusega 263 143 eurot.

² Liikmesriikide keskpangad võivad nõuda lisatagatise esitamist pigem sularahas kui väärtpaperites.

Näide 6 (järg)

4. 2. ja 3. augustil 2004 hinnatakse alusvara ümber ning see ei too 28. ja 29. juunil 2004 sõlmitud tehingutele kaasa lisatagatise nõudeid.
5. 4. augustil 2004 maksab osapool tagasi 28. juulil 2004 alustatud põhilise refinantseerimisoperatsiooni alusel väljastatud vahendid, k.a kogunenud intressi summas 41 222 eurot.

Samal päeval sõlmib osapool tagasiostutehingu riigi keskpangaga, kes ostab vara C nominaalväärtusega 75 miljonit eurot. Et varade C puhul on tegemist äriühingute nullkupongiga võlakirjadega, mille järelejäänud tähtaeg on üle kümne aasta ja mille suhtes on vaja rakendada 15% suurusel turuväärtuse allahindlust, on allahinnatud turuväärtus kõnealusel päeval 35 068 875 eurot.

29. juulil 2004 alustatud pikaajalise refinantseerimisoperatsiooni alusvarade ümberhindamisest ilmneb, et pakutud varade kohandatud turuväärtus ületab nõude esitamise läve ülempiiri ligikaudu 262 000 euro võrra, mistõttu riigi keskpang peab tagastama osapolele vara B nimiväärtusega 262 000 eurot.³

Koondtagatiste haldussüsteem

Teiseks eeldatakse, et tehinguid teostatakse riigi keskpangaga, kes kasutab koondtagatiste haldussüsteemi. Osapole kasutatavate koondtagatiste hulka kuuluvaid tagatiseid ei märgistata konkreetsete tehingute jaoks.

Tehingute jada käesolevas näites on sama, mis eespool kirjeldatud märgistatud tagatiste haldussüsteemi näites. Peamine erinevus seisneb selles, et ümberhindamispäevadel peab kõigi koondatud tagatiste kohandatud turuväärtus katma kõigi osapole ja riigi keskpanga vahel pooleliolevate operatsioonide kogusumma. Käesolevas näites on 30. juulil 2004 tekkiv 1 178 398 euro suurune lisatagatise nõue identne märgistatud tagatiste haldussüsteemi näites kirjeldatud lisatagatise nõudega. Osapool esitab vara A nominaalväärtusega 1 300 000 miljonit eurot, millega pärast 3,5% suuruse allahindluse mahaarvamist 100,55% suuruse turuväärtusega hinnast 100,55% taastatakse piisav tagatis.

Lisaks sellele võib osapool 4. augustil 2004, kui saabub 28. juulil 2004 alanud põhilise refinantseerimisoperatsiooni tähtpäev, hoida varasid oma tagatiskontol. Vara võib ka omavahel vahetada, nagu selgub näitest, kus varad A nominaalväärtusega 51,9 miljonit eurot asendatakse varadega C, mille nominaalväärtus on 75,5 miljonit eurot, et katta kõikide refinantseerimisoperatsioonide alusel pakutud likviidsust ja kogunenud intressi.

Riskiohjeraamistikku koondtagatiste haldussüsteemi puhul kirjeldab tabel 3.

³ Kui liikmesriigi keskpang pidi maksma osapolele tagatist seoses teise tehinguga, võib sellise tagatise teataval juhtudel tasaarveldada tagatise, mida osapool maksab liikmesriigi keskpangale seoses esimese tehinguga. Selle tulemusena oleks tegemist vaid ühe tagatise arveldamisega.

Näide 6 (järg)

TABEL 2 MÄRGISTATUD TAGATISTE HALDUSSÜSTEEM

Kuupäev	Pooleliolevad tehingud	Alguskuupäev	Lõppkuupäev	Intressimäär	Pakutud likviidsus
28.07.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
29.07.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
30.07.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
02.08.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
03.08.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
04.08.2004	Põhiline refinantseerimine	04.08.2004	11.08.2004	4,26	35 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
05.08.2004	Põhiline refinantseerimine	04.08.2004	11.08.2004	4,26	35 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000

LISA 1

Rahapoliitiliste
operatsioonide ja
menetluste näited

Kogunenud intress	Kaetav kogusumma	Nõude esitamise läve alampiir	Nõude esitamise läve ülempiir	Kohandatud turuväärtus	Lisatagatise nõue
-	50 000 000	49 750 000	50 250 000	50 113 203	-
5 889	50 005 889	49 755 859	50 255 918	49 795 814	-
-	45 000 000	44 775 000	45 225 000	45 130 810	-
11 778	50 011 778	49 761 719	50 261 837	49 097 560	-914 218
5 700	45 005 700	44 780 672	45 230 729	44 741 520	-264 180
29 444	50 029 444	49 779 297	50 279 592	50 258 131	-
22 800	45 022 800	44 797 686	45 247 914	45 152 222	-
35 333	50 035 333	49 785 157	50 285 510	50 123 818	-
28 500	45 028 500	44 803 358	45 253 643	45 200 595	-
-	35 000 000	34 825 000	35 175 000	35 068 875	-
34 200	45 034 200	44 809 029	45 259 371	45 296 029	261 829
4 142	35 004 142	34 829 121	35 179 162	34 979 625	-
39 900	45 039 900	44 814 701	45 265 100	45 043 420	-

Näide 6 (järg)

TABEL 3 KOONDTAGATISTE HALDUSSÜSTEEM

Kuupäev	Pooleliolevad tehingud	Alguskuupäev	Lõppkuupäev	Intressimäär	Pakutud likviidsus
28.07.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
29.07.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
30.07.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
02.08.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
03.08.2004	Põhiline refinantseerimine	28.07.2004	04.08.2004	4,24	50 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
04.08.2004	Põhiline refinantseerimine	04.08.2004	11.08.2004	4,26	35 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000
05.08.2004	Põhiline refinantseerimine	04.08.2004	11.08.2004	4,26	35 000 000
	Pikemaajaline refinantseerimine	29.07.2004	27.10.2004	4,56	45 000 000

Kogunenud intress	Kaetav kogusumma	Nõude esitamise läve alampiir ¹⁾	Nõude esitamise läve ülempiir ²⁾	Kohandatud turuväärtus	Lisatagatise nõue
-	50 000 000	49 750 000	ei kohaldata	50 113 203	-
5 889	95 005 889	94 530 859	ei kohaldata	94 926 624	-
-					
11 778	95 017 478	94 542 390	ei kohaldata	93 839 080	-1 178 398
5 700					
29 444	95 052 244	94 576 983	ei kohaldata	95 487 902	-
22 800					
35 333	95 063 833	94 588 514	ei kohaldata	95 399 949	-
28 500					
-	80 034 200	79 634 029	ei kohaldata	80 333 458	-
34 200					
4 142	80 044 042	79 643 821	ei kohaldata	80 248 396	-
39 900					

1) Koondtagatiste haldussüsteemis on nõude esitamise läve alampiiriks lisatagatise nõuete madalaim künnis. Praktikas nõuab enamik liikmesriikide keskpankasid lisatagatist, kui koondtagatise allhinnatud turuväärtus on kaetavast kogusummast väiksem.

2) Koondtagatiste haldussüsteemis ei ole nõude esitamise läve ülempiir asjakohane, kuna osapooled püüavad järjekindlalt pakkuda koondtagatist suuremas summas, et vähendada jooksvate tehingute kulusid.

LISA 2

SÕNASTIK

Aegumispäev: kuupäev, mil rahapoliitiline operatsioon aegub. **Tagasiostulepingu** või vahetustehingu puhul vastab aegumispäev **tagasiostupäevale**.

Alguspäev: kuupäev, mil arveldatakse rahapoliitilise operatsiooni esimene osa. Alguspäev vastab **reotehingutel** ja **välisvaluuta vahetustehingutel** põhinevate operatsioonide puhul ostupäevale.

Allahindlus: vt **turuväärtuse allahindlus**.

Ameerika enampakkumine: vt **mitme intressimääraga enampakkumine**.

Arveldusagent: asutus, kes juhib arveldusprotsessi (arvelduspositsioonide kindlaksmääramine, maksetehingute seire jms) ülekandesüsteemide või muude menetluste puhul, milleks on vaja arveldamist.

Arvelduskonto: otsese osalise selline konto keskpanga siseriiklikus **RTGSis**, mida kasutatakse maksete töötlemiseks.

Arvelduspäev: tehingu arveldamise kuupäev. Arveldamine võib toimuda kauplemisega samal päeval (sama päeva arveldus) või üks või mitu päeva pärast kauplemist (arvelduspäev on **kauplemispäev (T)** + arvelduslõtk).

Arvestusperiood: periood, mil arvestatakse kohustusliku reservi nõuete täitmist. EKP avaldab kohustusliku reservi arvestusperioodide kalendri vähemalt kolm kuud enne iga aasta algust. Arvestusperioodid algavad esimese põhilise refinantseerimisoperatsiooni arveldamispäeval pärast EKP nõukogu koosolekut, kus kavandatakse eelnevalt rahapoliitilise olukorra igakuine hindamine. Tavaliselt lõpevad need järgmise kuu analoogselle kauplemispäevale eelneval päeval. Erijuhtudel võidakse avaldatud kalendrit muuta, muu hulgas sõltuvalt EKP nõukogu koosolekute ajakava muutusest.

Asutamisleping: Euroopa Ühenduse asutamisleping. Sageli nimetatakse seda Rooma lepinguks selle kehtivas redaktsioonis.

Avaturuoperatsioon: operatsioon, mis teostatakse finantsturul keskpanga algatusel. Eesmärkide, korrapärasuse ja menetluskorra põhjal võib eurosüsteemi avaturuoperatsioonid jagada järgmisse nelja kategooriasse: **põhilised refinantseerimisoperatsioonid**, **pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid**, **peenhäälestusoperatsioonid** ja **struktuurioperatsioonid**. Kasutatud operatsioonidest on **pöördtehingud** peamised eurosüsteemi avaturuinstrumentid ja neid võib kasutada kõigis neljas operatsioonide kategoorias. Lisaks sellele võib **struktuurioperatsioonide** puhul kasutada võlasertifikaatide väljalaskmist ja **otsetehinguid** ning **peenhäälestusoperatsioonide** puhul **otsetehinguid**, **välisvaluuta vahetustehinguid** ja **tähtjaliste hoiuste kogumist**.

Brutoarveldussüsteem: ülekandesüsteem, mille puhul vahendite arveldamine või väärtpaberite ülekandmine toimub üksikute tehingute kaupa.

Depooarve: keskpanga hallatav väärtpaberikonto, millele **krediidiasutused** võivad paigutada pangas operatsioonide tagamiseks sobivaks peetavaid väärtpabereid.

Depositoorium: asutus, kelle esmane ülesanne on kanda väärtpaberid füüsiliselt või elektrooniliselt börsinimekirja ning pidada arvestust nende väärtpaberite omandiõiguse üle.

Elektroonilise väärtpaberi kasutuselevõtt: finantsvara omandiõigust tähistavate füüsiliste sertifikaatide ja väärtpaberite kaotamine selliselt, et finantsvara eksisteerib ainult raamatupidamiskirjetena.

EMP (Euroopa Majanduspiirkonna) riigid: Euroopa Liidu liikmesriigid, Island, Liechtenstein ja Norra.

E-raha: väljaandja vastu esitatud nõude rahaline väärtus: a) mida hoitakse elektronseadmel, b) mis antakse välja sellise vahendite summa vastu, mille väärtus ei ole väiksem kui väljalastud rahaline väärtus ning c) mida tunnustavad maksevahendina lisaks väljalaskjale ka teised ettevõtjad.

Esialgne marginaal: riskiohjemeede, mida võib kasutada eurosüsteemis **pöördtehingute** puhul ja mis tähendab, et tehingu jaoks vajalik tagatis on samaväärne **osapooltele** antava laenuga, millele lisandub esialgse marginaali väärtus.

Etteteatamistähtajaga lõpetatavad tähtajalised hoiused: instrumentide kategooria, mis koosneb hoiustest, mille hoidja peab arvestama kindlaksmääratud etteteatamistähtaega, enne kui ta saab vahendid välja võtta. Mõnel juhul on võimalik konkreetsel ajavahemikul võtta välja teatav fikseeritud summa või võtta vahendid välja enne tähtaega ja maksta leppetrahvi.

Euroala: piirkond, mis hõlmab ELi **liikmesriike**, kes kooskõlas **asutamislepinguga** on võtnud euro ühisrahana kasutusele ja kus ühtse rahapoliitika teostamise eest vastutab EKP nõukogu.

Euroopa Keskpankade Süsteem (EKPS): Euroopa Keskpank ja Euroopa Liidu liikmesriikide keskpangad. Tuleks märkida, et nende liikmesriikide keskpankadel, kes ei ole **asutamislepingu** kohaselt ühisraha kasutusele võtnud, säilivad rahapoliitika valdkonnas siseriiklikust õigusest tulenevad volitused ning seega ei ole nad seotud **eurosüsteemi** rahapoliitika teostamisega.

Eurosüsteem: Euroopa Keskpank (EKP) ja **euroala liikmesriikide keskpangad**. Eurosüsteemi otsuseid langetavad organid on EKP nõukogu ja juhatus.

Eurosüsteemi krediidihindamisraamistik (ECAI): menetlused, eeskirjad ja meetodid, millega tagatakse, et kõik kõlblikud varad vastavad **eurosüsteemi** kõrgetele krediidistandarditele. Seejuures eristab eurosüsteem turustatavaid ja turustamatuid varasid. Kõlblike varade krediidistandarditele vastavuse hindamisel võtab eurosüsteem arvesse laenutagatiste hindamise tulemusi neljast allikast: **välised laenutagatiste hindamise asutused**, liikmesriikide keskpankade **sisesed laenutagatiste hindamise süsteemid**, osapoolte **sisesed reitingupõhised süsteemid** või kolmandate isikute **reitinguvahendid**. Peale selle võtab eurosüsteem krediidistandarditele vastavuse hindamisel arvesse institutsioonilisi kriteeriume ja tunnuseid, mis tagavad instrumendi omanikule samasuguse kaitse, nagu nt garantiid. Eurosüsteemi kõrgetele krediidistandarditele vastavuse miinimumtunnus (laenukvaliteedi künnis) on laenutagatisele antud hinnang ühtne A. Eurosüsteem käsitleb ühe aasta jooksul püsivat maksejõuetuse tõenäosust 0,10% samaväärsena laenutagatisele antud hinnanguga ühtne A.

Eurosüsteemi pangapäev: iga päev, mil EKP ja vähemalt ühe **liikmesriigi keskpank** on **eurosüsteemi** rahapoliitiliste operatsioonide teostamiseks avatud.

Fikseeritud intressimääraga instrument: finantsinstrument, mille kupongimäär on fikseeritud kogu instrumendi kehtivuse ajal.

Fikseeritud intressimääraga pakkumisenetlus: pakkumisenetlus, mille puhul liikmesriigi keskpank määrab intressimäära eelnevalt kindlaks ning **osapooled** teevad pakkumisi sellise rahasumma ulatuses, millega nad soovivad fikseeritud intressimäära juures tehinguid teha.

Finantsinstrumentide loovutamine makse vastu: väärtuse vastu vahetamise arveldussüsteemi mehhanism, millega tagatakse, et varade (väärtpaberite või muude finantsinstrumentide) lõplik ülekanne toimub alles siis, kui toimub muu vara (või muude varade) lõplik ülekanne.

Hindamispäev: kuupäev, mil hinnatakse krediidioperatsioonide alusvara.

Hoiustamise püsivõimalus: eurosüsteemi püsivõimalus, mida **osapooled** võivad kasutada eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga üleõhoiuste tegemiseks liikmesriikide keskpankades.

Hollandi enampakkumine: vt **ühtse intressimääraga enampakkumine**.

Intressi piirmäär: intressimäär, mille juures ammendub kogu pakkumisenetlusega jaotatav summa.

Intressiarvestusmeetod: tava, mille kohaselt määratletakse laenuintressi arvutamisel arvessevõtavate päevade arv. **Eurosüsteem** kasutab oma rahapoliitilistes operatsioonides intressiarvestusmeetodit **tegelik päevade arv/360**.

Järelejäänud tähtaeg: võlainstrumenti aegumispäevani jäänud aeg.

Kahepoolne operatsioon: operatsioon, mille puhul keskpank suhtleb ühe või mitme osapoolega otse ilma pakkumisenetlust kasutamata. Kahepoolsete operatsioonide hulka kuuluvad väärtpaberibörside ja turuesindajate vahendusel teostatavad operatsioonid.

Kauplemispäev (T): päev, mil teostatakse kauplemistehing (s.t sõlmitakse kahe **osapoole** vaheline kokkulepe finantstehingu kohta). Kauplemispäev võib langeda kokku tehingu **arvelduspäevaga** (smapäevaarveldus) või eelneva arvelduspäevale kindlaksmääratud arvu pangapäevade võrra (arvelduspäev on kauplemispäev (T) + arvelduslõtk).

Keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudel (CCBM): Euroopa Keskpankade Süsteemi loodud mehhanism, mille eesmärk on võimaldada **osapooltel** kasutada alusvarasid piiriülel. Keskpankade vahelise korrespondentpanganduse mudeli puhul tegutsevad **liikmesriikide keskpangad** üksteise kontohalduritena. See tähendab, et iga liikmesriigi keskpangal on oma väärtpaberite haldussüsteemis väärtpaberikonto iga liikmesriigi keskpanga (ja EKP) jaoks.

Kiirpakkumisenetlus: pakkumisenetlus, mida **eurosüsteem** kasutab **peenhäälestusoperatsioonideks**, kui soovitakse kiiresti mõjutada likviidsust turul. Kiirpakkumisenetlusi teostatakse 90 minuti jooksul ning nendes osalevate **osapoolte** arv on piiratud.

Kindlasummaline mahaarvamine: fikseeritud summa, mille institutsioon arwab maha, kui arvutatakse tema **kohustusliku reservi nõuet eurosüsteemi** kohustuslike reservide raamistikus.

Kohustusliku reservi nõue: nõue, mille kohaselt asutustel peab olema keskpangas kohustuslik reserv. **Eurosüsteemi** kohustusliku reservi süsteemis korrutatakse **krediidiasutuse** kohustusliku reservi nõude arvutamiseks iga reservibaasi arvatud kõlblike bilansikirjete kategooria **reservimäär** sel-

liste kirjete arvuga asutuse bilansis. Lisaks sellele arvavad asutused oma kohustusliku reservi nõudest maha kindla summa (vt **kindlasummaline mahaarvamine**).

Kohustuste mittetäitmine: eurosüsteemi krediidihindamise raamistikus (ECAE) viidatud sündmus, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiivis 2006/48/EÜ krediidiastutuste asutamise ja tegevuse kohta (uuestisõnastamine) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/49/EÜ investeerimisühingute ja krediidiastutuste kapitali adekvaatsuse kohta (uuestisõnastamine) sätestatud määratlusele. Nendele direktiividele on edaspidi koos viidatud kui kapitalnõuete direktiivile. Seega on tegemist kohustuste mittetäitmisega, kui “a) krediidiastutus leiab, et võlgnik tõenäoliselt ei maksa tema vastu olevaid nõudeid krediidiastutusele, emattevõtjale või selle tütarettevõtjale täielikult, kui krediidiastutus ei kasutaks võimalust realiseerida tagatis (selle olemasolul),” ja/või “b) võlgnik on üle 90 päeva jätnud tasumata mis tahes olulised tema vastu olevad nõuded krediidiastutusele, emattevõtjale või selle tütarettevõtjale.”

Kontohaldur: üksus, mis tegeleb väärtpaperite ja muude finantsvarade hoidmise ja haldamisega teiste nimel.

Koondsüsteem: vt **koondtagatiste haldussüsteem**.

Koondtagatiste haldussüsteem: keskpanga tagatiste haldamise süsteem, mille puhul **osapooled** avavad keskpangas koondtagatiste konto, millele hoiustavad varad keskpangaga teostatavate tehingute tagamiseks. Erinevalt **märgistatud tagatiste haldussüsteemist** ei ole koondtagatiste haldussüsteemis alusvara üksiktehingute jaoks märgistatud.

Korrespondentpangandus: kord, mille kohaselt üks **krediidiastutus** pakub teisele krediidiastutusele makse- ja muud teenuseid. Maksete teostamiseks korrespondentpankade vahendusel kasutatakse sageli vastastikuseid kontosid (nostro- ja lorokonto), mille võib ühendada alaliste krediidiiliinidega. Korrespondentpankade teenuseid osutatakse peamiselt ühest riigist teise, kuid riigisiselset võib neid kasutada seoses teatavate esindussuhetega. Korrespondentpank nimetab välisriigi krediidiastutuse nimel hoitavaid kontosid lorokontoks; välisriigi krediidiastutus omakorda nimetaks sama kontot nostrokontoks.

Krediidiastutus: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiivi 2006/48/EÜ krediidiastutuste asutamise ja tegevuse kohta (uuestisõnastamine) artikli 4 lõikes 1 määratletud krediidiastutus. Seega on krediidiastutus: 1) ettevõtja, kelle tegevuseks on hoiuste või muude tagasimakstavate vahendite vastuvõtmine avalikkuselt ning oma arvel ja nimel laenu andmine või 2) alapunktis 1 nimetatud ettevõtja või muu juriidiline isik, kes laseb maksevahendeid välja **e-raha** kujul.

Kõikumisvahemik (turuväärtuses kajastamine): eurosüsteem eeldab tema likviidsust lisavateks **pöördtehinguteks** kasutatava alusvara teatava turuväärtuse taseme säilitamist aja jooksul. See tähendab, et kui alusvara regulaarselt mõõdetav väärtus langeb teatavast tasemest madalamale, nõuab **liikmesriigi keskpank osapoolelt** täiendava vara või sularaha esitamist (s.o **lisatagatise nõue**). Analoogselt võib osapool tagasi saada üleliigse vara või sularaha, kui alusvara väärtus ületab pärast ümberhindamist teatava taseme. Vt ka punkt 6.4.

Laenamise püsivõimalus: eurosüsteemi püsivõimalus, mida **osapooled** võivad kasutada, et saada liikmesriikide keskpankadelt kõlblike varade vastu eelnevalt kindlaksmääratud intressimääraga üleõlaene.

Lepingulise tähtajaga hoised: instrumentide kategooria, mis koosneb peamiselt määratud tähtajaga tähtajalistest hoistest, mis võivad olenevalt liikmesriigis levinud tavadest olla kas enne tähtaega vahetamatud või vahetatavad pärast teatavate sanktsioonide rakendamist. See kategooria hõlmab ka mõningaid turustamatuid võlainstrumente, näiteks turustamatuid (jae) hoisesertifikaate.

Liikmesriigi keskpank: käesolevas dokumendis ELi sellise liikmesriigi keskpank, kes on kooskõlas asutamislepinguga võtnud kasutusele ühisraha.

Liikmesriik: käesolevas dokumendis ELi liikmesriik, kes on kooskõlas asutamislepinguga võtnud kasutusele ühisraha.

Lisatagatise nõue: kõikumisvahemiku rakendamisega seotud menetlus, mis tähendab, et kui alusvara regulaarselt mõõdetav väärtus langeb teatavast tasemest madalamale, nõuab keskpank, et **osapooled** esitaksid täiendavaid varasid (või sularaha). Kui alusvara väärtus peaks pärast ümberhindamist olema suurem kui osapoole võlgnetav summa ja kõikumisvahemik kokku, võib osapool nõuda keskpangalt liigsete varade (või sularaha) tagastamist.

Lõplik ülekanne: tühistamatu ja tingimusteta ülekanne, millega täidetakse ülekannde teostamise kohustus.

Lähedane side: olukord, kus osapool on seotud võlainstrumentide väljalaskjaga/võlgnikuga/garandiga põhjusel, et: a) osapoolele kuulub 20% või rohkem väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist või üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist suurem osa kuulub osapoolele, omab 20% või rohkem väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist või osapool ning üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist kuulub suurem osa osapoolele, omavad koos 20% või rohkem väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist, või b) väljalaskjale/võlgnikule/garandile kuulub 20% või rohkem osapoole kapitalist või üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist suurem osa kuulub väljalaskjale/võlgnikule/garandile, omab 20% või rohkem osapoole kapitalist või väljalaskja/võlgnik/garant ning üks või mitu ettevõtet, mille kapitalist kuulub suurem osa väljalaskjale/võlgnikule/garandile, omavad koos 20% või rohkem osapoole kapitalist või c) suurem osa nii osapoole kui ka väljalaskja/võlgniku/garandi kapitalist kuulub kolmandale isikule kas otseselt või kaudselt ühe või mitme ettevõtja kaudu, kelle kapitalist suurem osa kuulub kolmandale isikule.

Mahupõhine pakkumismenetlus: vt fikseeritud intressimääraga pakkumismenetlus.

Maksevõime risk: finantsvara väljalaskja kohustuste täitmatajäämisest (pankrotist) või osapoole maksejõuetusest tulenev kahjumirisk.

Mitme intressimääraga pakkumismenetlus (Ameerika pakkumismenetlus): pakkumismenetlus, mille puhul jaotamise intressimäär (või hind või vahetustehingu kursivahe) on samaväärne iga üksikpakkumise puhul pakutava intressimääraga.

Muutuva intressimääraga pakkumismenetlus: pakkumismenetlus, mille puhul osapooled esitavad pakumisi nii raha summa kohta, mille ulatuses nad soovivad keskpangaga tehinguid teostada, kui ka intressimäära kohta, millega nad soovivad tehingut teha.

Märgistatud tagatiste haldussüsteem: keskpankade tagatiste haldamise süsteem, mille puhul likviidsust pakutakse iga üksikteingu jaoks märgistatud varade vastu.

Nullkupongiga võlakiri: väärtpaber, millelt makstakse sularaha vaid kord tema kehtivuse jooksul. Käesolevas dokumendis hõlmavad nullkupongiga võlakirjad diskontomääruga väljalastud võlakirju ja võlakirju, mille tähtpäeva saabumisel teostatakse üks intressimakse. Nullkupongiga võlakirja eriliik on **põhiosast eraldatud kupongiga võlakiri**.

Nõude esitamise lävi: pakkumistoiminguga väljastatavate vahendite eelnevalt sätestatud tase, mille puhul esitatakse **lisatagatise nõue**.

Osapool: finantstehingu (nt igasuguse keskpangaga teostatava tehingu) vastaspool.

Ostuhind: hind, millega müüja ostetavat vara ostjale müüb või müüa kavatsseb.

Ostupäev: kuupäev, mil müüja tegelikult müüb vara ostjale.

Otsetehing: tehing, mille puhul varasid ostetakse või müüakse kuni nende kustutamishetkeni (hetke- ja forvardtehingud).

Pakkumisintressi alammäär: intressimäärade alampiir, millega **osapooled** võivad esitada pakkumisi muutuva intressimääraga pakkumismenetlustes.

Pakkumisintressi ülemmäär: intressimäära ülempiir, millega **osapooled** võivad esitada pakkumisi muutuva intressimääraga pakkumismenetlustes. EKP teatatud pakkumisintressi ülemmäärast kõrgema intressimääraga pakkumised jäetakse kõrvale.

Pakkumismahu ülempiir: üksiku **osapool**e suurima aktsepteeritava pakkumise piirmäär pakkumisooperatsiooni puhul. **Eurosüsteem** võib pakkumismahu ülempiire kehtestada selleks, et vältida ebaproportsionaalselt suuri pakkumisi üksikutelt osapooltelt.

Pakkumismenetlus: menetlus, mille puhul keskpank lisab turule likviidsust või kõrvaldab seda, kasutades pakkumisi, mille **osapooled** on omavahel konkureerides esitanud. Kõigepealt rahuldatakse kõige konkurentsivõimelisemad pakkumised, kuni kogu keskpanga likviidsust lisavad või kahan-davad vahendid on ammendunud.

Pakkumismenetluse väikseim jaotusmäär: **intressi piirmäär**aga tehtud pakkumiste madalaim protsendimäär, mis jaotatakse pakkumismenetluse raames. Eurosüsteem võib otsustada kohaldada oma pakkumisooperatsioonide puhul väikseimat jaotatavat määra.

Peenhäälestusoperatsioon: **eurosüsteemi** ebaregulaarne **avaturuoperatsioon**, mille peamine eesmärk on reguleerida ootamatuid likviidsuskõikumisi turul.

Perioodi alguses fikseeritud kupongimäär: **ujuva intressimäär**aga **instrumendi** kupong, mis on kindlaks määratud lähtuvalt väärtustest, mida enne kupongi kogunemisperioodi algust teataval kuupäeval (või kuupäevadel) kasutab viitindeks.

Perioodi keskmiste kasutamine: säte, mis võimaldab **osapooltel** täita oma **reservinõuded** **reservide arvestusperioodi** ajal hoitavate keskmiste **reservihoiuste** põhjal. Perioodi keskmiste kasutamise eesmärk on aidata kaasa rahaturu intressimäärade stabiliseerimisele, motiveerides asutusi tasandama ajutiste likviidsuskõikumiste mõju. **Eurosüsteemi** kohustuslike reservide süsteem võimaldab perioodi keskmiste kasutamist.

Perioodi lõpus fikseeritud kupongimäär: ujuva intressimääraga instrumendi kupong, mis on kindlaks määratud lähtuvalt väärtustest, mida kupongi kogunemisperioodi teataval kuupäeval (või kuupäevadel) kasutab viitindeks.

Piiriülene arveldus: arveldus, mis toimub muus riigis või muudes riikides kui see, kus üks või mitu osapoolt asuvad.

Pikemaajaline refinantseerimisoperatsioon: regulaarne avaturuoperatsioon, mida eurosüsteem teostab pöördtehinguna. Pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone teostatakse igakuiste tavapakkumismenetluste kaudu ning nende tähtaeg on tavaliselt kolm kuud.

Põhiline refinantseerimisoperatsioon: korrapärane avaturuoperatsioon, mida eurosüsteem teostab pöördtehinguna. Põhilisi refinantseerimisoperatsioone teostatakse iganädalaste tavapakkumismenetluste kaudu ja tavaliselt on nende tähtaeg üks nädal.

Päeva lõpp: aeg pangapäeva jooksul (pärast TARGETi sulgemist), mil TARGETis töödeldavad maksed selleks päevaks lõpetatakse.

Päevasisene laen: laen, mis antakse lühemaks ajaks kui üks pangapäev. Keskpangad võivad anda päevasiseseid laene selleks, et tasakaalustada maksete arveldustes tekkinud vahesid ning neid võib anda: a) tagatud arvelduskrediidina või b) pandi vastu antava laenuoperatsioonina või tagasiostulepinguna.

Pöördtehing: operatsioon, mille puhul liikmesriigi keskpang ostab või müüb varasid repotehingu alusel või teostab tagatise vastu krediidioperatsioone.

Püsivõimalus: keskpanga võimalus, mida osapooled saavad kasutada omal algatusel. Eurosüsteem pakub kaht üleõpüsivõimalust: laenamise püsivõimalust ja hoiustamise püsivõimalust.

Rahaloomeasutus: liik rahaasutusi, mis koos moodustavad euroala raha emiteeriva sektori. Nende hulka kuuluvad ühenduse õigusaktidega määratletud krediidiuasutused ning kõik teised residentidest finantsasutused, kes võtavad üksustelt, välja arvatud teistelt rahaloomeasutustelt, vastu hoiuseid ja/või nende lähedasi asendajaid ning annavad (vähemalt majanduslikus mõttes) oma arvel ja nimel laenu ja/või investeerivad väärtpaberitesse.

Rahvusvaheline väärtpaberite identifitseerimisnumber (ISIN): rahaturgudel väljalastud väärtpaberitele määratud rahvusvaheline tunnuscode.

Reaalajaline brutoarveldussüsteem (RTGS): arveldussüsteem, mille puhul töötlemine ja arveldamine toimub iga korralduse puhul eraldi (ilma tasaarveldusteta) ja reaalajas (pidevalt). Vt ka TARGET.

Registreeritud intressi ja põhiosaga eraldi kauplemine (STRIP): nullkupongiga võlakiri, mis on loodud selleks, et kaubelda eraldi väärtpaberi konkreetse rahavoo nõuetega ja sama instrumendi põhisummaga.

Reitinguvahendid: eurosüsteemi laenu tagatiste hindamise raamistikus ette nähtud hinnanguallikas, mis hõlmab kolmandate isikute rakendusi, mille abil hinnatakse võlgnike laenukõlblikkust, kasutades muu hulgas kontode audititulemusi. Enne eurosüsteemi raamistiku osaks saamist peab eurosüsteem igäüht neist eraldi tunnustama.

Repo-operatsioon: repotehingul põhinev likviidsust lisav **pöördtehing**.

Repotehing: kord, mille puhul vara müüakse ja müüjal tekib samal ajal õigus ja kohustus osta see konkreetse hinnaga tagasi tulevikus kindlaksmääratud kuupäeval või nõudmise korral. Selline kord sarnaneb tagatise vastu laenu saamisega, kuid erinevalt nimetatud operatsioonist ei säili müüjal väärt-paberi omandiõigust. **Eurosüsteem** kasutab oma **pöördtehingutes** fikseeritud tähtajaga tagasiostulepinguid.

Reservibaas: bilansikirjete summa, mis moodustab krediidiasutuse **kohustusliku reservi nõuete** arutamise baasi.

Reservihoiused: osapoolte **reservikontodel** olevad hoiused, mille eesmärk on **kohustusliku reservi nõuete** täitmine.

Reservikonto: liikmesriigi **keskpangas** asuv konto, millel hoitakse **osapoolte reservihoiuseid**. Reservikontona võib kasutada osapoolte **arvelduskontosid liikmesriikide keskpankades**.

Reservimäär: määr, mille keskpank on iga **reservibaasi** arvatud bilansikirjete kategooria kohta kehtestanud. Reservimäärasid kasutatakse **kohustusliku reservi nõuete** arutamiseks.

Riigi keskpanga tööpäev: iga päev, mil konkreetse **liikmesriigi keskpank** on avatud **eurosüsteemi** rahapoliitiliste operatsioonide teostamiseks. Mõnes liikmesriigis võib keskpank olla oma pangapäeval suletud kohalike või piirkondlike pangapühade tõttu. Sellisel juhul teavitab keskpank **osapooli** eelnevalt korrast, mida rakendatakse nende filiaalidega seotud tehingute suhtes. Ka: RKP pangapäev.

Sidussüsteem: **TARGETis** loob sidussüsteem ühised menetlused ja infrastruktuuri, mis võimaldavad maksekorraldustel liikuda ühe liikmesriigi **RTGSist** teise.

Sisene laenutagatiste hindamissüsteem: **eurosüsteemi laenutagatiste hindamise raamistikus** ette nähtud hindamisallikas, mis praegu hõlmab Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa ja Austria keskpankade hindamissüsteeme.

Sisene reitingupõhine süsteem: **eurosüsteemi laenutagatiste hindamisraamistikus** ette nähtud laenutagatiste hinnangute kategooria, kuhu kuuluvad nende osapoolte sisesüsteemid, kelle hinnanguid võivad krediidiasutused kasutada riskikaalude arvutamisel vastavalt kapitalinõuete direktiivile. Neid süsteeme peavad siseriiklikud järelevalveasutused ametlikult tunnustama ning kinnitama.

Struktuurioperatsioon: **avaturuoperatsioon**, mille **eurosüsteem** teostab peamiselt selleks, et kohendada finantssektori struktuurset likviidsust võrreldes eurosüsteemiga.

Tagasiostuhind: hind, millega ostja on **repotehingul** põhineva tehingu puhul kohustatud müüma vara tagasi müüjale. Tagasiostuhind võrdub **ostuhinnaga**, millele on lisatud hinnavahe, mis vastab operatsiooni tähtaja jooksul pakutud likviidsuse intressile.

Tagasiostupäev: kuupäev, mil ostja on repotehingul põhineva tehingu puhul kohustatud müüma vara tagasi müüjale.

TARGET (üleeuroopaline automatiseeritud reaalaajaline brutoarveldussüsteem): euro reaalaajaline brutoarveldussüsteem. Tegemist on detsentraliseeritud süsteemiga, mis koosneb 15 liikmesriigi **RTGSist**, **EKP maksesüsteemist** ja **sidussüsteemist**.

Tavapakkumismenetlus: pakkumismenetlus, mida **eurosüsteem** kasutab oma korrapärase **avaturuoperatsioonide** teostamiseks. Tavapakkumismenetlused teostatakse 24 tunni jooksul. Kõigil üldistele kõlblikkuskriteeriumidele vastavatel **osapooltel** on õigus esitada tavapakkumismenetlustes pakkumisi.

Tavapärase mahaarvamise: kuni kaheaastase kokkulepitud tähtajaga võlakirjade (k.a rahaturupaberi) jäägi fikseeritud protsendimäär, mille võivad **reservibaasist** maha arvata väljalaskjad, kes ei suuda esitada tõendeid selle kohta, et selline tasumata summa kuulub teisele asutusele, kelle suhtes kohaldatakse **eurosüsteemi** kohustusliku reservi nõuet, EKP-le või **liikmesriigi keskpangale**.

Tegelik päevade arv/360: intressiarvestusmeetod, mida kasutatakse laenuintressi arvutamiseks; see tähendab, et intress arvutatakse tegelike kalendripäevade põhjal, mida laen hõlmab, ning aluseks võetakse 360 päeva pikkune aasta. Sellist intressiarvestusmeetodit rakendatakse **eurosüsteemi** rahapoliitiliste operatsioonide suhtes.

Turuväärtuse allahindlus: pöördtehingutes alusvara suhtes rakendatav riskiohjemeede, mis tähendab, et keskpang arvutab alusvara väärtuse selle turuväärtuse põhjal, millest arvatakse maha teatav protsendimäär (**allahindlus**). **Eurosüsteem** kohaldab turuväärtuse allahindlust, võttes arvesse konkreetse vara omadusi, näiteks järelejäänud tähtaega.

Turuväärtuse meetod: vt **kõikumisvahemik**.

Tähtajaklass: varaliik, mille **järelejäänud tähtaeg** jääb teatava vahemiku sisse, nt kolm kuni viis aastat.

Tähtajaliste hoiuste kogumine: rahapoliitiline instrument, mida **eurosüsteem** võib kasutada peenhäälestamiseks, kui eurosüsteem maksab **liikmesriikide keskpankades** asuvatel kontodel olevatelt **osapoolte** tähtajalistelt hoiustelt intresse, et absorbeerida turult likviidsust.

Ujuva intressimääraga instrument: finantsinstrument, mille kupongimäär määratakse regulaarselt uuesti viitindeksi põhjal, et võtta arvesse lühikese ja keskmise tähtajaga turuintressimäärade muutumist. Ujuva intressimääraga instrumentidel on kas **perioodi alguses** või **perioodi lõpus fikseeritud kupongimäär**.

Vahetustehingu kursivahe piirnoteering: vahetustehingu kursivahe noteering, mille juures ammen-dub kogu pakkumisega jaotatav summa.

Vahetustehingu kursivahe: välisvaluuta vahetustehingu puhul forward- ja hetketehingu vahetuskursi vahe.

Vastassuunaliselt liikuva intressimääraga instrument: struktureeritud väärtpaber, mille puhul väärt-paberi hoidjale makstava intressi määr varieerub vastassuunaliselt teatava viitintressimäära muutumisega.

Väikseim pakkumismenetlusel jaotatav maht: üksikule osapoolele pakkumismenetluses jaotatava summa alampiir. **Eurosüsteem** võib otsustada jaotada oma pakkumisoperatsioonides igale osapoolele väikseima mahu.

Väline laenutagatiste hindamise asutus: eurosüsteemi laenutagatiste hindamisraamistikus ette nähtud laenutagatiste hindajate kategooria, kuhu kuuluvad need asutused, kelle hinnanguid võivad **krediidiasutused** kasutada riskikaalude arvutamisel vastavalt kapitalinõuete direktiivile. Neid asutusi peavad siseriiklikud järelevalveasutused ametlikult tunnustama ning kinnitama.

Valuutavahetustehing (swap): samal ajal toimuv ühe valuuta hetkeost/-müük ja forvardmüük/-ost teise valuuta vastu. **Eurosüsteem** teeb rahapoliitilisi avaturuoperatsioone valuutavahetustehingutena, kui liikmesriikide keskpangad (või EKP) ostavad (või müüvad) eurot hetketehingu raames välisvaluuta vastu ja samal ajal müüvad (või ostavad) selle tagasi forvardtehinguga.

Väljalaskja: üksus, kellel on kohustus seoses väärtpaberi või muu finantsinstrumendiga.

Väärtpaberiarendussüsteem: süsteem, mille abil saab väärtpabereid või muid finantsvarasid hoida ja üle kanda kas tasuta või tasu eest (**ülekanne makse vastu**).

Väärtpaberite keskdepositoorium: üksus, mis hoiab ja haldab väärtpabereid või muid finantsvarasid, hoiab emiteerimiskontosid ja võimaldab tehinguid töödelda väärtpaberite registreerimissüsteemis. Varad võivad eksisteerida füüsiliselt (kuid on väärtpaberite keskdepositooriumi süsteemis paigal) või immateriaalselt (s.t ainult elektrooniliste kirjetena).

Väärtpaberite registreerimissüsteem: raamatupidamissüsteem, mis võimaldab väärtpabereid ja muid finantsvarasid üle kanda ilma paberdokumente või sertifikaate tegelikult liigutamata (nt väärtpaberite elektronülekanne). Vt ka **elektroonilise väärtpaberi kasutuselevõtt**.

Ühendus väärtpaberiarendussüsteemide vahel: ühenduse moodustavad kõik kahe väärtpaberiarendussüsteemi vahelised menetlused ja kord, mille abil saab kahe **väärtpaberiarendussüsteemi** vahel väärtpabereid väärtpaberite registreerimissüsteemi kaudu üle kanda.

Ühtse intressimääraga enampakkumine (Hollandi enampakkumine): enampakkumine, mille puhul kõigi rahuldatud pakkumiste suhtes kohaldatav jaotamise intressimäär (või hind või vahetustehingu kursivahe) on samaväärne **intressi piirmääraga**.

LISA 3

VÄLISVALUUTA SEKKUMISOPERATSIOONIDE JA RAHAPOLIITILISTE VALUUTA- VAHETUSTEHINGUTE OSAPOOLTE VALIMINE

Välisvaluuta sekkumisoperatsioonide ja rahapoliitiliste valuutavahetustehingute osapooled valitakse ühtse lähenemise kohaselt, olenemata sellest, milline organisatsiooniline mudel on eurosüsteemi välisoperatsioonideks valitud. Valimispõhimõtted ei erine märkimisväärselt kehtivatest turustandarditest, sest need on saadud liikmesriikide keskpankade parimate tavade ühtlustamise teel. Eurosüsteemi välisvaluuta sekkumisoperatsioonide osapooled valitakse peamiselt kahe kriteeriumikogumi põhjal.

Esimene kriteeriumikogum lähtub ettevaatuspõhimõttest. Esimene kriteerium on krediivõime, mille hindamisel kasutatakse eri meetodite kombinatsiooni (nt kommertsagentuuridelt kättesaadavaid krediidireitinguid ning siseanalüüse kapitali ja muude kaubandusnäitajate kohta); teise kriteeriumiga nõutakse kõigilt potentsiaalsetelt välisvaluuta sekkumisoperatsioonide osapooltelt, et nende üle teostaks järelevalvet tunnustatud järelevaataja; kolmanda kriteeriumi kohaselt peavad kõik eurosüsteemi välisvaluuta sekkumisoperatsioonide osapooled toimima rangelt eetikainormide kohaselt ning neil peab olema hea maine.

Kui minimaalsed ettevaatusnõuded on täidetud, rakendatakse teist kriteeriumikogumit, mille aluseks on tõhususega seotud kaalutlused. Esimene tõhususekriteerium käsitleb konkurentsivõimelist hinnakujundusstrateegiat ja osapoole suutlikkust tulla toime suurte mahtudega ka ebastabiilsete turutingimuste korral. Tõhususega seotud kriteeriumide hulka kuuluvad ka osapoolte esitatava teabe kvaliteet ja katvus.

Potentsiaalsete välisvaluutaga seotud sekkumisoperatsioonide osapoolte hulk on piisavalt suur ja mitmekesine, et tagada sekkumisoperatsioonide teostamisel vajalik paindlikkus. See võimaldab eurosüsteemil valida erinevate sekkumiskanalite vahel. Eurosüsteem võib tõhusaks sekkumiseks eri geograafilistes paikades ja ajavööndites kasutada mis tahes rahvusvahelises finantskeskuses asuvaid osapooli. Tegelikult asub märkimisväärne hulk osapooli siiski euroalal. Rahapoliitilistel eesmärkidel teostatavate valuutavahetustehingute osapoolte hulk vastab eu-

roalal asuvatele osapooltele, kes on valitud eurosüsteemi välisvaluutaga seotud sekkumisoperatsioonideks.

Liikmesriikide keskpangad võivad üksikute rahapoliitilistel eesmärkidel teostatavate valuutavahetustehingute osapooltega seotud krediidiriskide kontrollimiseks rakendada limiidipõhiseid süsteeme.

LISA 4

EUROOPA KESKPANGA RAHANDUS- JA PANGANDUSSTATISTIKA ARUANDLUSRAAMISTIK¹

1 SISSEJUHATUS

Nõukogu 23. novembri 1998. aasta määruses (EÜ) nr 2533/98 (statistilise teabe kogumise kohta Euroopa Keskpannga poolt)² on määratletud füüsilised ja juriidilised isikud, kelle suhtes kehtib andmete esitamise kohustus (nn vaadeldav andmete esitajate koosseis), konfidentsiaalsussätted ja asjakohased jõustamissätted vastavalt Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpannga põhikirja (edaspidi EKPSi põhikiri) artiklile 5.4. Lisaks antakse sellega EKP-le õigus anda määrusi, et:

- täpsustada tegelik andmete esitajate koosseis;
- määratleda EKP statistiliste andmete esitamise nõuded ja rakendada neid osalevate liikmesriikide tegeliku andmete esitajate koosseisu suhtes ning
- täpsustada tingimused, mille kohaselt võivad EKP ja liikmesriikide keskpangad kontrollida statistilisi andmeid või teostada nende kohustuslikku kogumist.

2 ÜLDIST

Euroopa Keskpannga 22. novembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 2423/2001 (rahaloomeasutuste sektori koondbilansi kohta – EKP/1998/13, nagu seda on muudetud)³ eesmärk on võimaldada EKP-l ja põhikirja artikli 5.2 kohaselt ka riikide keskpankadel, kes teostavad ülesandeid võimaluse piires, koguda statistilisi andmeid, mis on Euroopa Keskpankade Süsteemile (edaspidi EKPS) vajalikud oma ülesannete teostamiseks ja eelkõige selleks, et EKPS saaks määratleda ja rakendada ühenduse rahapoliitikat vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu (edaspidi asutamisleping) artikli 105 lõike 2 esimesele taandele. Määruse EKP/2001/13 kohaselt kogutud statistilisi andmeid kasutatakse rahaloomeasutuste sektori koondbilansi koostamiseks peamiselt eesmärgiga anda EKP-le terviklik statistiline ülevaade rahapoliitilise keskkonna arengust liikmesriikides asuvate rahaloomeasutuste koondfinantsvarade ja -kohustuste alusel.

Statistika seisukohast toetuvad EKP statistiliste andmete esitamise nõuded rahaloomeasutuste sektori koondbilansi osas kolmele peamisele kaalutlusele.

Esiteks peab EKP saama võrreldavaid, usaldusväärseid ja ajakohaseid statistilisi andmeid, mille kogumise tingimused on kogu euroalal võrdväärsed. Kuigi riikide keskpangad koguvad andmeid vastavalt põhikirja artiklitele 5.1 ja 5.2 detsentraliseeritult ning vajaduse korral kooskõlas ühenduse täiendavate statistiliste nõudmistega või siseriiklike eesmärkidega, eeldab ühtse rahapoliitika määratlemiseks ja teostamiseks usaldusväärse statistilise baasi loomine piisavat ühtlust ja kohustuslike aruandlusstandardite järgimist.

Teiseks tuleb määruses EKP/2001/13 sätestatud aruandluskohustuste puhul pidada kinni läbi paistvuse ja õiguskindluse põhimõtetest. Seda tuleb teha seetõttu, et kõnealune määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kogu euroalal. Sellega nähakse vahetult ette kohustused füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle suhtes EKP võib kehtestada sanktsioone, kui EKP kehtestatud aruandekohustust ei täideta (vt nõukogu määruse (EÜ) nr 2533/98 artikkel 7). Seega on aruandekohustus selgelt määratletud ja kõigil juhtudel, kui EKP kasutab oma õigust kontrollida statistilisi andmeid või neid kohustuslikult koguda, rakendatakse selgeid põhimõtteid.

Kolmandaks peab EKP muutma asjaomase aruandluskoormuse võimalikult väikseks (vt nõukogu määruse (EÜ) nr 2533/98 artikli 3 punkt a). Seepärast kasutatakse riikide keskpankade poolt määruse EKP/2001/13 kohaselt kogutud statistilist teavet ka reservibaasi arvutamiseks vastavalt Euroopa Keskpannga 12. septembri 2003. aasta määrusele (EÜ) nr 1745/2003 kohustuslike reservide kohaldamise kohta (EKP/2003/9).⁴

1 Käesolev lisa täidab üksnes teavitamise eesmärki.

2 EÜT L 318, 27.11.1998, lk 8.

3 EÜT L 333, 17.12.2001, lk 1. Määrus on asendatud Euroopa Keskpannga 1. detsembri 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 2819/98 (EKP/1998/16).

4 ELT L 250, 2.10.2003, lk 10.

LISA 4

Euroopa keskpanga
rahandus- ja
pangandusstatistika
aruandlusraamistik

Määruses EKP/2001/13 antakse tegeliku andmete esitajate koosseisu määratlus, aruandluskohustus ja põhimõtted, mille kohaselt EKP ja riikide keskpangad tavaliselt rakendavad oma volitusi kontrollida statistilisi andmeid või neid kohustuslikult koguda. EKP statistiliste andmete esitamise nõuete ja kehtestatud standardite täitmiseks esitatavate statistiliste andmete üksikasjad on sätestatud määruse EKP/2001/13 I–IV lisas.

3 TEGELIK ANDMETE ESITAJATE KOOSSEISU; RAHALOOMEASUTUSTE STATISTILINE NIMEKIRI

Rahaloomeasutused hõlmavad ühenduse õiguse kohaselt ühenduse residentidest krediitiasutusi ning kõiki teisi residentidest finantsasutusi, mis võtavad üksustelt, välja arvatud teised rahaloomeasutused, vastu hoivuseid ja/või nende lähedasi asendajaid ning annavad (vähemalt majanduslikus mõttes) oma arvel ja nimel laenu ja/või investeerivad väärtpaperitesse. EKP koostab määruse EKP/2001/13 I lisas sätestatud liigitamis põhimõtteid järgides selle määratluse kohaste asutuste nimekirja ja haldab seda. Rahaloomeasutuste statistilise nimekirja koostamine ja haldamine kuulub EKP juhatuse pädevusse. Euroalal asuvad rahaloomeasutused moodustavad tegeliku andmete esitajate koosseisu.

Liikmesriikide keskpankadel on õigus teha erandeid väikestele rahaloomeasutustele, kui kuu konsolideeritud bilansis osalevate rahaloomeasutuste osatähtsus on vähemalt 95% iga osaleva liikmesriigi kõigi rahaloomeasutuste bilansi kogumahust. Sellised erandid võimaldavad liikmesriikide keskpankadel kasutada nn sabalõikamismeetodit.

4 STATISTILISE ARUANDLUSE KOHUSTUS

Koondbilansi koostamiseks peab tegelik andmete esitajate koosseis esitama statistilised andmed oma bilansi kohta kord kuus. Täiendavad andmed tuleb esitada kord kvartalis. Statistilised andmed, mis tuleb esitada, on täpsemalt määratletud määruse EKP/2001/13 I lisas.

Asjaomaseid statistilisi andmeid koguvad liikmesriikide keskpangad, kes peavad määratlema aruandluskorra. Määrus EKP/2001/13 ei takista riikide keskpanku kogumast tegelikult andmete esitajate koosseisult EKP statistiliste nõuete rahuldamiseks vajalikku statistilist teavet osana laiemast statistilise aruandluse raamistikust, mille riikide keskpangad loovad omal vastutusel ühenduse või siseriikliku õiguse või kehtiva tava kohaselt ning mis täidab muid statistilisi eesmärke. See ei tohiks siiski piirata määruses EKP/2001/13 sätestatud statistilise teabega seotud nõuete täitmist. Erijuhtudel võib EKP oma nõuete täitmiseks kasutada statistilisi andmeid, mis on kogutud muudel eesmärkidel.

Riigi keskpanga tehtud eespool määratletud erandi tagajärg on see, et asjaomaste väikeste rahaloomeasutuste suhtes rakendatakse andmete esitamise vähendatud nõudeid (see tähendab muu hulgas andmete esitamist vaid kord kvartalis), mis on kohustuslikud seoses kohustusliku reserviga ja mis on sätestatud määruse EKP/2001/13 II lisas. Kui väikesed rahaloomeasutused ei ole krediitiasutused, kehtivad nende suhtes kõnealuse määruse III lisas sätestatud nõuded. Rahaloomeasutused, kelle suhtes on tehtud erand, võivad siiski täita kõiki aruandlusnõudeid.

5 STATISTILISE TEABE KASUTAMINE KOHUSTUSLIKU RESERVI KOHALDAMIST KÄSITLEVA EKP MÄÄRUSE KOHASLT

Et muuta aruandluskoormus võimalikult väikseks ja vältida statistiliste andmete kogumise dubleerimist, kasutatakse rahaloomeasutuste poolt määruse EKP/2001/13 kohaselt esitatud bilanssi käsitlevat statistilist teavet ka reservibaasi arvutamiseks vastavalt määrusele EKP/2003/9.

Nii saabki statistilisi andmeid riikide keskpankadele esitada vastavalt allpool toodud tabelile 1, mis on esitatud määruse EKP/2001/13 I lisas. Andmeesitajad kasutavad tabelis 1 tärniga (*) tähistatud lahtreid oma reservibaasi arvutamiseks (vt käesoleva dokumendi 7. peatüki taustinfo 9).

Õige reservibaasi arvutamiseks, mille suhtes kohaldatakse positiivset reservimäära, tuleb esitada üksikasjalikud andmed üle kaheaastase tähtajaga tähtajaliste hoiuste kohta, üle kaheaastase etteteatamisajaga lõpetatavate hoiuste kohta ning krediidasutuste repotehingutega seotud kohustuste kohta järgmistes (riigisisestest ja teiste rahaliidu liikmesriikide) sektorites: “rahaloomeasutused”, “krediidasutused, mille suhtes kohaldatakse kohustuslike reservide nõudeid, EKP ja liikmesriikide keskpangad”, “keskvalitsus” ja “teised riigid”.

Olenevalt andmete kogumise riiklikust süsteemist ning ilma et see piiraks määruses EKP/2001/13 sätestatud mõistete ning rahaloomeasutuste bilansi liigituspõhimõtete täielikku järgimist, võivad krediidasutused, mille suhtes kohaldatakse reservinõuet, peale selle esitada ka reservibaasi arvutamiseks vajalikud andmed, välja arvatud andmed vabalt kaubeldavate instrumentide kohta, tabeli 1a kohaselt, tingimusel et see ei mõjuta tabeli 1 poolpaksus kirjas esitatud andmeid.

Määruse EKP/2001/13 II lisa on sätestatud kohustusliku reservi süsteemi kohaldamist käsitlevad eri- ja üleminekusätted ning sätted krediidasutusi hõlmavate ühinemiste kohta.

Määruse EKP/2001/13 II lisa sisaldab eelkõige lihtsustatud aruandlusega väikeste krediidasutuste puhul kasutatavat aruandluse kava. Lihtsustatud aruandlusega väikesed krediidasutused peavad esitama vähemalt kord kvartalis andmed, mis on vajalikud reservibaasi arvutamiseks vastavalt tabelile 1a. Need asutused tagavad, et tabeli 1a kohaselt esitatud andmed vastavad täielikult tabelis 1 kohaldatavatele määratlustele ja liigitusele. Lihtsustatud aruandlusega väikeste krediidasutuste reservibaase käsitlevad andmed kolme reservide arvestusperioodi kohta põhinevad liikmesriikide keskpankade koguvatel andmetel.

Lisa sisaldab ka sätteid andmete konsolideeritud esitamiseks. Kohustusliku reservi süsteemi kuuluvad krediidasutused võivad Euroopa Keskpanga loal esitada konsolideeritud statistilise aruande kohustusliku reservi süsteemi kuuluvate

krediidasutuste rühma kohta, kes asuvad ühe riigi territooriumil, tingimusel et kõik asjaomased institutsioonid on loobunud õigusest saada kasu reservinõude kindlasummalisest mahaarvamisest. Rühmale kui tervikule jääb siiski õigus kindlasummalisele mahaarvamisele alles. Kõik asjaomased asutused on üksikult esitatud EKP rahaloomeasutuste nimekirjas.

Lisa sisaldab ka sätteid krediidasutusi hõlmava ühinemise kohta. Mõisteid “ühinemine”, “ühinevad asutused” ja “ühendav asutus” kasutatakse määruses EKP/2003/9 määratletud tähenduses. Arvestusperioodil, mille jooksul ühinemine jõustub, arvutatakse ühendava asutuse reservinõuded ja neid tuleb täita kõnealuse määruse artikli 13 kohaselt. Järgmisteks kohustusliku reservi arvestusperioodideks arvutatakse ühendava asutuse reservinõuded reservibaasi ja statistilise teabe alusel vajaduse korral vastavalt erieskirjadele (vt määruse EKP/2001/13 II lisa liites olev tabel). Muul juhul kohaldatakse määruse EKP/2003/9 artiklis 3 sätestatud tavapäraseid statistilise teabe esitamise ja reservinõuete arvutamise eeskirju. Lisaks sellele võib riigi keskpank lubada ühendaval asutusel täita oma kohustust edastada statistilist teavet ajutise korra kohaselt. See erand tavalisest andmeesitamiskorrast peab olema võimalikult lühiajaline ega tohi ületada kuut kuud pärast ühinemise jõustumist. See erand ei piira ühendava asutuse kohustust esitada andmeid määruse EKP/2001/13 kohaselt ja vajaduse korral tema kohustust võtta endale ühinevate asutuste andmete esitamise kohustused. Kui ühinemiskavatsus on tehtud avalikuks ning aegsasti enne ühinemise jõustumist on ühinev asutus kohustatud teavitama asjaomase riigi keskpanka menetlustest, mida ta kavatseb rakendada, et täita oma reservinõuete määratlemisega seotud statistilise aruandluse kohustust.

6 STATISTILISE TEABE KONTROLLIMINE JA KOHUSTUSLIK KOGUMINE

EKP ja riikide keskpangad kasutavad oma õigust kontrollida statistilisi andmeid või neid kohustuslikult koguda alati, kui ei edastamise, täpsuse, mõistelise vastavuse ja kontrollimise miini-

Tabel I Iga kuu esitatavad andmed (varud)

Tavalises kirjas lahtrid on täitmiseks ainult krediidasutustele, kelle suhtes kohaldatakse kohustusliku reservi nõuet.

BILANSI-KIRJED	A. Riigisised								
	Rahaloomeasutused ³⁾		Muud asutused kui rahaloomeasutused						
	millest krediidi-asutused, mille suhtes kohaldatakse kohustusliku reservi nõuet, EKP ja riikide keskpangad	(b)	Valitsussektor		Muud residentide sektorid				
			Keskvalitsus	Muu valitsussektor	Kokku	Muud finantsvahendajad + finantsvahenduse abiettevõtted (S. 123+ S. 124)	Kindlustusseltsid ja pensionifondid (S.125)	Kaupu ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted (S.11)	Kodumajapidamised + neid teenindavad mittetulundusühingud (S. 14+ S. 15)
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)	
KOHUSTISED									
8 Ringluses olev raha									
9 Hoiused	*	*	*						
kuni üks aasta									
üle ühe aasta									
9e Euro	*	*							
9.1e Üleõhoiused				*	*				
9.2e kokkulepitud tähtajaga									
kuni üks aasta				*	*				
üle ühe aasta ja kuni kaks aastat				*	*				
üle kahe aasta ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3e Lõpetatavad etteteatamistähtajaga:									
kuni kolm kuud ²⁾				*	*				
üle kolme kuu				*	*				
millest üle kahe aasta ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4e Repod	*	*	*	*	*				
9x. Välisvaluutad									
9.1x Üleõhoiused				*	*				
9.2x Kokkulepitud tähtajaga									
kuni üks aasta				*	*				
üle ühe aasta ja kuni kaks aastat				*	*				
üle kahe aasta ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3x Lõpetatavad etteteatamistähtajaga:									
kuni kolm kuud ²⁾				*	*				
üle kolme kuu				*	*				
millest üle kahe aasta ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4x Repod	*	*	*	*	*				
10 Rahaturufondide aktsiad/osakud									
11 Emiteeritud võlakirjad									
11e Euro									
kuni üks aasta									
üle ühe aasta ja kuni kaks aastat									
üle kahe aasta									
11x Välisvaluutad									
kuni üks aasta									
üle ühe aasta ja kuni kaks aastat									
üle kahe aasta									
12 Omakapital									
13 Muud kohustised									

1) Kaasa arvatud riiklikult reguleeritavad hoiused.
2) Kaasa arvatud mitteülekantavad arveldushoiused.

Tabel I Iga kuu esitatavad andmed (järg)

BILANSI- KIRJED	A. Riigisisesed								
	Rahaloomeasutused	Muud asutused kui rahaloomeasutused							
		Valitsus sektor	Muud residentide sektorid						
			Kokku	Muud finantsvahendajad + finantsvahenduse abiettevõtted (S. 123 + S. 124)	Kindlustusseltsid ja pensionifondid (S.125)	Kaupu ja mittefinants-teenuseid pakkuvad ettevõtted (S. 11)	Kodumajapidamised + neid teenindavad mittetulundusühingud (S. 14 + S. 15)		
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	Tarbijakrediit (g)	Eluaseme-laenu (h)	Muu (jääk) (i)	
VARAD									
1 Sularaha									
1e millest euro									
2 Laenu									
kuni üks aasta									
üle ühe aasta ja kuni viis aastat									
üle viie aasta									
2e millest euro									
3 Väärtpaberid, v.a aktsiad									
3e Euro									
kuni üks aasta									
üle ühe aasta ja kuni kaks aastat									
üle kahe aasta									
3x Välisvaluutad									
kuni üks aasta									
üle ühe aasta ja kuni kaks aastat									
üle kahe aasta									
4 Rahaturufondide aktsiad/osakud									
5 Aktsiad ja muud osakud									
6 Põhivara									
7 Muu vara									

Tabel 1a Lihtsustatud kord kohustusliku reservi nõudega seotud andmete esitamiseks

	Reservibaas, mis on arvatud tabeli 1 (kohustised) järgmiste veergude summana: (a) - (b) + (c) + (d) + (e) + (j) - (k) + (l) + (m) + (n) + (s)
KOHUSTUSED HOIUSTE NÄOL (euro ja välisvaluuta ühendatud summad)	
9 HOIUSED KOKKU	
9.1e + 9.1x	
9.2e + 9.2x	
9.3e + 9.3x	
9.4e + 9.4x	
millest:	
9.2e + 9.2x kokkulepitud tähtajaga üle kahe aasta	
millest:	
9.3e + 9.3x lõpetatavad etteteatamistähtajaga üle kahe aasta	Vabatahtlik teatamine
millest:	
9.4e + 9.4x repod	
	Tasumata summad, tabeli 1 (kohustused) veerg t
KAUBELDAVAD INSTRUMENDID (euro ja välisvaluuta ühendatud summad)	
11 EMITEERITUD VÕLAKIRJAD	
11e + 11x kokkulepitud tähtajaga kuni kaks aastat	
11 EMITEERITUD VÕLAKIRJAD	
11e + 11x kokkulepitud tähtajaga üle kahe aasta	

mumnõuded ei ole täidetud. Kõnealused miinimumnõuded on sätestatud määruse EKP/2001/13 IV lisas.

7 MITTEOSALEVAD LIIKMESRIIGID

Põhikirja artikli 34.1 kohane määrus ei anna õigusi ega määra kohustusi liikmesriikidele, kelle suhtes kehtib erand (põhikirja artikkel 43.1), ega Taanile (teatavaid Taaniga seotud sätteid käsitleva protokollil artikkel 2) ning seda ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes (teatavaid Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga seotud sätteid käsitleva protokollil artikkel 8) ja seepärast kohaldatakse määrust EKP/2001/13 üksnes osalevate liikmesriikide suhtes.

Põhikirja artiklit 5, mis käsitleb EKP ja riikide keskpankade pädevust statistika valdkonnas, ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2533/98 kohaldatakse siiski kõigis liikmesriikides. Koos Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 10 (endine artikkel 5) osutab see mitteosalevate liikmesriikide kohustusele kavandada ja rakendada riiklikul tasandil kõiki meetmeid, mida nad peavad vajalikuks selleks, et koguda EKP statistiliste andmete esitamise nõuete täitmiseks vajalikku statistilist teavet ning teha statistika valdkonnas õigeaegselt ettevalmistusi, et saada osalevateks liikmesriikideks. See kohustus on selgelt sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 2533/98 artiklis 4 ja põhjenduses 17. Läbipaistvuse huvides on nimetatud erikohustust meenutatud määruse EKP/2001/13 põhjendustes.

LISA 5

EUROSÜSTEEMI VEEBILEHED

Keskpank	Veebisait
Euroopa Keskpank	www.ecb.int
Belgia keskpank (Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique)	www.nbb.be või www.bnb.be
Saksamaa keskpank (Deutsche Bundesbank)	www.bundesbank.de
Kreeka keskpank (Bank of Greece)	www.bankofgreece.gr
Hispaania keskpank (Banco de España)	www.bde.es
Prantsusmaa keskpank (Banque de France)	www.banque-france.fr
Iirimaa keskpank (Central Bank and Financial Services Authority of Ireland)	www.centralbank.ie
Itaalia keskpank (Banca d'Italia)	www.bancaditalia.it
Luksemburgi keskpank (Banque centrale du Luxembourg)	www.bcl.lu
Hollandi keskpank (De Nederlandsche Bank)	www.dnb.nl
Austria keskpank (Österreichische Nationalbank)	www.oenb.at
Portugali keskpank (Banco de Portugal)	www.bportugal.pt
Sloveenia keskpank (Banka Slovenije)	www.bsi.si
Soome keskpank (Suomen Pankki – Finlands Bank)	www.bof.fi

LISA 6

MENETLUSED JA SANKTSIOONID OSAPOOLTE KOHUSTUSTE RIKKUMISE KORRAL

LISA 6
Menetlused ja
sanktsioonid osapoolte
kohustuste rikkumise
korral

1 RAHATRAHVID

Kui osapool rikub pakkumiseeskirju,¹ kahepoolsete operatsioonide menetluseeskirju,² alusvara kasutamiseeskirju³ või päevalõpukorda ja laenamise püsivõimaluse kasutamistingimusi,⁴ määrab eurosüsteem järgmised rahatrahvid:

- a) pakkumisoperatsioonide, kahepoolsete tehingute ja alusvara kasutamisega seotud eeskirjade esmakordse ja teistkordse rikkumise korral 12 kuu jooksul kohaldatakse rahatrahve. Kohaldatava rahatrahvi suurus arvutatakse vastavalt laenuintressi piirmäärale, millele lisatakse 2,5 protsendipunkti.

Pakkumisoperatsioonide ja kahepoolsete operatsioonidega seotud eeskirjade rikkumise korral arvutatakse rahatrahv vastavalt tagatise või sularaha summale, mida osapool ei suutnud esitada, ning see korrutatakse koefitsiendiga 7/360.

Alusvara kasutamisega seotud eeskirjade rikkumise korral arvutatakse rahatrahv vastavalt sellele mittekõlblike varade (või varade, mida osapool ei saa kasutada) hulgale: 1) mille osapool on esitanud riigi keskpangale või EKP-le, või 2) mida osapool ei ole kõrvaldanud 20 päeva jooksul pärast sündmust, mille tagajärjel kõlblikud varad muutusid mittekõlblikeks või mille tagajärjel ei saa osapool neid enam kasutada, ning saadud summa korrutatakse koefitsiendiga 1/360.

- b) Esimene kord, kui rikutakse laenamise püsivõimaluse kasutamise või päevalõpukorra eeskirju, kohaldatakse laenamise püsivõimaluse intressimäära suurus rahatrahvi, millele liidetakse 5 protsendipunkti. Korduvate rikkumiste puhul suurendatakse laenamise püsivõimaluse loata kasutamise summa põhjal arvutatavat rahatrahvi määra täiendavalt 2,5 protsendipunkti iga 12 kuu jooksul toimuva rikkumise korral.

2 MUUD SANKTSIOONID

Kui osapool rikub pakkumismenetluse või kahepoolsete tehingute eeskirju või alusvara kasutamiseeskirju, peatab eurosüsteem tema osaluse järgmiselt:

2.1 OSALUSE PEATAMINE PÄRAST PAKKUMISMENETLUSE JA KAHEPOOLSETE TEHINGUTE EESKIRJADE RIKKUMIST

Kui 12 kuu jooksul esineb kolmas sama liiki rikkumine, peatab eurosüsteem osapoolte osaluse järgnevatel teatava aja jooksul algatatavates sama liiki ja sama menetluse kohaselt toimuvates avaturuoperatsioonides ning kohaldab lisaks ka punktis 1 osutatud reeglite kohaselt arvutatud rahatrahvi. Peatamist kohaldatakse järgmiselt:

- a) kui esitamata tagatise või sularaha osakaal moodustab kolmanda rikkumise puhul kuni 40% kogu tagatisest või esitatavast sularahast, peatatakse osalus üheks kuuks;
- b) kui esitamata tagatise või sularaha osakaal moodustab kolmanda rikkumise puhul 40–80% kogu tagatisest või esitatavast sularahast, peatatakse osalus kaheks kuuks; ning
- c) kui esitamata tagatise või sularaha osakaal moodustab kolmanda rikkumise puhul 80–100% kogu tagatisest või esitatavast sularahast, peatatakse osalus kolmeks kuuks.

Nimetatud rahatrahve ja peatamismeetmeid kohaldatakse ka muude 12 kuu jooksul toimuvate järjestikuste rikkumiste suhtes, ilma et see piiraks punkti 2.3 sätteid.

- 1 See rikkumine tekib juhul, kui osapool ei suuda üle kanda piisavalt suurt hulka alusvara talle eraldatud likviidsuse summa katteks või kui ta ei suuda esitada piisavat hulka sularaha, et katta talle likviidsuse absorbeerimise toimingut käigus eraldatud summa.
- 2 See rikkumine tekib juhul, kui osapool ei suuda esitada piisavat hulka kõlblike alusvarasid või piisavat hulka sularaha, et katta kahepoolsete tehingute kokkulepitud summa.
- 3 See rikkumine tekib juhul, kui osapool kasutab olemasoleva krediidi tagamiseks varasid, mis on kõlbmatud või mis on muutunud kõlbmatuteks (või mida ta ei või kasutada).
- 4 See rikkumine tekib juhul, kui osapoolte arvelduskonto bilanss on päeva lõpus negatiivne ning ta ei täida laenamise püsivõimaluse kasutamise tingimusi.

2.2 OSALUSE PEATAMINE ALUSVARAGA SEOTUD EESKIRJADE RIKKUMISE KORRAL

Kui 12 kuu jooksul toimub kolmas rikkumine, peatab eurosüsteem osapoole osaluse järgnevas avaturuoperatsioonis ning kohaldab lisaks ka eespool toodud punktis 1 osutatud reeglite kohaselt arvutatud rahatrahvi.

Nimetatud rahatrahve ja peatamismeetmeid kohaldatakse ka muude 12 kuu jooksul toimuvate järjestikuste rikkumiste suhtes, ilma et see piiraks punkti 2.3 sätteid.

2.3 ERANDJUHTUDEL TEATAVAKS AJAKS KOHALDATAV OSALUSE PEATAMINE KÕIGIS EDASPIDISTES RAHAPOLIITILISTES OPERATSIOONIDES

Tõsise rikkumise korral ning võttes arvesse eelkõige asjaomaseid summasid ja rikkumisjuhtude sagedust või kestust, tuleks erandjuhtudel lisaks punktis 1 osutatud reeglite kohaselt arvutatud rahatrahvi kohaldamisele peatada osapoole juurdepääs kõigile edaspidistele rahapoliitilistele operatsioonidele kolmeks kuuks.

2.4 TEISTES LIIKMESRIIKIDES ASUVAD ASUTUSED

Eurosüsteem võib otsustada, kas eeskirju rikkunud osapoole suhtes rakendatavaid osaluse peatamise meetmeid tuleks kohaldada ka sama asutuse teistes liikmesriikides paiknevate filiaalide suhtes.

KEHTIVA KATTE LOOMINE KREDIIDINÕUETELE

Et krediidinõudel oleks kehtiv kate ning selle saaks osapoole kohustuste täitmata jätmise korral kiiresti realiseerida, peavad olema täidetud ka järgmised õiguslikud nõuded:

- *Krediidinõuete olemasolu kontroll:* Liikmesriikide keskpangad rakendavad eurosüsteemile tagatisena esitatud krediidinõuete olemasolu tõendamiseks vähemalt järgmisi abinõusid: 1) osapoole enda poolt vähemalt kord kvartalis esitatav kinnitus ja tõendus tagatisena esitatud krediidinõuete olemasolu kohta, mille asemel võib kasutada keskses krediidiregistris (kui selline on olemas) registreeritud andmete riskkontrolli; 2) osapoole poolt eurosüsteemile tagatisena esitatavate krediidinõuete olemasolust teatamise korra (nõuetelevastavuse) ühekordne kontroll liikmesriigi keskpanga, järelevalveasutuste või välisaudiitorite poolt; ning 3) osapoole enda poolt antud kinnituste ja tõenduste pisteline kontrollimine liikmesriigi keskpanga, asjaomaste krediidiregistris, järelevalveasutuste või välisaudiitorite poolt.

Punktis 1 osutatud osapoole enda poolt kord kvartalis kinnitus ja tõendus hõlmab eurosüsteemi osapoole kohustust kirjalikult kinnitada ja tagada, et:

- liikmesriigi keskpangale esitatud krediidinõuded vastavad eurosüsteemi kõlblikkuskriteeriumidele;
- mitte ühtki alusvarana esitatud krediidinõuet ei kasutata samal ajal mis tahes kolmanda isiku kasuks seatud tagatisena; osapool kohustub mitte kasutama krediidinõudeid tagatisena kolmandate isikute kasuks; ning
- igast asjaomase keskpanga ja osapoole lepingulist suhet oluliselt mõjutavast sündmusest teatab osapool asjaomasele keskpangale võimaluse korral kohe, kuid hiljemalt järgmise pangapäeva jooksul; sellised sündmused on eelkõige laenude ennetähtaegne või osaline või täielik tagasimaksmine ning krediidinõuetega seotud

tingimuste leevendamine või oluline muutmine.

Punktides 2 ja 3 osutatud kontrollide (ühekordne kontroll ja pisteline kontroll) võimaldamiseks peab järelevalveasutustel või eriti liikmesriikide keskpangadel või välisaudiitoritel olema asjakohane kas lepinguline või siseriiklikust õigusest tulenev volitus.

- *Krediidinõude rakendamisest võlgnikule teatamine või selle registreerimine:* Krediidinõude tagatisena rakendamisest teatamisel võlgnikule, arvestades liikmesriikides kehtivaid erisusi, tuleb jälgida järgmist:

a) Liikmesriikides, kus krediidinõude tagatisena rakendamisest teatamine võlgnikule on sellise rakendamise kehtivuse siseriiklikes õigusaktides määratletud eeltingimus, on sellisest rakendamisest võlgnikule etteteatamine krediidinõude tagatiskõlblikkuse õiguslik tingimus. Võlgnikule etteteatamine kui krediidinõude tagatiskõlblikkuse tagamise viis eeldab, et osapool või keskpang (tulenevalt kehtivast siseriiklikust õigusest) teatab võlgnikule osapoole krediidinõude keskpangale tagatiseks esitamise ette või sellise rakendamise ajal.

b) Teistes liikmesriikides, kus tagatiseks esitatud krediidinõude kehtivuse või mõnikord ka siseriiklikust õigusest tuleneva prioriteetsuse eeltingimuseks on avalikus registris registreerimine, tuleb seda teha enne krediidinõude rakendamist tagatisena või selle ajal.

c) Liikmesriikides, kus punktides a ja b kirjeldatud teatamine või registreerimine ei ole siseriikliku õiguse kohaselt kohustuslik, tuleb krediidinõude tagatisena rakendamisest teatada võlgnikule tagantjärele. See eeldab, et osapool või liikmesriigi keskpang (tulenevalt kehtivast siseriiklikust õigusest) teatab võlgnikule osapoole krediidinõude keskpangale tagatiseks esitamise ette või selle ajal.

Krediidisündmus on kohustuste täitmata jätmise vms, mis võib olla siseriiklikus õiguses täpsemalt määratletud.

Teatamisnõuet ei ole, kui krediidinõuded on esitajainstrumendid, mille puhul kehtiv siseriiklik õigus teatamist ette ei näe. Sellisel juhul tuleb asjaomased esitajainstrumendid kas enne nende tagatisena rakendamist või selle ajal toimetada vastavasse keskpanka.

Eespool sätestatu on miinimumnõuded. Liikmesriikide keskpangad võivad tulenevalt kehtivast siseriiklikust õigusest nõuda täiendavalt etteteatamist või registreerimist.

- *Pangasaladuse ja konfidentsiaalsusega seotud piirangute puudumine:* Osapool ei ole kohustatud saama võlgnikult heakskiitu sellise krediidinõude ja võlgnikuga seotud teabe avaldamiseks, mida eurosüsteem nõuab tagatiseks esitatud krediidinõuete katte tagamiseks ning krediidinõuete kiire realiseerimise võimaldamiseks osapoole kohustuste täitmata jätmise korral. Võlgnik annab osapoolele lepingu alusel tingimusteta nõusoleku sellise enda ja krediidinõudega seotud teabe avaldamise kohta eurosüsteemile. Seda ei ole siiski vaja teha siis, kui kehtivates siseriiklikes õigusaktides puuduvad sätted, mis piiraksid sellise teabe avaldamist.
- *Krediidinõuete tagatiseks esitamise piirangute puudumine:* Osapooled tagavad, et krediidinõuded on täielikult üleantavad ning neid on võimalik eurosüsteemile tagatiseks esitada piiranguteta. Krediidinõude kokkuleppes või mis tahes muus osapoole ja võlgniku vahelises leppes ei tohiks olla muid piiravaid sätteid, välja arvatud juhul, kui siseriiklik õigus näeb eurosüsteemile tagatiste rakendamise suhtes mis tahes lepingulistele piirangutele vaatamata ette eelisseisundi.
- *Krediidinõuete realiseerimispiirangute puudumine:* Krediidinõude kokkuleppes või mis tahes muus osapoole ja võlgniku vahelises

leppes ei tohiks olla piiranguid tagatisena kasutatava krediidinõude realiseerimise, kaasa arvatud selle vormi või aja kohta või muid tingimusi.

ISSN 1830271-8

9 771830 271007